

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 80 คน

เพศหญิง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50
เพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

2. ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	3	3.75
20 – 30	17	21.25
31 – 40	21	26.25
41 – 50	27	33.75
51 – 60	10	12.50
ไม่ระบุ	2	2.50
รวม	80	100

3. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	12	15.00
มัธยมศึกษา	9	11.25
ปวช., ปวส	14	17.50
ป.ตรี	43	53.75
อื่นๆ	2	2.5
รวม	80	100

4. อาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	12	14.29
ค้าขาย	8	9.52
ข้าราชการ	37	44.05
รัฐวิสาหกิจ	3	3.57
อื่นๆ	24	28.57
รวม	84*	100

* บางคนตอบ 2 ค่าตอบ

5. สถานที่ทำงาน

สถานที่ทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ในสำนัก	66	82.50
ในจังหวัดลำพูนแต่ไม่ใช่สำนัก	12	15.00
ต่างจังหวัด	2	2.50
รวม	80	100

6. ที่พักอาศัย

ที่พักอาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ในสำนัก	55	68.75
ในจังหวัดลำพูนแต่ไม่ใช่สำนัก	25	31.25
ต่างจังหวัด	-	-
รวม	80	100

ตอนที่ 2

7. ความเข้าใจเกี่ยวกับเกย์ครอินทรี

ความเข้าใจเกี่ยวกับเกย์ครอินทรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เข้าใจ	76	95.00
ไม่เข้าใจ	4	5.00
รวม	80	100

ตอนที่ 3

8. ต้องการการบริโภคผักผลไม้มีอินทรี

ความต้องการบริโภคผักผลไม้มีอินทรี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการมาก	44	55.00
ต้องการปานกลาง	34	42.50
ต้องการน้อย	2	2.50
รวม	80	100

9. ประเภทผักที่ต้องการบริโภคเรียงลำดับจากมากไปน้อย

1. ผักกาดกวางตุ้ง	2. กะหล่ำดอก
3. ถั่วฝักยาว	4. ผักชีต้นหอม
5. แตงกวา	6. ผักบูร
7. คิ่นไช	8. พริกขี้หนู, ยี่หร่า
9. กระเทียม	10. คะน้า

10. ประเภทผลไม้ที่มีความต้องการเรียงจากมากไปน้อย

1. ลำไย	2. น้ำยาน่า
3. ลองกอง ละมุน อรุณ	4. ฟรั่ง
5. แตงโม	6. ชมพู่
	7. ลิ้นจี่

11. สถานที่เคยซื้อผักอินทรีย์เป็นประจำ

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ตลาดในหมู่บ้าน	58	54.21
ตลาดระหว่างทางไปทำงาน	16	14.95
ตลาดขายตรง	19	17.76
อื่นๆ	12	11.21
ไม่ตอบ	2	1.87
รวม	107	100

12. ความต้องการบริโภค ผักและผลไม้อินทรีย์แต่ละชนิด/เดือน

12.1 ผลไม้

ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน	ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน
1	ส้ม	389	13	แอบเปิล	104
2	แตงโม	389	14	สับปะรด	104
3	ส้มโอ	153	15	กล้วย	174
4	กระท้อน	108	16	มะละกอ	156
5	ละมุน	87	17	ลองกอง	122
6	น้ำยาน่า	104	18	มะพร้าว	34
7	มะม่วง	436	19	ลองกอง	118
8	ฟรั่ง	87	20	ถางสาด	101
9	ลำไย	610	21	เงาะ	198
10	ชมพู่	174	22	แก้วมังกร	55

ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน	ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน
11	มังคุด	331	23	กระท้อน	132
12	ทุเรียน	122			

12.2 ผักที่มีความต้องการในแต่ละเดือนจากกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน	ลำดับที่	ชื่อผลไม้	จำนวน กก./เดือน
1	คะน้า	242	8	แตงกวา	125
2	กะหล่ำปลี	65	9	ผักชี	92
3	ผักกาด	300	10	บวบ	36
4	มะเขือเทศ	35	11	ห้อมใหญ่	15
5	ผักบุ้ง	200	12	ผักกาดขาว	108
6	มะเขือ	51	13	ผักปัง	45
7	ถั่วฝักยาว	120			

13. สถานที่จำหน่ายพืชผักและผลไม้อินทรีย์ที่ท่านสะดวกซื้อ

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ตลาดในหมู่บ้าน	65	77.38
ตลาดริมทางดี - ลำพูน	14	16.67
อื่นๆ	5	5.95
รวม	84	100

14. รูปแบบการขายที่ต้องการ

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ขายตรงส่งถึงบ้านตามวันเวลา ที่กำหนด	34	39.53
เครือข่ายฯ มีตลาดเป็นของ ตนเอง โดยกำหนดวันขาย	40	46.51
วางในตลาดเดิม	9	10.47
อื่น เช่น ปลูกเอง	3	3.49
รวม	84	100

ข้อมูลทั้งหมดนี้ เป็นการสรุปจากแบบสอบถามสำรวจน้ำที่ต้องการของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคจำนวน 80 ราย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการผลิตพืชผักผลไม้อินทรีย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การวิเคราะห์ความต้องการของตลาดภายในชุมชนมองว่ามีความต้องการหรือบริโภคผู้คนนิยมใช้ประโยชน์มากน้อยในช่วงเวลาใด เพื่อนำมาวางแผนการผลิตของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี และรูปแบบการจัดตลาดให้เหมาะสมต่อไป

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา อาจไม่ได้นำข้อมูลสู่การวางแผนการผลิตในระดับเครือข่ายมากนัก แต่ทำให้แต่ละคนรู้ว่ากลุ่มผู้บริโภคต้องการบริโภคผักชนิดใด โดยเฉพาะสถานที่ราชการ (โรงเรียน) ต้องการผักเป็นจำนวนมากในการประกอบอาหาร แต่จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม ตัวเกษตรกรเองยังไม่สามารถผลิตผักส่งตลาดได้ตามความต้องการ เนื่องจากต้องมีการส่งผักผลไม้ทุกวันอย่างต่อเนื่อง แต่เกษตรกรเองยังไม่สามารถผลิตผักให้ได้ตามปริมาณที่ต้องการในทุก ๆ วันได้ การผลิตยังไม่เน้นการขายในเชิงระบบตลาดเท่าที่ควร เป็นลักษณะมีอยู่ไรก็ขายอย่างนั้น ทางผู้บริโภคหรือสมาชิกในชุมชนเข้ามาของซื้อเองที่สวนโดยเกษตรกรไม่ต้องออกไปขายเอง

แต่ที่สามารถเชื่อมกับตลาดชากภยนออกได้ เป็นตลาดสำหรับอินทรีย์ ซึ่งเชื่อมกับทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งทำให้สำหรับอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี ได้ถูกยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สามารถที่ส่งออกต่างประเทศ และได้ราคาที่สูงกว่าสำหรับอินทรีย์ ไป ส่วนด้านพืชผักนั้นตอนนี้ได้พูดคุยกับเครือข่ายที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการปลูกผักอินทรีย์ส่งออก ดูรายละเอียดข้อมูล ความเป็นไปได้ ทางเกษตรกรเองสามารถผลิตได้มากน้อยแค่ไหน พื้นที่เปล่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์หรือไม่ ซึ่งตรงนี้ทางเครือข่ายเองยังไม่มีการวางแผนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีการพูดคุยและซักขวัญทางสามารถในกลุ่ม และสมาชิกเครือข่ายที่ผ่านการอบรมในพื้นที่เพื่อศักยภาพในการผลิต เนื่องจากหากทำจริง ต้องทำในลักษณะการทำสัญญา ต้องส่งผลผลิตได้ตามที่ตั้งข้อตกลงไว้ ดังนั้นการผลิตผักอินทรีย์เพื่อส่งขายในระบบตลาดข้างนอกที่ใหญ่ขึ้น ทางกลุ่มต้องมีการทบทวนวางแผนร่วมกันให้มีความชัดเจนมากที่สุด

ในปัจจุบันนี้ยังเป็นการผลิตเพื่อขายในชุมชน พบว่า พืชผักทุกชนิดที่ปลูกมีค่าน้ำสั่งของเกือบทุกอย่าง เนื่องจากสาติที่ดีกว่าห้องตลาดและความปลอดภัยมีสูงกว่า เกษตรกรเครือข่ายกลุ่มน้ำลีนั้นเน้นปลูกพืชที่หลากหลาย ปลูกทุกอย่างที่กิน แบ่งปันให้เพื่อนบ้าน เหลือจึงนำมาขาย ทำให้ตัวเกษตรกรเองได้มีการพนับดับผู้บริโภคโดยตรง ทำให้สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชนให้หันมาให้ความสำคัญกับการบริโภคผักอินทรีย์มากขึ้น

การเชื่อมโยงการตลาดของกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี มีการเชื่อมโยงตลาดใน 2 ระดับ ด้วยกัน คือ ระดับบุคคล และระดับกลุ่ม(เครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี)

1) ตลาดระดับบุคคล

มีการนำผลผลิตไปขายตามตลาดนัดในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง บางคนมาซื้อที่บ้านด้วยตนเอง คุณสมควร มีแนวทางที่จะเปิดร้านเอง คือ นำของมาขายหน้าร้าน หน้าบ้านตนเอง

ตลาดส่วนบุคคลเกิดขึ้นจาก

- มีเครือข่ายมีจาวน์ การซักซวน บอกรเล่า ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ จากหน่วยงานเฉพาะ
- ความเชื่อมั่นของผู้บริโภค เช่น ตลาดขายตรง โรงพยาบาลใกล้บ้าน โรงเรียน ตลาดนัดในท้องถิ่น

2) ตลาดระดับกลุ่ม

1. ตลาดพีชพกอนทรีในท้องถิ่น ตลาดนัดทั่วไปในท้องถิ่น เช่น ตลาดตุ้กจักร ตลาดบ้านแม่ดื่น อบจ. ร.ร. อรพินท์ ตลาดเชื่อมโยงกับตลาด พัฒนาสังคมลำพูน เช่น ห้วยต้ม วัดต้มเหว่
2. ตลาดข้อตกลง
 - บริษัทอินทรี ในประเทศไทย เช่น ลิเวอร์แครล บริษัท พรอมกังวาน. ร้านท้อป บริษัทอ่อนโนนไอล์ โดยนายโอล้ากังกับนางสุนิษ เป็นเจ้าของตลาด

ตลาดของกลุ่มเกิดจาก

1. มีเครือข่าย ทำให้รู้จักแหล่งตลาดมากขึ้น
2. ได้รับการรับรองของสถาบันตรวจสอบคุณภาพสินค้า (TQ 8) เอกมหาราชวิทยาลัยแม่โขฯ
3. เกิดขึ้นจากมีเครือข่ายผูกพันกับเครือข่ายเกษตรอินทรี และคนที่มีแนวร่วมเดียวกัน

การพัฒนาสู่ตลาดสำไยอินทรี

ท่ามกลางความไม่แน่นอนของตลาดสำไยที่ถูกกำหนดโดยผู้ค้าคนกลาง(คนจีน) บางกับการฝ่า-visกฤติสารเคมีที่นับวันจะแพงขึ้นประกอบกับสารพิษที่สะสมในร่างกาย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ที่มีวิจัย เกษตรอินทรีกลุ่มน้ำลี ซึ่งได้ศึกษาทดลองงาน ได้องค์ความรู้ที่จะจัดการกับผลผลิตสำไยอินทรีให้ได้คุณภาพ เรายังหาช่องทางการตลาดสำไยอินทรีให้เป็นช่องทางทางเลือกให้แก่ทีมเครือข่ายเกษตรอินทรีกลุ่มน้ำลี

เริ่มจากการเข้าร่วมทั่วรุ่มความรู้ ที่สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยทีมวิจัยได้รับเชิญเข้าร่วมกิจกรรมทีมมหาวิทยาลัยแม่โขฯ ได้เรียนรู้ห้องเรียนอย่าง ซึ่งในฐานเรียนรู้ที่ชื่อว่า “เกษตรทฤษฎีใหม่” โดย รศ.ดนุวัต เพ็งอัน ท่านก็ได้แจ้งว่าจะมีการอบรมเกษตรอินทรี(ส้มและลำไย) ที่มีวิจัยจึงเดินทางไปอีกสองรอบ เพื่ออบรมการเตรียมตัวเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีตามมาตรฐานสากล มีการอบรม 20 ครั้ง ครั้งละ 5 วัน ทำให้ทราบเรื่องของมาตรฐาน (IQS) มี 35 ข้อ ดังนี้

1. พื้นฟูรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้วัตถุดิบในฟาร์มให้เกิดประโยชน์
2. หลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
3. การผลิตและการจัดการทุกขั้นตอนต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม
4. การเก็บเกี่ยวและการแปรรูปเป็นวิธีธรรมชาติทำประยัคพลังงาน ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

ที่สุด

5. ลำไยอินทรีย์ทุกแปลงต้องทำเกยตรอินทรีย์ ยกเว้นเข้าโครงการปีแรกทำบางแปลงได้ แต่ต่อไปต้องทำทุกแปลงนอกเสียจากโครงการมีข้อยกเว้น

6. สวนหรือฟาร์มต้องปลดสารเคมี รวมถึงยาฆ่าแมลงที่ทำจากสมุนไพรที่มีส่วนผสมของสารเคมียกเว้นสมุนไพรที่ทำขึ้นเองโดยไม่มีสารเคมี

7. ห้ามตัดป่าไม้และบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร

8. ให้ปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ในแปลงและปลูกพืชหมุนเวียนที่ไม่ใช้สารเคมี

9. ห้ามเผายะใบไม้ในสวนลำไยอินทรีย์ทุกแปลง ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม

10. พืชยืนต้นมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 18 เดือน ต้องเก็บหลังจากพันธุ์ระยะปรับเปลี่ยนจึงถือเป็นอินทรีย์

11. ห้ามใส่ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงหรือคุณสมุนไพร์โมนสังเคราะห์ทุกชนิด

12. ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างผสมผสานระหว่างปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

13. พืชในแปลงเคมีต้องเป็นพืชคนละชนิด หรือคนละรุ่นกับแปลงเกษตรอินทรีย์

14. แปลงเกษตรอินทรีย์ต้องห่างจากแปลงเคมีชัดเจนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 เมตร

15. ถ้าแปลงข้างเคียงมีพืชต่างชนิดกับพืชอินทรีย์ โดยแนวกันลนไม่ถือเป็นอินทรีย์ แปลงข้างเคียง เป็นพืชต่างชนิดกับพืชอินทรีย์ โดยแนวกันลนไม่ถือเป็นอินทรีย์

16. แปลงเกษตรอินทรีย์ต้องมีแรงกันชนป้องกันการปนเปื้อนทางน้ำ ร่องน้ำหรือแนวพุ่มไม้ เพื่อกรองสารเคมี

17. ห้ามใช้เครื่องมือเกษตรปะปน เช่น หัวฉีดยาเคมีไปฉีกสารสกัดสมุนไพรในแปลงอินทรีย์

18. ห้ามนำผลผลิตของญาติ และเพื่อนบ้าน มาปะปน ต้องแยกผลผลิต

19. สามารถต้องมีวิธีการป้องกันการพังทลายของหน้าดิน

20. ห้ามใช้สารเคมีฉีดพ่นในโรงเก็บผลผลิต

21. การใช้ปัจจัยในการผลิต เกษตรกรรมสามารถต้องบันทึกปัจจัยการผลิต วัตถุคุณภาพหลังที่มาที่น้ำมาใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์ และปริมาณผลผลิตที่ได้จากการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์

22. ห้ามใช้พืชที่มีการคัดแปลงพันธุกรรม ในแปลงอินทรีย์

23. ให้ใช้กิ่งพันธุ์ลำไยที่เป็นพันธุ์เกษตรอินทรีย์และเป็นกิ่งพันธุ์ที่โครงการจัดหาให้เท่านั้น ยกเว้น กิ่งพันธุ์ไม่พอดแต่ต้องได้รับอนุญาตจากโครงการ

24. การใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ สามารถต้องแจ้งให้ทางโครงการทราบก่อน เพื่อตรวจสอบและอนุมัติการใช้

25. ให้ใช้สารสกัดสมุนไพร ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม และสมุนไพรอื่นๆ อย่างละ 1 ส่วน บดละเอียดหมักกับน้ำ 20 ลิตร หรือหมักกับกาบนำ้ตาลและจุลินทรีย์

26. ห้ามนำเมล็ดพันธุ์เกษตรอินทรีย์คุกคามสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

27. ห้ามใช้ปุ๋ยหมักจากเทศบาล และไม่ใช้ปุ๋ยที่มีเยื่อห้องการค้าก่อนได้รับอนุญาตจากโครงการ

28. ห้ามนำอุจจาระคนมาเป็นปุ๋ย
29. ห้ามใช้มูลไก่จากฟาร์มที่เป็นกรงตับ นำมาทำเป็นปุ๋ย แต่ใช้มูลไก่พื้นบ้านหรือมูลไก่จากฟาร์มที่เลี้ยงแบบปล่อย
 30. ห้ามใช้ออร์โนนสังเคราะห์เร่งการเจริญเติบโต
 31. สมาชิกทุกคนควรผลิตปุ๋ยหมัก นำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุน
 32. ถุงกระสอบ หรือภาชนะที่นำมาใส่ผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องเป็นถุงกระสอบ หรือภาชนะที่ทางโครงการจัดหาให้เท่านั้น
 33. ห้ามใช้ถุงกระสอบปุ๋ยเคมีบรรจุผลผลิตเกษตรอินทรีย์
 34. ถุงกระสอบ บรรจุผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องระบุชื่อผู้ผลิต รหัสสมาชิก สถานะผลผลิต
 35. ผลผลิตในแปลงเกษตรอินทรีย์กับแปลงเกษตรทั่วไป จะต้องจัดแยกผลผลิตชัดเจน และหากโครงการตรวจสอบภายหลัง โครงการฯ มีบทลงโทษทันที

เมื่อทราบถึงกระบวนการเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ ทีมวิจัยจึงได้สมัครเข้าโครงการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยทุนสนับสนุนของ GTZ มีมูลนิธิรักช์ดินรักช์นำ เป็นพี่เลี้ยง ตรงนี้มีตลาดอยู่แล้ว คือ ร้าน Top Supermarket ทั่วประเทศ เนื่องจากเครื่องข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี เป็นกลุ่มย่อย จึงไปรวมกลุ่มของทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยสถาบัน IQS (สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์) การไปร่วมเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตลำไยอินทรีย์ภาคเหนือ เพราะทางเครื่องข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี เป็นกลุ่มเล็ก ต้องอาศัยสถาบันIQS และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการสำรวจค่าตรวจรับรองแปลงอินทรีย์ให้กับทางกลุ่มก่อน

ปีแรกสมาชิกกลุ่มเพียงคนเดียว คือ คุณนลวย แก้วเล็ก ที่ผ่านเกณฑ์และขายลำไยได้กิโลกรัมละ 18 บาท ในขณะที่ลำไยเคมีในท้องตลาดกิโลกรัมละ 8 บาท ปี 2551 ถือว่าลำไยที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน สมาชิกหลายคนสามารถเข้าช่องทางตลาดอินทรีย์ได้มากขึ้น สามารถขายได้กิโลกรัมละ 20 บาท ใกล้เคียงของเคมี สำหรับปี 2552 ทางกลุ่มไม่ได้อิงราคาเคมี แต่ทางกลุ่มเครื่องข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีได้เข้าไปตกลงราคากับทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยคำนวณราคาลำไยอินทรีย์จากการใช้ราคาน้ำทึบบวกกับกำไร ได้ตกลงราคา กันที่ กิโลกรัมละ 30 บาท เป็นลำไยเบอร์ 1 ขนาดไม่เกิน 70 ผลต่อกิโลกรัม สำหรับลำไยร่วง กำหนดราคาได้ที่ขนาด AA ราคา กิโลกรัมละ 25 บาท ขนาด A ราคา กิโลกรัมละ 15 บาท ขนาด B ราคา กิโลกรัมละ 10 บาท หรือ กิน้ำไปทำปุ๋ย ถือได้ว่าทางเกษตรกรเองสามารถที่จะเข้าไปตกลงกำหนดราคาเองได้ โดยไม่ต้องรอการกำหนดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ไม่ถูกกดราคาเหมือนที่ผ่านมา

คุณวรรณทิภา ปัญญากรณ์ หัวหน้าโครงการวิจัยกล่าวว่า “เราทำลำไยอินทรีย์ จะต้องปลูกเกษตรอินทรีย์ ในหัวใจคนก่อน เมื่อเกษตรอินทรีย์ถูกปลูกขึ้นในหัวใจคนแล้ว จึงจะประสบความสำเร็จ และเกิดความภูมิใจที่ได้หันยิ่นสิ่งปลูกคภัยให้แก่ผู้บริโภค”

การบริหารจัดการกลุ่ม

เครื่อข่ายเกษตรทางเลือกของเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี ก็เกิดขึ้นจากการรวมตัวของเกษตรกรในเขต ตำบล แม่ตีน และตำบลคลีวิชัย อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่เป็นผู้นำองค์กรสหกรณ์ การเกษตรมีการประสานเชื่อมโยงของสมาชิกสหกรณ์จากการดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาเครือข่าย กลุ่ม/ องค์กรประชาชนในจังหวัดลำพูน เป็นผู้ที่ค่อนข้างจะตระหนักและรับรู้ถึงสภาพปัจจุบันของการทำการเกษตร แบบใหม่ที่ส่งผลต่อชีวิตของตนเองและผู้บริโภค

ซึ่งเครื่อข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี มีการรวมตัวกันเมื่อเริ่มมีการพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประมาณ ปี 2547 โครงการวิจัย “การศึกษาเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครื่อข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี อำเภอคลี จังหวัดลำพูน” โดยมีคุณวรรณทิพา ปัญญากรณ์ เป็นหัวหน้าโครงการ มีคำนำวิจัยหลัก คือ การทำการเกษตรที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างไร และแนวทางการทำการเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครื่อข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลีเป็นอย่างไร

การดำเนินผ่านมา มีการประชุมทีมวิจัย พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ทบทวนข้อมูลการเกษตรที่ผ่านมาของ สมาชิก ทำให้ทราบสถานการณ์การเกษตร และสภาพปัจจุบันของกลุ่มสมาชิก มีการตรวจสอบสุขภาพของ สมาชิก ตรวจแปลงเกษตรของสมาชิก การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่อื่น ๆ ทำให้สมาชิกได้ เรียนรู้และนำความรู้มาปรับใช้พัฒนาในพื้นที่ของตนเอง ปัจจุบัน สมาชิกของกลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) นายอินแก้ว เจื่อนควบ ที่อยู่ 131 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 2) นายบรรเลง จิระเมทฯ ที่อยู่ 239 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 3) นางวรรณทิพา ปัญญากรณ์ ที่อยู่ 449 หมู่ 11 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 4) นายพิศิษฐ์ ปิงชัย ที่อยู่ 253/1 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 5) นายฉลวย แก้วเล็ก ที่อยู่ 29 หมู่ 15 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 6) นายมนัส กายามา ที่อยู่ 123 หมู่ 3 ต.ทุ่งหัวช้าง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน
- 7) นายครองรัก อินมณี ที่อยู่ 250/2 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 8) นายเชิด เพื่องฟูโลย ที่อยู่ 130 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 9) นางสุพิน มีรักษา ที่อยู่ 59/1 หมู่ 17 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 10) นางมยุรี สมบูรณ์โสด ที่อยู่ 200/1 หมู่ 6 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน
- 11) นายสมควร มาจันทร์ ที่อยู่ 262 หมู่ 3 ต.ทุ่งหัวช้าง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน
- 12) นายสมัย แก้วภูศรี ที่อยู่ 45/1 หมู่ 12 ต.คลีวิชัย อ.ลี จ.ลำพูน

การบริหารจัดการกลุ่มแต่ละคนแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง แต่ไม่มีการจัดการที่เป็นระเบียบชัดเจนนัก เป็นลักษณะการปรึกษาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลามีกิจกรรมร่วมกัน ก็จะใช้การประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน แบ่งบทบาทความรับผิดชอบแต่ละคน ซึ่งหากในบางกิจกรรมผู้รับผิดชอบหลักไม่สามารถไปร่วมได้ก็ไปแทนกันได้ ทุกคนรับรู้เรื่องราวเท่า ๆ กัน ซึ่งกิจกรรมหลัก ๆ ของกลุ่ม ดังนี้

กิจกรรมการออมทรัพย์ของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ทางเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีจาก การดำเนินงานมาระยะหนึ่ง มีการเชื่อมประสานกันมากขึ้น ทางกลุ่มจึงมีข้อตกลงในจัดการออมทรัพย์ของ กลุ่มนี้มา กำหนดทุนละ 10 บาท แล้วแต่ว่าสมาชิกจะออมกันคนละกี่หุ้น มีการออมทรัพย์ทุกเดือน เพื่อให้ สมาชิกได้รู้จากการออม และใช้เป็นเงินทุนสำรองในการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป โดยมีคุณนัส กาญามา และคุณสมควร มากันทร์ เป็นเหตุผลถูกกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ซึ่งทางกลุ่มเครือข่ายเกษตร อินทรีย์ลุ่มน้ำลีได้เข้าไปเป็นสมาชิกออมทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน การเริ่ม ออมทรัพย์ของกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี เริ่มนับเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 มีการถือหุ้นกันคน ละ 5-10 หุ้น ปัจจุบันเงินออมทรัพย์ยังมีไม่นักพอดีจะนำมานุนเสริมกิจกรรมของกลุ่ม ตอนนี้เป็นการออม ไว้ในนามกลุ่มเพียงอย่างเดียว ซึ่งต่อไปหากเงินออมทรัพย์มีมากพอจะให้สมาชิกแต่ละคนสามารถยืมมาใช้จ่าย ในกิจกรรมของตนเอง หรือนำมาใช้หนุนเสริมกิจกรรมของเครือข่าย และจะเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม ต่อไป

การออมทรัพย์ ระดมทุน ร่วมตั้งปัจจัยกิจกรรมด้านการตลาด ร่วมกันวางแผนการผลิต เพื่อการตลาด ปัจจุบัน - กลุ่มมีสมาชิก 12 คน

- บัญชีหุ้น ๆ ละ 10 บาท
- ร่วมออมหุ้นมา ครั้งที่ 1 วันที่ 14 ก.พ. 2551 เป็นต้นมา
- ร่วมทุนสมาชิกทั้งหมด 7,500 บาท
- ยืมใช้จ่ายสำรอง 3,500 บาท (จ่ายค่าตรวจแปลงให้กับสมาชิก)
- เงินคงเหลือในบัญชี 4,000 บาท

การทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้รู้รายรับรายจ่ายของตนเอง การทำเกษตรอินทรีย์ และการเป็นศูนย์เรียนรู้ประชุมช้าบ้านนี้ ต้องมีการทำบัญชีครัวเรือนร่วมด้วย อย่างน้อยเป็นการบันทึก ค่าใช้จ่ายการผลิตของตนเอง รู้ต้นทุนการผลิตของตนเอง เพื่อนำไปวางแผนในการผลิตครั้งต่อ ๆ ไป ดังนั้น การส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางเครือข่ายพยายามส่งเสริม วิธีการให้สมาชิกได้ เรียนรู้ คือ การให้ความรู้โดยการให้เห็นตัวอย่าง และเน้นการแลกเปลี่ยนร่วมกัน สร้างความเข้าใจ เห็น ความสำคัญ และสนใจที่จะทำบัญชีครัวเรือนกันมากขึ้น

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมหลักที่ทุกคนต้องทำร่วมกัน ส่วนเรื่องอื่นเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถ แบ่งปัน และเปลี่ยนร่วมกันได้ ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละคน ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มของเครือข่าย เกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีนี้ เป็นการบริหารจัดการแบบพื้นของแบบบุตติ การซ่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่ง มักจะได้คิดหลาย ๆ ครั้ง และจากสมาชิกกลุ่มว่า “ทางกลุ่มสามารถแทนกันได้” เห็นความผูกพันของ สมาชิกในกลุ่มมากกว่าคำว่าการเป็นเครือข่าย แต่เป็นครอบครัวเดียวกัน

การขยายเครือข่าย

จากการประชุมทีมวิจัยตั้งแต่ปี 2547 มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ทบทวนข้อมูลการเกษตรที่ผ่านมาของสมาชิก ทำให้ทราบสถานการณ์การเกษตร และสภาพปัญหาของกลุ่มสมาชิก มีการตรวจสอบสุขภาพของสมาชิก ตรวจแปลงเกษตรของสมาชิก การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่อื่น ๆ ทำให้สมาชิกได้เรียนรู้และนำความรู้มาปรับใช้พัฒนาในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งทางทีมวิจัยมีการศึกษาเรียนรู้เรียนรู้จากหลากหลายพื้นที่ จากการเข้าร่วมอบรมดูงานบ้านค่อนเจียง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดความประทับใจในเนื้อหา กระบวนการอบรม ไม่น่าเบื่อ สนุกสนาน กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ อยากรู้ โอดใจ เกษตรกร เนื้อหาเป็นเรื่องระบบเกษตรยั่งยืน วิทยากรเป็นเกษตรกรในพื้นที่ มีการทดลองทำ ลงเยี่ยมแต่ละแปลง

ทำให้เกิดความคุกคิดว่า เราทำอะไร มีความรู้จริงหรือไม่ คนในทีมของเราตกลงกันในความคิดหรือยัง ทำให้เกิดความลังเลว่า เอ กลุ่มเราจะสามารถตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านได้หรือไม่ ทั้งแนวคิด การบริหารจัดการ การตั้งเป็นศูนย์ปราชญ์เป็นงานที่ค่อนข้างหนัก ถึงมีการหารือกันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากการตั้งศูนย์ปราชญ์ทำให้ได้ประโยชน์คือ ได้เพื่อน ได้เครือข่ายความรู้ ได้ข้อมูล ได้เครือข่ายธุรกิจ เกิดแรงผลักดัน เป็นเกษตรอินทรีย์มากขึ้น เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้สมาชิกมีมุมมองมากขึ้น เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความรู้ และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเครือข่าย เมื่อร่วมกันวิเคราะห์หาเหตุผล ประโยชน์ที่ได้รับจึงตกลงที่จะพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ขึ้น รวมทั้งสมาชิกยืนยันว่าสามารถทำได้ และจะร่วมกันจริง ๆ จึงส่งใบสมัครเข้าไปยังเกษตรสหกรณ์จังหวัด ซึ่งทางเกษตรสหกรณ์จังหวัดมีแผนที่จะเพิ่มจำนวนศูนย์ปราชญ์เป็น 140 ศูนย์ ในพื้นที่จังหวัดลำพูน มี 4 ศูนย์ด้วยกัน คือ ตำบลล้อโ蒙คง ตำบลทาปลาดุก ตำบลลป่าไฝ และศูนย์ปราชญ์เกษตรอินทรีย์คุ่นน้ำลี้ ก่อนที่จะเป็นศูนย์นั้นมีเจ้าหน้าที่ลงมาประเมินในกลุ่มในพื้นที่ ซึ่งเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ผ่านเกณฑ์จึงได้ตั้งเป็น ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่ายเกษตรอินทรีย์คุ่นน้ำลี้

หลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เนื้อหาของหลักสูตรอย่างน้อยต้องมี

- 1) การสอนการปรับทัศนคติหรือแนวคิดและพฤติกรรมของเกษตรกรให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามแนวปราชญ์เศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การสอนวิธีการผลิตโดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อลดต้นทุนการผลิตตามที่แต่ละศูนย์ปราชญ์เครือข่ายชาวบ้านนัด
- 3) การสอนวิธีการทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปราชญ์เศรษฐกิจพอเพียงทั้งทางด้านทฤษฎี ปฏิบัติ และศึกษาดูงานในแปลงเกษตรกรรม
- 4) การสอนวิธีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินหรือแผนจัดการชีวิตอย่างพอเพียง
- 5) การสอนวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คุณสมบัติเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) มีที่ดินเพื่อทำการเกษตร (ทั้งของตนเอง เช่า หรือพื้นที่ของบุคคลอื่นให้ทำโดยไม่คิดค่าตอบแทนหรือค่าเช่า)
- 2) มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป
- 3) มีความเชื่อมั่นศรัทธาในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยึดอาชีพการเกษตรเป็นหลักในการดำรงชีวิต
- 4) สมัครใจ มีความตั้งใจจริง และมุ่งมั่นจะเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพทางการเกษตร โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) สามารถเข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชน ได้ตลอดหลักสูตร
- 6) ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมภายใต้โครงการศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชนมาก่อน
- 7) จะไม่สมัครและเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชนอื่นใดอีกภายใต้โครงการศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชน

คุณสมบัติเกษตรกรอาสาที่เข้าร่วม โครงการศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) มีที่ดินเพื่อทำการเกษตร (ทั้งของตนเอง เช่า หรือพื้นที่ของบุคคลอื่นให้ทำโดยไม่คิดค่าตอบแทนหรือค่าเช่า)
- 2) มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
- 3) มีความเชื่อมั่นศรัทธาในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยึดอาชีพการเกษตรเป็นหลักในการดำรงชีวิต มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ กล่าวคือ มีความเฉลี่ยวฉลาด ขยัน อดทน มีความสามารถในการสร้างค่านิยม ก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจของกลุ่มคนหรือกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไป
- 4) สมัครใจ มีความตั้งใจจริง และมุ่งมั่นจะเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพัฒนา ความรู้ที่ได้รับให้แก่เกษตรกรและผู้ที่สนใจรายอื่น สำหรับนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพทางการเกษตร โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) ต้องเป็นเกษตรกรที่เคยผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของโครงการศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชน และนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเป็นเกษตรกรอาสาจากศูนย์เครือข่ายประชุมชุมชนแบบเข้มข้น และเป็นผู้นำในการขยายผลการขับเคลื่อนการเกษตรตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 6) จะไม่สมัครและเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์เครือข่ายประชญาบ้านอื่นได้อีกภายใต้โครงการศูนย์เครือข่ายประชญาบ้าน
- 7) สามารถเข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์เครือข่ายประชญาบ้านได้ตลอดหลักสูตร

สรุปผลการจัดการอบรมศูนย์ประชญาบ้านเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี

การอบรมศูนย์ประชญาบ้านเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ในปี 2551 ได้มีการอบรมเกษตรกรที่สนใจทำการทำเกษตรอินทรีย์จำนวนทั้งหมด 2 รุ่น รุ่นละ 50 คน รวมทั้งหมดมีสมาชิกที่ผ่านการอบรมจำนวน 100 คน รุ่นที่ 1 จัดอบรมเมื่อวันที่ 11-13 มิถุนายน 2551 ถือได้ว่าเป็นการเปิดศูนย์ประชญาบ้านเกษตรอินทรีย์ ลุ่มน้ำลี และเปิดอบรมเกษตรกรรุ่นแรก ผู้เข้าร่วมเป็นเกษตรกรที่สนใจที่ทำอยู่ในพื้นที่อำเภอ ลี และอำเภอทุ่งหัวช้าง โดยสมาชิกกลุ่มทั้ง 12 คน เป็นคนติดต่อประสานงานเกษตรกรที่สนใจเข้ามาร่วมในการอบรม มี 3 พื้นที่ คือ 1) ตำบลลูกทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง 2) ตำบลแม่ตีน และ 3) ตำบลศรีวิชัย อำเภอ ลี จังหวัดลำพูน

รุ่นที่ 2 จัดอบรมเมื่อวันที่ 13-16 กรกฎาคม 2551 มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 50 คน ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมในการอบรมครั้งนี้ เป็นกลุ่มที่สนใจและขอมาเข้าร่วมอบรมเอง โดยสมาชิกทั้ง 12 คน ไม่ต้องไปเสาะหา เชิญชวน ซึ่งรุ่นที่ 2 นี้ทุกคนรู้ข่าวและข้อมูลจากรุ่นที่ 1 ทำให้แต่ละคนสนใจและอยากรเข้ามาร่วมอบรมมาก ขึ้น ล้วน ให้เป็นแก่นนำหมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) แกนนำกลุ่ม แต่ยังเน้นกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอ ลี และ อำเภอทุ่งหัวช้าง เนื่องจากการเขื่อนประสาและการรวมกลุ่มในโอกาสต่อไปจะสามารถเชื่อมโยงกันได้ง่าย และเข้มแข็ง

สิ่งที่สะท้อนจากผู้เข้าร่วมการอบรม พบว่า ผู้ที่มาอบรมมีความสุขที่ได้เข้าร่วมการอบรม ให้ความสนใจกับกระบวนการอบรมอย่างมาก เนื่องจากวิธีการอบรมนั้นทางกลุ่ม ไม่เน้นการบรรยาย แต่เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การใช้บัตรคำ การแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมทั้ง การให้แต่ละคนได้ทดลองทำด้วยตนเอง แล้วทางวิทยากรจะมาสรุปให้ฟังอีกรึหนึ่ง ซึ่งองค์ความรู้นั้น พนบว่าเกษตรกรที่เข้ามาร่วมอบรมนั้นมีความรู้ภูมิปัญญาอยู่ในตนเอง การได้มารับกันเป็นการแลกเปลี่ยนเติมเต็มซึ่งกันและกัน ทั้งด้านความรู้ เทคนิค และที่สำคัญคือ การเติมกำลังใจให้แก่กันและกัน การได้เพื่อน

หลังจากที่อบรมทั้ง 2 รุ่น ทำให้ทีมวิจัยเป็นที่รู้จักของชุมชนมากขึ้น มีการทักทายเมื่อเจอกันในสถานที่ต่าง ๆ มากขึ้น มีการแนะนำ หรือโทรศัพท์มาสอบถามปัญหา ข้อแนะนำต่าง ๆ มากขึ้น และจาก การทีมวิจัยได้ลงไปติดตามเกษตรกรที่ผ่านการอบรม เห็นพัฒนาการของแต่ละคน มีการนำความรู้ที่ได้จาก การอบรมไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองมากขึ้น เป็นต้น

บทที่ 4

ผลลัพธ์เนื่องจากโครงการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อนักวิจัย

ทางโครงการได้มีการรวบรวมข้อมูลที่มีวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีมวิจัยได้ทบทวน วิเคราะห์ การทำการเกย์ตระรรมที่ผ่านมาของแต่ละคน พร้อมทั้งนำมาแยกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนซึ่งกันและกัน ซึ่ง ประสบการณ์การทำงานแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน การนำมาแยกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทำให้คนที่กำลังเริ่ม ได้เรียนรู้ เห็นแนวทางการดำเนินงานมากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างกำลังใจให้กับผู้ที่เล่าเรื่อง การสื่อสารให้ คนอื่นได้รับรู้ นอกจากเป็นการกลั่นกรองความรู้ของตนเอง เพิ่มแรงบันดาลใจให้ตนเองที่จะพัฒนางานของ ตนเอง การได้เพื่อนร่วมอุดมการณ์ โดยเฉพาะการทำการเกย์ตระรรย ทำให้เป็นการทำงานที่เข้มแข็งและ ยั่งยืนต่อไป

จากการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ช่วงแรกนั้นมีนักวิจัยเข้าร่วมโครงการจำนวน 34 คน แต่ หลังจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 พบว่านักวิจัยลดจำนวนลงไป เหลือคนที่อาจริงอาจจัง เข้าร่วมกิจกรรม และพัฒนาเปลี่ยนทดลองของตนเองเสมอมา จำนวน 12 คน สาเหตุทางทีมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ สามารถสรุป ได้ดังนี้

สาเหตุที่มีคนออกจากโครงการเข้าร่วมโครงการ

- ผู้ที่เข้าร่วมไม่เข้าใจเป้าหมายของโครงการวิจัย เข้ามาเพื่อคาดหวังจะได้รับ “ผลประโยชน์” “ค่าตอบแทน” หรือ “ค่าจ้าง” เนื่องจากที่ผ่านมาโครงการต่าง ๆ เข้ามาเข้ามาลักษณะการให้เงิน ว่าจ้าง ให้ค่าตอบแทน เมื่อพูดถึงโครงการจึงคิดว่านำเงินหรือสิ่งของมาให้ ซึ่งงานวิจัยไม่ได้ ตอบสนอง ไม่มีเงินค่าตอบแทน แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนตนเอง จึงมีการถอนตัวออกไป
- ปัญหาครอบครัว เรื่องความเข้าใจของสมาชิกครอบครัว ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งต้องหารายได้ ให้กับครอบครัว ซึ่งการทำเกย์ตระรรยนั้นเริ่มแรกนั้นต้องใช้ระยะเวลาถึงจะเห็นผล ซึ่งตรงข้าม กับการทำเกย์ตระกมีที่เห็นผลเร็ว ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ
- ยังมองไม่เห็นผลประโยชน์ที่ได้ การทำการเกย์ตระหรือโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาพื้นที่ยังคง เช่น ห้อง กระเทียม คิดว่าความเป็นไปได้ของโครงการที่จะเข้ามาช่วยเหลือ นั้นน้อย บางคนเน้นการทำธุรกิจ ใจร้อน อยากเห็นผลเร็ว ไม่มีความอดทน
- มีภารกิจส่วนตัว ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมทำกิจกรรมโครงการ
- ไม่มีความพยาบาล อยากที่จะเรียนรู้ อยากที่จะปรับเปลี่ยนวิถีเกย์ตระอย่างแท้จริง ขาดความรู้ ทักษะ ในการใช้ วัสดุธรรมชาติ “อินทรีย์” ไม่มีความเชื่อมั่น มั่นใจ หรือมีความศรัทธาเกย์ตระอินทรีย์
- ไม่ได้ทดลองด้วยตนเอง รอคุณอื่นทำก่อน ซึ่งการทำเกย์ตระนั้นเห็นผลช้า การรอคุณอื่นไม่ ทำให้ไม่เข้าใจเกย์ตระอินทรีย์อย่างแท้จริง ถึงถอนตัวออกไป

สาระดุของนักวิจัยที่ยังคงเกี่ยวทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน

- อย่างเรียนรู้ อย่างที่จะปรับเปลี่ยนวิถีเกษตรที่ดีขึ้น ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม นี่เองจากบทเรียนจากการทำเกษตรแบบเดิม ๆ ที่ต้องพึ่งสารเคมี ยึดพื้นที่ดินก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายต้นทุน การผลิตนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้องหาวิธีการเพื่อลดต้นทุนการผลิต และการทำเกษตรอินทรีย์ คิดว่าเป็นทางเลือกที่ก่อประโยชน์มากที่สุด
- เกษตรอินทรีย์ เป็นการเกษตรกุลมล่า เจ้าหมู่ เพื่อน มีความผูกพัน (การผลิต การตลาด เครือข่าย) เชื่อมโยง หนูนเสริม แลกเปลี่ยน เติมเต็ม แบ่งปัน ให้กำลังใจ ได้เรียนรู้ เห็นความสำคัญในการทำเกษตรอินทรีย์และการรวมกลุ่มทำโครงการวิจัย ทำให้มีความมั่นใจในการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่า การทำตรงนี้ เป็นการเรียนรู้ใหม่ที่ลึกสุด รวมทั้งตนเองเป็นแก่นนำ (เก้า) บอกกับตัวเองว่า “ออกไม่ได้” ต้องทำเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่น
- จากที่ได้ทดลองทำ พบว่า ผลผลิตที่ผลิตออกมานี้กว่าการผลิตแบบเดิม ทั้งคุณภาพ ราคาที่สูงกว่า และสามารถลดต้นทุนการผลิต เพราะใช้วัสดุธรรมชาติ รวมทั้งคุณภาพดินดีขึ้น มีรายได้มั่นคง คือ มีรายได้ทุกวัน จากการทำเกษตรอินทรีย์เกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกต้นไม้ ผักนานาชนิด ทำให้สามารถเก็บผักไปขายได้ทุกวัน รวมทั้งมีสุขภาพดีขึ้น ทั้งตนเอง ครอบครัว และผู้บริโภค
- คนในครอบครัว เห็นความสำคัญ เห็นด้วยในการทำเกษตรอินทรีย์ และเป็นโอกาสให้คนในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การปลูกผัก รดน้ำผัก เก็บผัก เป็นการสร้าง “ครอบครัวอบอุ่น” สมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้กัน มีการพูดคุยกัน และเข้าใจกันมากขึ้น
- มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำเกษตรอินทรีย์ มีการเก็บผลผลิตอินทรีย์ขายทุกวัน และมีความสุขที่ได้อาหารผลผลิตที่ปลูกด้วยให้กับคนอื่น ๆ ได้บริโภค สิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิต รวมทั้งได้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้ เป็นที่ยอมรับจากชุมชน จากคนอื่น สร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในการที่จะร่วมกันพัฒนาเกษตรอินทรีย์ต่อไป

หลังจากที่ทำโครงการวิจัยร่วมกันมาได้ระยะเวลา ทำให้เห็นบุคคลที่อาจริบอาจัง มีใจที่พร้อมจะเรียนรู้และพัฒนาการทำเกษตรร่วมกัน แม้จะมีสมาชิกกลุ่มนี้ไม่มาก (จำนวน 12 คน) แต่ทุกคนที่เข้าร่วม เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี มีการปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม หันมาทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเทคนิคบทเรียนใหม่ ๆ ระหว่างกันสม่ำเสมอ คุณสุพิน มีรักษา หนึ่งในทีมวิจัยกล่าวว่า “การทำเกษตรเคมี เหมือนกับการก้าวลงเล่น” แต่การทำเกษตรอินทรีย์ทำให้ได้เพื่อน ได้ชุมชน สังคมที่เป็นสุข ไม่เบียดเบี้ยนกัน

ข้อมูลทีมวิจัย

1. นางวรรณทิพา ปัญญากรณ์

เกิดวันที่ 4 พฤษภาคม 2494 อายุ 55 ปี ที่อยู่ 449 หมู่ 11 ตำบลแม่ตีน อำเภอสันติราษฎร์ จังหวัดลำพูน เบอร์โทรศัพท์ 08 7181 0204 การศึกษา ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาชีพ ทำสวนลำไย ปัจจุบัน ประธานสหกรณ์การเกษตรแม่ตีน จำกัด

ประสบการณ์(ทั่วไป) ก่อนที่จะเดินทางสู่กรุงสันหลังของชาติ (เกษตรกร) เดิมไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีการทำเกษตร คือ ก่อนจะมาเป็นเกษตรกรนั้น รับราชการครุภักดิ์ ก่อน ความที่ว่าเป็นลูกสาวนา ชาวสวน เคยเป็นเด็กเลี้ยงความน่าก่อน จึงทำให้ได้เดินทางสู่ชีวิตเกษตรกรตามอย่างบรรพนธุรุ่จนได้ โดยได้อาศัยชีวิตตอนเป็นครูหารายได้พิเศษเก็บออมเงิน เพื่อซื้อที่ดินพื้นที่ปัจจุบันทำสวน อาชีพที่หารายได้ตอนเป็นครู คือ เลี้ยงหมู ทั้งหมูบุนและแม่นม เคยเลี้ยงไก่ไว้ กะรัง และไก่พื้นเมืองทุกอย่างที่เป็นการเกษตร พ่อจะมีรายได้เพิ่มจากการรับราชการ การปลูกพืชในอดีต เคยปลูกยาสูบ(ส่งโรงบ่ม) ปลูกถั่วเหลือง ข้าวโพด (สมัยก่อนไม่มีรถโน้มไม่มีหม้อน้ำปัจจุบัน ต้องรอให้แห้ง ก่อนจึงนำมาแกงเม็ดออก)

จนในที่สุดก็เก็บเงินได้ หลังจากปลูกบ้านเสร็จเมื่อปี 2525 ซึ่งสวนแม่จ่องครั้งแรกมี 5 ไร่ ต่อมา ด้วยความมานะพยายาม ซึ่งที่จะเลี้ยงกระต่ายและแม่น้ำดีมาก คือ ในสวนลำไยจะติดสปริงเกอร์ทุกต้น โดยความสามารถของผู้หญิงคนเดียว (เหตุผล เพราะได้เลี้ยงผู้นำครอบครัวพร้อมลูกชายโดยอุบัติเหตุทางรถยนต์ไปเมื่อ พ.ศ. 2538) ความที่จะต้องเป็นห้องพ่อ แม่ เพื่อนของลูกสาวคนเดียว ทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจลุกขึ้นมาต่อสู้ชีวิตอีกครั้งหนึ่ง หลังจากร้องไห้นานกว่า 3 ปี

หลังจากเกณฑ์อยุธยาฯ การ มีเวลาช่วงเหลือสังคม เช่น เป็นประธานสหกรณ์การเกษตรแม่ตีน จำกัด กรรมการชุมชนสหกรณ์ลำพูน ดูแลช่วงเหลือกองทุนหมู่บ้าน

ด้านการเกษตร แรก ๆ ทำเกษตรแบบเคมี โดยใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง แต่ความที่เคยเป็นครูมาก่อนชอบศึกษาอบรม แม้จะใช้เคมีก็รู้ขั้นปรับปรุง บำรุงดิน โดยใช้โคลโน้มคู่ปุ๋ยคอกในส่วนจะใช้แม่ปุ๋ย(เคมี) ผสมเองเพื่อลดต้นทุนปุ๋ยทั่วไป

นอกจากทำสวนลำไยแล้ว ยังปลูกพritch มะเขือม่วง ให้บริษัทสันติภาพ ซึ่งลูกเรียกว่า มะเขือไร้ราก (ต้องใช้เวลาอยู่กับมะเขือไม่มีเวลาไปไหนไปหาใครเลย) แรก ๆ ก็ได้ หลัง ๆ มะเขือม่วงเป็นโรคไวรัสและเสียหาย ทางฝ่ายวิชาการของบริษัทก็ไม่สามารถเก็บปัญหาได้ จึงเลิกปลูก

การทำเกษตร ไม่ว่าปลูกลำไย มะขามหวานและเปรี้ยว ส้มเขียวหวาน และเลี้ยงปลา ในพื้นที่ประมาณ 50 ไร่ เริ่มทำการเกษตรจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2543 หลังจากเกณฑ์อยุธยาฯ ออกจากราชการ ไม่ค่อยมี

ความรู้เรื่องการเกย์ตระท่ำไว้ อาศัยการอบรมบ่อยๆ ทั้งโครงการของมหาวิทยาลัย หรือ กลุ่มต่างๆ ที่จัดขึ้น บ้าง ฟังจากวิทยุบ้าง ระยะนี้การใส่สารคำไทยให้ออกนอกรดูกำลังเป็นที่นิยม เกิดมีอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ขึ้นมากนายนพผู้ประกอบการขายปุ่ย เค้มีภัยที่เกี่ยวกับคำไทย เมื่อได้ลองใช้ปุ่ยและยาที่มีราคาแพง เมื่อปี พ.ศ. 2544 คำไทยนอกๆ ราคาคิลลิตรัมละ 13-14 บาท จึงประสบกับการขาดทุนอย่างรุนแรง

ด้านเกษตรอินทรีย์ แรก ๆ ไม่คิดจะทำเกษตรอินทรีย์จริง ๆ จัง ๆ แต่ก็ศึกษา และลองนำมาทำดู แรก ๆ หมักปลาโดยใช้หัวเชื้อ พ.ค. 1 และใช้อาการแบบตู้ปลาหมักเป็นเวลา 45 วัน เพราะยังไม่มีหัวเชื้อ พ.ค. 2 (สำหรับทำน้ำหมักชีวภาพ) ใช้รำดลงดินสับกับใส่ปุ่ยเคมีเพื่อบำรุ้งดิน เคยทำเหล้ากลั่น เพื่อใช้หมักเป็นสารไอล์เมลล์ (ศึกษาจากตำรา โดยใช้เหล้าขาว : จุลินทรีย์ : กากน้ำตาล : น้ำส้มสายชู) ลองพ่นสับกับสารไอล์เมลล์ โดยทดลองทำเมื่อปี 2546 ทำพัฒนาสารเคมีเรื่อยมา

หลังจากนั้น (ปีพ.ศ. 2546) มีโอกาสได้ศึกษาสารธรรมชาติเพื่อทดสอบสารเคมี จึงหันมาศึกษาปุ่ยน้ำ ปุ่ยหมักจากหมอดินอาสา (หมอดินเท้าเปล่า) คุณอุดม (หมอดินประจำอำเภอถือ) จึงทำตามและทดลองใช้ เช่น ปุ่ยปลา ปุ่ยหมักจากมูลไก่ แกลบ รำและแกลบคำ

สารไอล์เมลล์ หมักจากสารธรรมชาติรอบสวน ได้แก่ หนามหัน ปุ่งด่งจั่น(หนอนตายอยาก) ยาดูน สะเรียม(สะเดา) สาบเสือ ตะไคร้หอม หมักกับกากน้ำตาลและเชื้อจุลินทรีย์ พ.ค. 7 ประมาณ 21 วัน ได้ที่แล้ว ลองใช้ดู เมื่อใช้ได้ผลจึงใช้ต่อ

ในปีพ.ศ. 2547 ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับคุณสมควร นาจันทร์ ประชานสก. ทุ่งหัวช้าง จำกัด ถึงการทำน้ำส้มควัน ไม่ซึ่งท่านได้มีโอกาสอบรมกับอาจารย์อาณัติ ตันโซ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ หลังจาก คุณสมควร ได้มาร่วม สาธิตการทำน้ำส้มควัน ไม่ ที่สวนทุกขั้นตอน เมื่อได้ทดลองใช้ ปรากฏว่า ศัตรูตัวสำคัญของคำไทยตอนนั้น คือ เพลี้ยหอย หายไปหลังจากที่ใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากใช้มา 2 ปี คำไทยดีขึ้น ทำให้สามารถลดต้นทุน จึงน่าจะเป็นสารทดสอบ สารเคมีกำจัดโรคและศัตรูพืชได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญ ผลิตจากเศษไม้ ที่เหลือใช้

แต่ที่ผ่านมายังต้องพึ่งสารเคมีบางครั้ง จึงอยากจะพยายามใช้ให้ได้ หรือ ทดสอบให้ได้มากที่สุด ทุกวันนี้ยังทำปุ่ยน้ำชีวภาพ ปุ่ยหมัก และเผาน้ำส้มควัน ไม่มีอยู่ คิดว่าจะทำต่อไป

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หลังจากใช้ปุ่ยน้ำพ่นลงดิน หรือให้ตามระบบน้ำ จะเกิดไส้เดือนขึ้นในสวน ใบพืชเขียว เป็นมัน มีแมลงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์เกิดขึ้น เช่น แมลงฟันดาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี กระต่ายและไก่ป่ามาอาศัยอยู่ในสวนมากมาย ทำให้ระบบนิเวศดีขึ้น

ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์สารไอล์เมลล์ ข้าพเจ้าทำมาตลอดหลายอย่าง แต่ไม่ค่อย ได้จดบันทึกเท่าไร นอกจากจะบันทึกว่าใช้อะไรดี การเลือกวัตถุหรือปัจจัยการผลิตสารไอล์เมลล์ จะศึกษา ก่อนว่าในสวนมีแมลงอะไรที่มักจะระบาด ระบาดตอนไหนของช่วงการเปลี่ยนแปลงของคำไทย เช่น หนอน ผีเสื้อ ชอบวางไข่ตอนคำไทยเริ่มซ่อน หรือเริ่มแตกใบใหม่ เป็นต้น

พื้นที่ปูลูก/ต้นทุนการผลิต ปัจจุบันมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 50 ไร่ ต้นทุนส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานคือ คนงานประจำ 2 คน ๆ ละ 150 บาทต่อวัน นอกจากนั้นก็มีมูลสัตว์ ส่วนด้านเคมีมีเฉพาะสาร โภแตสเซี่ยม ในส่วนของการทำลำไยนอกฤดู ลำไยธรรมชาติ (เริ่มปี 2550) ยังไม่ได้ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีเลย

สรุปค่าต้นทุนต่อเดือน

- ค่าแรงงานประจำ	9,000 บาท
- ค่าไฟฟ้า(ถูกฟนค่าไฟลดลง)	2,400 บาท (โดยประมาณ)
- ค่าน้ำมันสำหรับพ่นสารเคมีลดลง	500 บาท
- ค่าแรงงานจ้างเสริม	2,000 บาท
- ค่าน้ำมันรถตัดหญ้า	1,000 บาท
รวม	14,900 บาท

(ไม่นับรวมค่าแรงเก็บเกี่ยวลำไย และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ใส่ปุ๋ย แต่งกิ่ง และอื่น ๆ)

ต้นทุนการผลิต ยังไม่รวมปุ๋ยเคมี และสาร โภแตสเซี่ยม ซึ่งจะใช้ปุ๋ยโดยประมาณ ดังนี้

- ปุ๋ยอินทรีย์ (ผลิตเอง)	5 ตัน	15,000 บาท	
- ปุ๋ยอินทรีย์ (ซื้อ)	2 กระสอบ	7,600 บาท	
- ญี่รีย	(640 บาท)	20 กระสอบ	12,800 บาท
- 0-0-60	(580 บาท)	10 กระสอบ	5,800 บาท
- 18-46-0	(760 บาท)	10 กระสอบ	7,600 บาท
- สารเคมีกำจัดหญ้า (2,200 บาท)	3 ถัง	6,600 บาท (ปีละ 2 ครั้ง)	
- สารกำจัดศัตรูพืช		4,800 บาท	
รวม		60,200 บาท	

สำหรับพื้นที่การเกษตรของข้าพเจ้า ปัจจุบันพื้นที่เป็นพื้นที่ต้นน้ำแม่จ่อง มีอ่างเก็บน้ำหนึ่งอัน ซึ่งได้รับความอุปถัมภ์จากบริษัทเหมืองแร่ลิก ไนท์เดิม (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) ได้กันน้ำหัวแม่จ่อง บริเวณพื้นที่สวนพอดี เพื่อสำรองน้ำ ซึ่งบริเวณนี้เป็นที่พงกันของหัวใจข้า หัวแม่จ่อง และหัวยมดอง เป็นจุดริมของลำหัวแม่จ่อง ปัจจุบันได้รับงบประมาณจาก อบต. ศรีวิชัยชุม落ออกเสริม นับว่าโชคดีมาก ในขณะที่คนอื่น ๆ ต้องลงทุนชุดบ่อหน้า แต่ที่สวนไม่ได้ชุด เพราะว่าได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำต่อลอดปี

ตลอดเวลาได้แต่หลอกตัวเองว่าได้กำไรจากการทำการเกษตร คือ ค่าใช้จ่ายโดยประมาณจากที่จ่ายไปปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 200,000 บาท ปีหนึ่งราคากำไยต่ำผลผลิตไม่ได้เต็มที่ก็ขาดทุน ทุก ๆ เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม จะนำเงินค่าขายผลผลิตไปรวมกับเงินที่กู้จากสหกรณ์ครุไปชาระ รกส. และกู้คืนมาเพื่อลดทุนต่อ จน ณ วันนี้ ได้หันกลับมาคิดถึงวิธีการทำเกษตรแบบธรรมชาติ (อินทรีย์) เนื่องจากเดิมนั้นกู้เงิน รกส. 100,000 บาท จนขณะนี้เป็นหนี้ รกส. 400,000 บาท (ระยะสั้น) และเป็นหนี้สหกรณ์ครุอีกจำนวนหนึ่ง ต้องหันมาลดต้นทุนการผลิต เพื่อไม่ให้เป็นหนี้เพิ่มขึ้น

เป้าหมายการหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หากสังเกตทดลอง ทางทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับตัวเองทั้งต้นทุน สุขภาพ ระบบนิเวศน์และผู้บริโภค คือ การทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่ง ได้พยายามเขื่อมเครือข่าย ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ การเข้าไปเรียนรู้จากสถานบันต่าง ๆ การทดลองทำด้วย ตนเอง โดยการสมัครเข้าอบรมการทำ稼ไยอินทรีย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ 23-24 เมษายน 2550 เพื่อหา ความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป และเพื่อต้องการลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในที่สุด เมื่อการ ทำเกษตรอินทรีย์ได้ผล จะเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของทีมวิจัยเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

หลังจากศึกษาเกษตรอินทรีย์ ตอนแรกๆ ได้ทำเกษตรเคมีควบคู่กันไปโดยเน้นเกษตรปลอดภัย ลด สารเคมีที่อันตรายและไม่จำเป็นลง เพื่อเป็นการแสวงหาทางเลือกให้แก่ตัวเอง เพราะวิธีชีวิตยังต้องเคลีย ตัวเอง (หนึ่สิน) ยิ่งทำก็ยิ่งเป็นหนึ่เพิ่มขึ้นอีก เพราะว่าพืชเศรษฐกิจของเรามีคือ稼ไย ที่ผ่านมาเรายังไม่มีตลาด 稼ไยอินทรีย์ ที่แท้จริง ที่มีช่องทางขาย ที่แยกออกจากตลาดเคมีอย่างชัดเจน จนกระทั่งเรา(ทีมวิจัย) ได้ แสวงหาช่องทางตลาด稼ไยอินทรีย์ ได้โดยเชื่อมเส้นทาง稼ไยอินทรีย์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มูลนิธิ รักษ์ดินรักษ์น้ำ (Earth Safe) สำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ) ซึ่งถือว่าเป็นบันไดก้าว แรกที่เรามีโอกาสก้าวเดิน

หลังจากที่ตัวแทนของทีมวิจัยที่ก้าวเดินสู่เส้นทางนี้ก่อน เมื่อถูกกล่าว稼ไยที่ผ่านมาประสบ ความสำเร็จในเรื่องตลาด稼ไยสด

จากการวิเคราะห์ หลายด้านของการบริหารการจัดการสวน ทั้งที่ผ่านมาและในอนาคต ได้ ตัดสินใจเลิกเกษตรเคมีอย่างเด็ดขาด นำสวน 40 ไร่ เข้าโครงการ稼ไยอินทรีย์ ระยะปรับเปลี่ยน เพราะเมื่อ เข้าประชุมที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ครั้งหลังสุด 12 พฤศจิกายน 2550 ทุกสวนในโครงการ稼ไยอินทรีย์(กลุ่ม เกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี) ทางมหาวิทยาลัยจะยื่นขอใบรับรองให้ในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2550 ภายใน 4 เดือน สวนของพวงเราจะได้รับการตรวจระบบการผลิตจาก เจ้าหน้าที่ ของ มกท. พืชผักทุกอย่างก็ได้รับรองเป็นผัก อินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งเป็นช่องทางที่เราจะผลิตเป็นอาชีพได้

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หลังจากหยุดการใช้ยาฆ่าแมลง ความเขียวชอุ่มของสวนกลับคืนมา การใส่ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก ได้แปลงในดินกลับคืนมา โดยเฉพาะไส้เดือน กลับคืนมาเยอะมาก แปลงที่เป็น ประโยชน์ กลับคืนมา

สำหรับการลงมือปฏิบัติในสวน พืชที่ปลูกในถูกกล่าวว่ากำลังปลูกกระเทียมอินทรีย์ ผักกินไป เช่น คะน้า กวางตุ้ง กระหลาดออกต้นหอม

พืชผักสวนครัว ต่างๆ โดยไม่ใช้ปุ๋ย ยาเคมี เลย

พืชหลัก

สำหรับ หลังแต่งกิ่งใส่ปุ๋ยหมักสูตรของกลุ่ม หัว่านรอบ ๆ ทรงพุ่ม คลุมด้วยวัสดุเศษพืชที่ตัดแทนการใช้ยาฆ่าหญ้า ใบสำหรับเปลือกข้าวโพด ฯลฯ แล้วคัดคิ้วจุลินทรีเดือนละ 1 ครั้ง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ ใบสำหรับเพิ่มมันเข้ม โรค น้อดลง

สัมภาษณ์หวาน เมื่อให้ปุ๋ยอินทรีที่ผลิตเอง ปุ๋ยน้ำ และพ่นด้วยสารอินทรีที่ทำเอง เช่น น้ำส้มควันไม้ สารไอล์เมล์ ทำให้สัมภาษณ์ติดผล

พรั่ง ซึ่งเป็นพืชแซมในสวนสำหรับ เมื่อ หยุดใช้สารเคมี หันมาใช้อินทรี แทน ทำให้เราคล้าประชาสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่ โดยปกติคนทั่วไปมีความเชื่อเรื่อยๆแล้ว รสชาดเปลี่ยนไป คือพรั่งจะมีรสชาดหวานขึ้น

กล้วยหอมทอง พันธุ์ลุงหลวง(คุณลุง แก้วเล็ก) ปลูกไว้ 50 ต้น ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำขบวนนี้แต่ละต้นเริ่มแตกหน่อ ต้นละ 7-8 หน่อเกือบทุกต้น

กล้วยนำ้ว้า ปลูกไว้ในที่ว่าง รอบสวน ในสวน เพื่อรับประทานผล ขาย แจกเพื่อน ผลสุกใช้ทำอร่อยไม่ หน่อใช้ทำจุลินทรีหน่อ ก็กล้วย ฯลฯ

พืชที่ขึ้นเองในสวน มี พริกชี้ฟู ตามใต้ต้นสำหรับ ปกติที่ขึ้นเองอยู่แล้ว เมื่อใช้สารเคมีเลยไม่กล้ากิน ไม่กล้าเก็บขาย ปล่อยหล่นตามธรรมชาติ เมื่อเลิกใช้สารเคมี เราก็ใช้ประโยชน์ได้ คือเก็บไปกิน ตากแห้ง หรือขายเป็นรายได้

ผัก瓠ด เป็นผักอีกชนิดหนึ่งที่ขึ้นเอง ติดลำหัวข้างสวนตลอดแนวสวน เป็นผักที่ผู้บริโภคนิยม เพราะเป็นพืชสมุนไพรที่มีสารต้านอนุมูลอิสระ (จากรากสารสมุนไพร) เมื่อเลิกใช้ยาฆ่าหญ้าเราจึงสามารถเก็บขายเป็นรายได้ อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีพืชสมุนไพรต่างๆอีกหลายอย่างที่เราสามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น สำเรียม (สะเดา) หนานหันแดง จุ่มชาลิง (ເຄົວນອະເປີດ) สาบเสือ สาบเรือง ข่า กลอย ปุ่งมดจาม ตะไคร้หอน บ่าริดไม้(ເພົາ) พืชเหล่านี้นำไปหมักเป็นสารไอล์เมล์ได้ เครื่องหน้าแน่น(รังจีด) ขึ้นตามข้างลำหัวข้างสวนใช้ต้มขับสารพิษออกจากร่างกายได้

ข้อมูลการ์ม

ที่อยู่ 449 หมู่ที่ 11 ตำบลแม่ตีน อำเภอคลองจั่ง หัวดัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 2 คน

แรงงานเกษตร แรงงานในครอบครัว 1 คน แรงงานข้างไม่ประจำ (จำนวนไม่แน่นอนแล้วแต่จังหวะงานมากหรือน้อย)

พื้นที่การถือครอง 56 ไร่ 2 งาน

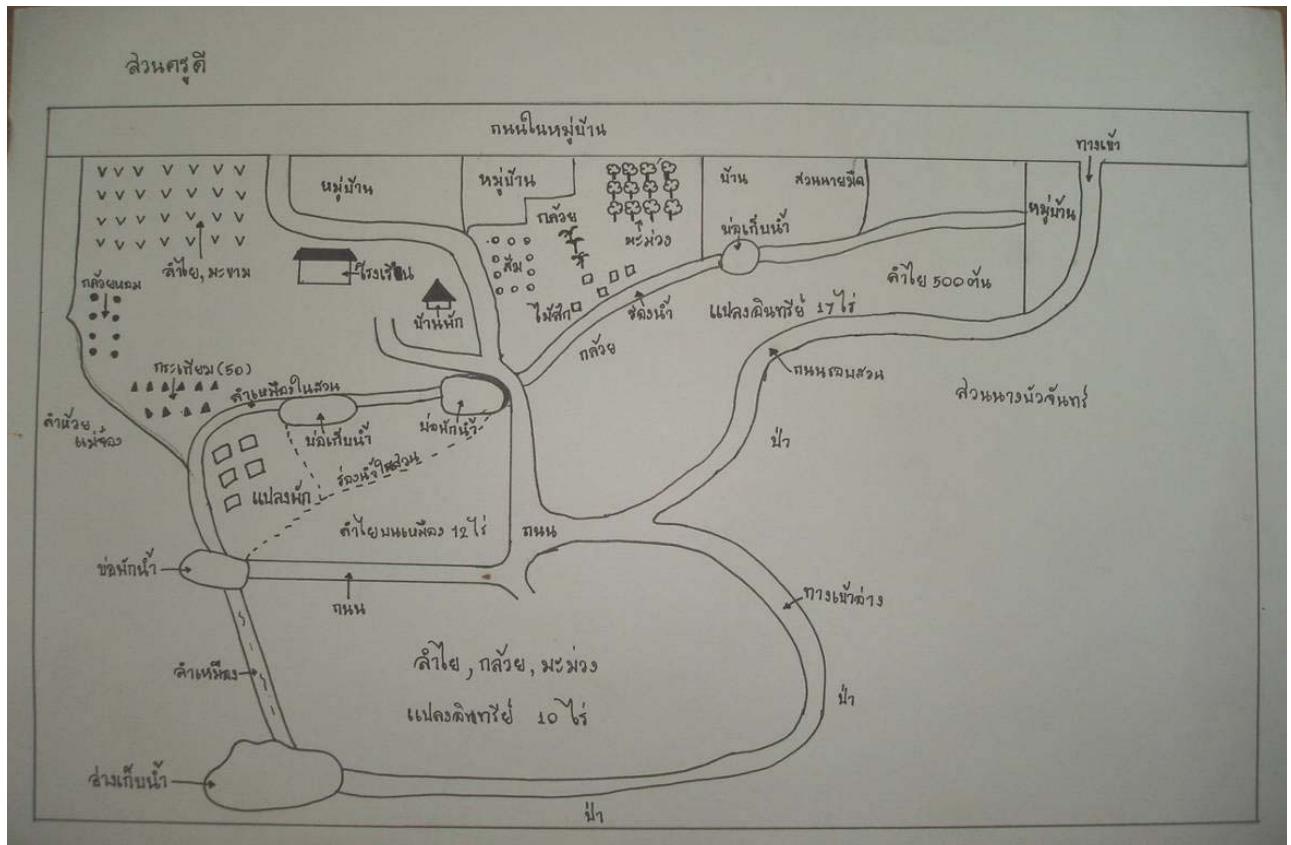
พื้นที่เพาะปลูก 56 ไร่

สร้างน้ำ 3 สาระ

ระบบการผลิต ไม่ผล ปลูกแบบผสมผสาน

รายได้หลักมาจากการทำการเกษตร
ชาวบ้านสิน ยังมีหนี้อยู่

แผนผังแปลงเกษตร

2. นายฉลวย แก้วเล็ก เกิดวันที่ 14 พฤษภาคม 2494 อายุ 56 ปี อาชีพ เกษตรกร ที่อยู่ 29 หมู่ 15 ตำบลแม่ดื่น อำเภอถลาง จังหวัดลำพูน การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามพราวนครดุจวิทยา ปี 2506

ข้าพเจ้าจะบอกเล่าประวัติของข้าพเจ้าโดยสั้นๆ เริ่มต้นจากออกจากโรงเรียนก็ทำงานบ้านทำสวนเรื่อยมาจนปี 2509 ก็ไปเป็นลูกจ้างทำสวนอุ่น ซึ่งการทำสวนอุ่นนั้นการดูแลเอาใจใส่มากก็เริ่มใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมีมาก ห่น การตัดแต่งกิ่งใบแล้วต้องฉีดยาปราบศัตรูพืชทุก 3-7 วันเป็นประจำกว่าจะเก็บผลผลิตได้ ข้าพเจ้าอยู่สวนอุ่นมาได้ประมาณ 2 ปี จึงออกมากองอยู่ที่บังปะกง จังหวัดเชียงใหม่ กับพี่สาวสามยันนี้ที่บังปะกงยังทำงานข้าวอยู่การทำงานข้าวตอนนั้นยังใช้ความอยู่ ปุ๋ยเคมียังไม่ได้ใช้ ยาเคมีก็ยังไม่ใช้ ไม่เหมือนเป็นลูกจ้างทำสวนอุ่นต้องอยู่กับยาเคมีตลอดเวลา

ปี 2514 ได้บัวชเรียนธรรมวินัยสังฆ 7 เดือน ปี 2515 ถูกเกณฑ์ทหาร 2 ปีเต็ม ปี 2518 ได้ไปทำงานในโรงงานทำเส้นหมี่ประมาณ 1 ปี จนรู้วิธีทำแล้วจึงออก ปี 2519 ได้เข้าสัมผัสกับสารเคมีอีกครั้งหนึ่งในสวนกล้วยไม้จนพี่สาวมารับไปอยู่ที่บ้านปากอึကรัง การไปอยู่ที่บ้านปากอึครังนี้ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตอย่างสิ้นเชิง จากทำงาน ทำสวน มาเป็นประมาณ เลี้ยงปลาบ้าง เลี้ยงกุ้งบ้าง เมื่อเลี้ยงปลาเกิดคิดว่าจะแต่งงาน เมื่อแต่งงานต้องมีอาชีพดี รายได้เพิ่มขึ้น ปี 2526 ได้แต่งงานกับเริ่มค้าขาย ข้าพเจ้าทำปลาสดเดิมขาย ขายปลาสดตลอดมา จากเล็กๆ จนกิจการใหญ่มาก จากที่ขายวันละ 50 กิโลกรัมจนถึงวันละหลายหมื่นกิโลกรัม มีบ้าน มีรถ มีเรือ เป็นของตนเอง ปี 2543 การค้าขายถึงลุ่มละลาย จนต้องขายบ้าน รถ เรือ และสมบัติที่สะสมไว้ทุกอย่างจนลิน ถึงปี 2546 วันที่ 8 เมษายน จึงได้อพยพเข้ามายู่ที่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดลำพูน ซึ่งเมื่อปี 2533 ได้ซื้อที่ดินเอาไว้ 15 ไร่ โดยมีทุนอยู่ 10,000 บาท มาทำสวนใหม่ ในสวนมีลำไยที่ปลูกไว้ก่อนแล้ว ก็เริ่มใส่สารใช้ปุ๋ยเคมี ใช้สารเคมีลงทุนไปประมาณ 25,000 บาท ขายลำไยได้ประมาณ 30,000 บาท ยังไม่ได้คิดค่าแรงงานที่เก็บเกี่ยว และหมดทุนที่จะทำ ต้องอกรับจ้างบ้าง หาปลาที่ดอยเต่าขายบ้าง

ประมาณปี 2548 ได้มี คุณสุพิน มาชวนทำเกย์ตรอินทรีย์คุณนำลีในที่มีวิจัย ซึ่งมีอาจารย์วรรณทิภาคี ปัญญากรน์ เป็นประธาน เมื่อข้าพเจ้าได้เข้าร่วมวิจัยแล้วก็ทำสวนใหม่ โดยไม่ใช้สารเคมีเลย ผลผลิตที่ทำและทดลองในปี 2548 -2549 มีพืชหลัก คือ ลำไย กล้วยหอมทอง ถั่วคำ ถั่วเขียว ข้าวโพด และผักสวนครัว โดยใช้น้ำหมักจากเศษปลามาเป็นปุ๋ย ใช้น้ำส้มควัน ไม่ปราบแมลงผลผลิตที่ได้มีดังนี้

ลำไยประมาณ 15 ต้น ได้เงิน 12,000 บาท

ข้าวโพดเมล็ดพันธุ์ 10 กิโลกรัม ได้ผลผลิต 2,003 กิโลกรัม เป็นเงิน 11,200 บาท

กล้วยหอมทอง 20 ต้นๆ ละ 60 ผลๆ ละ 2 บาทรวมเงิน 24,000 บาท

ถั่วคำขายได้ 1,200 บาท (ปลูกแซม)

ถั่วเขียว 600 บาท (ปลูกแซม)

ผักสวนครัวเหลือจากกินแล้วขายได้เป็นเงินอีกประมาณ 500 – 600 บาท โดยผลผลิตที่ได้มาไม่ต้องลงทุนในด้านสารเคมีเลยซักบาทเดียว แม้แต่วัชพืชก็ไม่ต้องนิดยาใช้แรงงาน ดองบ้าง ถอนบ้าง จึงอยากเชิญชวนเพื่อนเกย์ตระกูลมาทำเกย์ตรอินทรีย์กันดีกว่า จะได้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในร่างกายด้วย

ประวัติการทำงาน

- ประธานเลี้ยงไก่ บ้านสว่างวงศ์พัฒนา
- รองประธานกรรมการชุมชน
- รองประธานกรรมการ SML
- กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- กรรมการศึกษา-วัฒนธรรม
- อาสาสมัคร GAP
- อาสาสมัคร ปศุสัตว์

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

ลุงหลวง ของทีมวิจัย โดยปกติลุงหลวง มีอาชีพ ปลูกผักอยู่แล้วเมื่อมีโอกาส ได้เรียนรู้ เกษตรอินทรีย์ ลุงหลวง จึงหันหลังให้เกษตรแบบเคมี อย่างสิ้นเชิง เพราะความเจ็บปวดในอดีต พิษภัยของสารเคมี คือราคาปุ๋ยยาาราคาแพงราคาผลผลิต ต่ำ ขาดทุนจนไม่มีเงินซื้อข้าวกิน

ขณะนี้ลุงหลวงปลูก ข้าวโพดหวาน กระน้ำ กระเจี๊ยบเขียว ถั่วคำ ถั่วฝักยาว ถั่วพู และข้าวไร่ ประมาณ 1 ไร่ ปลูกไว้กิน นอกจากนี้ ยังปลูก พืชสมุนไพร หลายอย่าง

ลุงหลวงและภูรีชีวิต อินทรีย์ คือยายชื่น จะเก็บของที่ปลูกไปขายทุกวันอังคารวันศุกร์และ วันอาทิตย์ เมื่อลุงหลวงและยายชื่นไปถึงตลาดลูกค้า(ผู้บริโภค) จะรุ่มลืมซื้อ จนแม่ค้าคนอื่นๆไม่ได้ขายเลย ถ้าวันไหน ยายชื่น-ลุงหลวง เอาของไปเยอะ แม่ค้าคนอื่นๆจะไม่ได้ขายเลย ตามผู้บริโภคว่ารสชาดของผักเป็น ตัวกำหนด คือซื้อผักของยายชื่น ลุงหลวงไปรับประทานมีหวาน-กรอบ โดยเฉพาะถั่วฝักยาว แต่งกวาง ลุงหลวงไม่ได้อาบปริญปลูกค้า คือ ขายราคาเดียวกับผักเคมี ลุงหลวง ลงทุนน้อยกว่าเขาจึงได้กำไรมากกว่า

อีกอย่างหนึ่งของการจัดการคูและสวน ลุงหลวงใช้แรงงานในครอบครัวโดยไม่จ้างใครเลย มีพ่อ แม่ และ ลูกอีก 3 คน ใช้เวลาว่างจากเรียนหนังสือ ช่วยพ่อแม่ทำการเกษตร

สำหรับพืชหลัก ลุงหลวงปลูกยางพารา กล้วยหอมทอง 200 ต้น โดยทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ขณะนี้สวนลุงหลวง กำลังขอใบรับรองของมกท.(มาตรฐานเกษตรอินทรีย์) โดยมหा�วิทยาลัยแม่โจ้ร่วมกับ GTZ ในโครงการสำไอยินทรีย์ ถ้าสวนได้ใบรับรองแล้วพื้นที่ปลูกในสวนจะเป็นอินทรีย์ทั้งหมด ปัจจัยการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ รวมกัน 2 ครั้ง คือ วันที่ 4 และวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ที่สวนครุฑี

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 29 หมู่ที่ 15 ตำบลแม่ตีน อำเภอถลี จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 5 คน

แรงงานเกษตร แรงงานในครอบครัว 2 คน

พื้นที่การถือครอง 15 ไร่

พื้นที่เพาะปลูก 3 ไร่

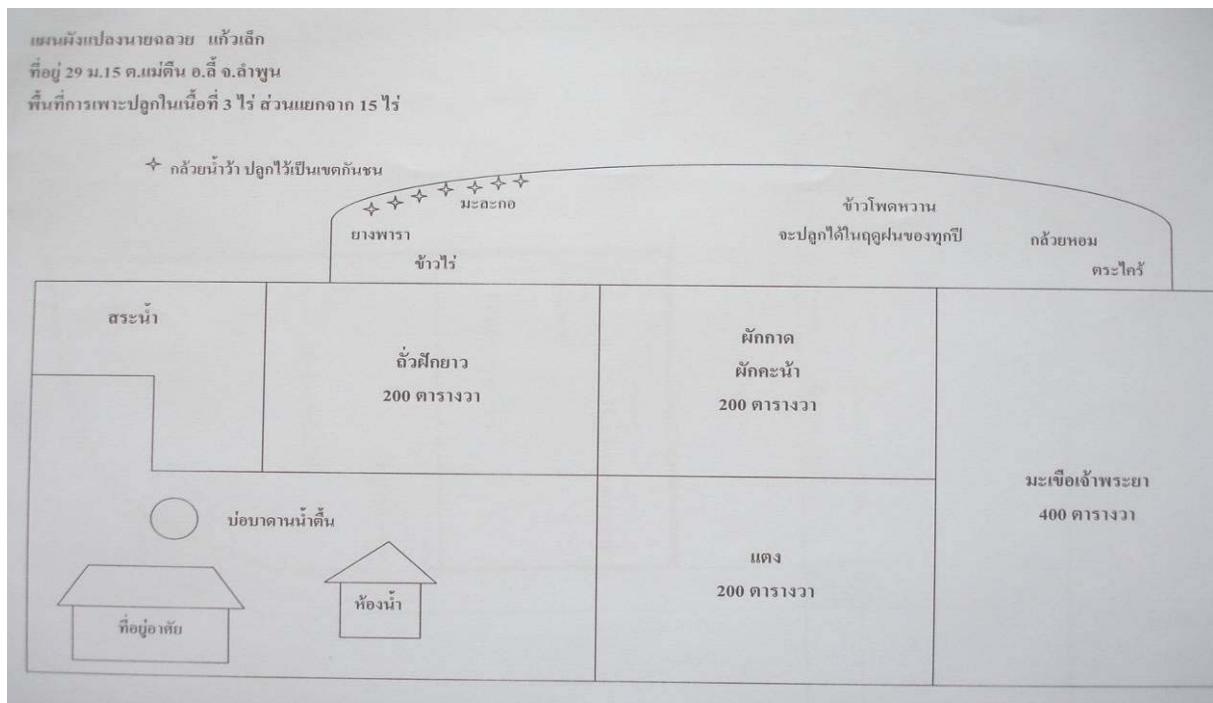
สร้างน้ำ จำนวน 1 สร้าง

ระบบการผลิต ไม่ผล ปลูกแบบผสมผสาน

รายได้หลักมาจากการทำการเกษตร

ภาวะหนี้สิน ยังมีหนี้อยู่

แผนผังแปลงเกษตร

3. นายอินแก้ว เกื้ือนคง เกิดวันที่ 1 พฤษภาคม 2497 อายุ 53 ปี ที่อยู่ 131 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี จ.ลำพูน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตีนและเข้าไปเป็นเด็กวัด เดือน มิถุนายน ปี 2508 กับบรรพชาเป็นสามเณรจำพรรษาได้ 4 พรรษา ศึกษาปริยัติ ธรรมจนชั้นตรี ปี 2512 ก้าวสู่การออกงานเพื่อช่วยแม่และครอบครัวทำไร่ ใจ นา ระยะช่วงนี้นั่นจะใช้แรงงานมากกว่าต้นทุน เลยไม่รู้ว่าผลกำไรได้เท่าไหร่ ทำงานเสร็จหลังเก็บเกี่ยว ก็จะปลูกลำไย ส่วนที่นาหลังเก็บเกี่ยว ก็จะปลูกกระเทียม พริก ใช้สารเคมีบัง蟊แบบบางเบา ผลผลิตพอได้กำไรบ้าง

ช่วงปี 2515 เริ่มตระเวนหางานรับจ้างไปเรื่อย ๆ เคยไปปรับจ้าง ทำงานเหมือนแร่ ที่อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง อยู่พักหนึ่ง พอกลับ ออกมาก็อยู่บ้านไม่ติด เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ไปทำงานกับบริษัทเมืองนอก หลังจากนั้น ก็ต้องเดินทางกลับมาอยู่ที่บ้านอีกครั้ง ช่วยแม่ทำงาน ทำสวน สมัยนั้นการทำนาจะใช้แรงงานจากวัว-ควายเท่านั้น ผลผลิตที่ได้จึงไม่รู้ข้อมูลชัดเจน เพราะเขาให้กระบุง ให้ลุ่ม กระบุง 18 กิโลกรัม ปีหนึ่งจะได้อยู่ 80-95 กระบุง ถ้าปีไหนนำอุดมสมบูรณ์ดี ข้าว ก็จะได้ถึง 100 กระบุง ต่อเนื้อที่ 10 งาน และพอหลังเก็บเกี่ยว ก็จะปลูกถั่วเหลือง บางปีก็จะปลูกพริก ยาสูบ ผลผลิตที่ได้ ก็จะอยู่พอกัน 2,000 – 5,000 บาทต่อปี (เคมีที่ใช้ก็จะมีเพียงยาสูบเท่านั้น)

ปี 2522 เคยไปทำงานกับกรมทางหลวง (ลูกจ้างชั่วคราว) คือไปงานท่อน้ำ เขตอำเภอหุ่งหัวช้าง พอ งานเสร็จก็กลับมาทำงานบ้านเหมือนเดิม รับจ้างทำงานสวนป่าแม่ลี ที่หมู่ 13 บ้านแม่เทย ตำบลแม่ตีน อายุ 2 ปี

กี๊ลารอกมา และได้รับจ้างทำล่องน้ำข้างถนนสายพหลโยธิน ระหว่างเขตอำเภอปั๊น โซ่ง-ลี๊ ได้อีก 3 เดือนงานกี๊เสร็จ

พอช่วงปี 2527 กี๊มีคนมาซักชวนไปทำงานต่างประเทศ ผมกี๊สมัครเข้าร่วมเพื่อมุ่งหวังความอยู่ดีกินดี ในอนาคต วิ่งเดินอยู่นาน เดินทางเข้าออกกรุงเทพฯ-บ้าน เป็นว่าเล่นจนถึงป้ายปี 2528 กี๊ได้เดินทางไปทำงานที่ประเทศไทยอุดารมีที่เมืองดัมมัน ทำงานได้ 6 เดือน ถึงได้รับเงินค่าจ้างเพียงครึ่งเดียวจ่ายแค่เดือนเดียวด้วย ค่าอาหารกี๊ไม่ยอมจ่าย หลักเลิกงานต้องไปหาเศษอาหารตามถังขยะ เนื้ออูฐบ้าง กระเทียมบ้าง ปลากระป่อง เครื่องกระป่องต่างๆ ที่หมุดอยุ่แล้ว เขาจะเอาเทที่ถังขยะ (ถังขนาดใหญ่ 10 ตัน) ถ้าไม่ออกไปหา กี๊ไม่ได้กิน ส่วนข้าวจะไปหาตามสโตร์ ถ้าจะรับสอนไหหนแตก เขาเก็บนำไปไว้ข้างนอกสโตร์ ข้าวกี๊จะเกลือน ออกมานถึงข้างนอกกำแพง แล้วซองประดู่ ผมกี๊จะนำลังหรือรับสอนไปเก็บนำมา แล้วนำมาร่อนเก็บเศษ หินทรายออก เพื่อเอาไว้หุงกิน เพื่อรุ่นพี่มาเห็นเข้า เขาบอกว่า สงสาร เลยแนะนำซ่องทางหาเงินให้ “ถ้ามี ก้าว” กี๊เอาเหล้านี้ไปขายสิ งดแรกจะให้เชื้อไปก่อน 10 ขวด ๆ ละ 25 รียล ขายขวดละ 30 รียล ระหว่างไป ตามแคนป์ต่างๆ ที่มีคนไทยอยู่ เอาใส่ถุงหิว ครั้งละ 5 ขวด ซึ่งผักและขนมหวานทับด้านบน หิวถุงเดินไปถึง 5 กิโลเมตรก็มี แต่ละวันหลังเลิกงาน ขายได้วันหนึ่ง 5-7 ขวด (ขวดน้ำดื่มน้ำ 250 ซีซี) ทำอยู่ได้เก็บถึงเดือน กี๊เจ้าหน้าที่ปลอมตัวมาล่อซื้อ ผมกี๊เลยถูกจับเสียครานั้น ศาลตัดสินให้จำคุก 1 ปี แต่ผมต้องติดอยู่ลับสาม เดือน เพราะรอบริษัทส่งบัตร อีกการคดมา และตัวเครื่องบินมาให้ พอทุกอย่างพร้อมเสร็จ เขาเก็บสั่งตัวกลับ ประเทศไทยทันที เมื่อวันที่ 2530 ส่วนที่นาที่จำนำองกับธนาคารไว้ กี๊ต้องขายทอดตลาดไปในราคากี๊ถูกมาก เพียง 70,000 บาท คืนธนาคารเขาไปสี่หมื่นกว่าบาทพร้อมดอกเบี้ย

อยู่บ้านได้สามเดือนกว่า พอดีอนมิถุนายน 2530 กี๊ไปอยู่ส่วนอาจารย์วิเชียรหรือสวนแม่ครูดี (คุณวรรษทิพา ปัญญากรณ์) หัวหน้าโครงการ ที่บ้านแม่จ่องได้รับจ้างรายวันและช่วยดูแลสวน แม่ครูเขาเก็บ แบ่งที่ให้ปลูกกระเทียม จะเอามากน้อยก็แล้วแต่เรา แต่ผมกี๊ปลูกแค่สามงานเท่านั้น เพราะมีเงินทุนอยู่น้อย ปี หนึ่ง ๆ ถ้าปลูกก็จะใช้ปุ๋ยเคมีแค่สองรับสอน ใช้น้ำเหมือนจากลำหัวยแม่จ่อง ผลผลิตที่ขายได้กี๊จะอยู่ที่ 2,500 – 3,000 บาท ต่อปี

พอปี 2535 กี๊กลับมาอยู่บ้าน เพราะแม่แก่แล้ว น้องชายกี๊แยกตัวไปปลูกบ้านใหม่ ส่วนที่นา กี๊เหลือ 2 แปลง แบ่งกันดูแลคนละแปลง ข้าวจะเก็บไว้ในบ้านเดียวกัน สำหรับที่สวนมี 3 แปลง ผมจะดูแลเพียงหนึ่ง แปลง พร้อมกับที่บ้านอีกหนึ่งแปลง เนื้อที่รวมกัน 1.3 ไร่ ต้นทุนการผลิตตั้งแต่ 35-40 กี๊พอไปกันได้ กำไร พอมีอยู่ปานกลาง

ปี 2543 เข้าเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) เริ่มกู้เงินมาลงทุน ปลูก กระเทียม ปีแรกกี๊ทำไรอู 5,000 บาท ปีที่ 2 มีกำไรอู 2,000 บาท ปีที่ 3 กู้เงินเพิ่มขึ้นอีก ระหว่างปีทำอยู่สอง สัญญา สัญญาแรกผลผลิตอยู่ตัว สัญญาที่สอง(หอมแดง) ขาดทุน พอครอบกำหนดส่งต้องไปยืมข้างนอกมาส่ง ทำสัญญาคืนใหม่เพื่อนำเงินมาคืน (ต้องกู้เพิ่มขึ้นอีก)

สำหรับนาข้าว ปี 2546-2547 ต้นทุน 2,000 -3,000 บาท ผลผลิต 90-100 ถัง เนื้อที่ 2 ไร่ พอปี 2548 เป็นต้นมาจะหยุดไว้ปลูกกระเทียมดอง 2 งาน ทำนา 6 งาน “พืชเศรษฐกิจ” ประเภทล้มลุก พริก-กระเทียม เมื่อ

ปี 2446-2547 ราคากดต่ำมาก ขายไม่ได้ราคา ขาดทุนอีกต้องกู้เพิ่มอีกเท่าตัว จาก 20,000 บาท เป็น 40,000 บาท ปี 2547-2548 ขาดทุนไปครึ่งหนึ่ง ปี 2548-2549 ขาดทุนไปหิ่นกว่าบาท ต้องยืมข้างนอกไปส่งอีก แล้วกู้มาคืนเทา

ปี 2549 ทำนา ใช้ปอเทื่องหัว่นพอเริ่มดอกก์ไอกกลบ รู้สึกอ dolore ให้ญี่ร่วงยาวขึ้น ผลผลิต 90 ถัง เนื้อที่ 6 งาน หลังเก็บเกี่ยวปลูกกระเทียม 1 ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักรองพื้น 20 กระสอบ ใช้ปุ๋ยน้ำยาไอล์แมลงฉีดพ่นเป็นประจำ(ส่วนสารเคมีใช้ยาคุณหญ้า) แต่หนี้สินเดิมก็ยังมีอยู่ คิดว่าต่อไปคงจะดีขึ้นถ้าราคาไม่ตกต่อ

พอปี 2549-2550 ราคากะเทียมดีมาก แต่ผลปลูกเพียง 1 ไร่เท่านั้น ขายได้เงิน 16,000 บาท และเก็บไว้ทำพันธุ์ปีหน้า พอครบกำหนดยังไม่มีส่งเลย เนินที่ขายกระเทียมได้ ก็เอาไปส่งกองทุนหมู่บ้านอีกหนึ่ง หมื่น เจ้าไปซื้อพันธุ์กระเทียมเพิ่มอีกสี่พันกกว่าบาท สำหรับสัญญาที่สอง รถส. ต้องยืมมาส่งไปอย่างที่เป็นมาอีก

ด้านการทำเกษตรอินทรีย์นั้น เริ่มทำใช้เมื่อปี 2547 หลังจากการเข้าร่วมอบรม ส.จ.ส. เริ่มแรกก็ทำปุ๋ยหมักแห้ง แบ่งกันได้คนละ 12 กระสอบ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เพียง 3 อย่าง ประเภท น้ำพ่อ-น้ำแม่-น้ำหอยเชอร์ แต่ก็ยังใช้ควบกับสารเคมีที่มีอยู่ จำพวกยาคุณหญ้า ยาฆ่าหญ้า เมื่อปีที่ผ่านมา เคมีที่ใช้มีเพียงยาคุณและยาฆ่าหญ้า เท่านั้น เพราะไม่รู้จะหาอะไรมาแทน ได้ นอกจากนั้นจะใช้อินทรีย์ทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ปุ๋ยหมักก่อนปลูก 3-4 วัน พอปลูกได้ยึดกาว่าวันก็ฉีดพ่นอีก 3 กระสอบ ฉีดพ่นรอบน้ำพ่อน้ำแม่ สารป้องกันเชื้อร้า น้ำส้มควันไม้ ทุก ๆ 5-7 วัน จนครบกำหนดถอนเก็บ 4 เดือน ส่วนน้ำที่ใช้มีอยู่ 2 ส่วน คือ จากลำน้ำแม่ลีและบ่อหน้า

พื้นที่ทำการเกษตร เป็นที่นาอยู่ในเขตเทศบาลแม่ตีน เทคนิคและการประยุกต์ใช้กีด้วยความรู้จาก การไปศึกษาดูงาน คำแนะนำจากเพื่อนที่เขามีประสบการณ์มาก่อน และสังเกตจากสัตว์ ต้นพืชแต่ละชนิด ประเภทสารขับ ไอล์แมลง พืชจำพวกที่ฝาดสุด ๆ บนสุด ๆ กลินฉุนสุด ๆ เช่น หญ้าสาบแร้ง กระเพาะควาย นำมาต้ม 10 ลิตร ให้เหลือ 2 ลิตร พอยืนแล้วเอ้าไปฉีดพ่นได้เลย เพลี้ยที่ติดตามใบพริกจะตายหมดเลย อัตรา 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร เพลี้ยหอยที่เกาะกินลำไย 50 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ขนาดมดแดงยังไม่ยอมออกไก่ อีกอย่างหนึ่ง คือ เปลือกไม้ประดู่ นำมาใส่ถังประมาณ 5 กิโลกรัม หัวเชื้อจุลินทรีย์ 1 แก้ว กากน้ำตาล 1 แก้ว หมักไว้สัก 20 วันขึ้นไป นำไปฉีดพ่นเป็นสารฆ่าเชื้อร้าและสารไอล์แมลงไปในตัวด้วย ใช้อัตรา 20-30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร

จุดเปลี่ยนที่สนใจหันมาเข้าร่วมเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ มีอยู่หลายประการ เช่น อยากรู้สุขภาพ ตนเองและครอบครัวปลดภัยจากสารพิษทั้งปวง อยากรู้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น อยากรู้มูลภาวะอากาศสดและแจ่มใสขึ้น อยากรู้สูตรพื้นบ้าน เพื่อร่วมโลกเดียวกันปลดภัยจากสารพิษ อีกอย่างหนึ่ง หลังจากได้เข้ามาเป็นสมาชิก โครงการวิจัยฯเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ได้เข้าร่วมอบรมฟังคำบรรยายต่าง ๆ กับหลาย ๆ อาจารย์ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิก พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ สกอ. ทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นมาอย่างมาก คิดว่าอนาคตในวันข้างหน้าคงจะปลดภัยและห่างไกลจากสารพิษ

ป้าหมายที่อยากระลด ละ เลิก กีบคงต้องการอยู่ ลด-ละ พอดำได้ แต่ตอนนี้ให้เลิกนั้น ทราบได้ยัง หาสนุน ไฟหรือยาไม้ไฟ คงยังเลิกใช้ไม่ได้ เพราะว่ากระแสไฟฟ้า-ไฟฟิก ยังปลูกทุกปีและยังมี แนวทางจะเพิ่มน้ำที่เขิน ไปเรื่อยๆ แรงงานที่ใช้ตอนก็ไม่เพียงพอ ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ จะอยู่ได้อย่างปลอดภัยและ อยู่อย่างพอเพียง

“แนวคิด ความต้องการ ยังคงมีอยู่ต่อไป” เพราะทราบได้ยังมีหนึ่งสิ่งติดค้างอยู่กับ รถส. ทำสวนผัก หรือสวนผักในครัวเรือน ก็แค่พอใช้จ่ายไปวัน ๆ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร สมาคมหมู่บ้านก็ลงตัวเป็นเดือน ๆ หรือปีต่อปี ไม่มีเหลือเก็บ ตอนนี้ร้อนที่จะหมดหนี้สิน เพื่อที่จะหันมาทำเกษตรแบบอินทรีย์อย่างจริงจังและ ไม่ต้องกังวลว่าจะผลผลิตที่ได้จะไม่ได้กำไร เพื่อนำไปใช้หนี้

กิจกรรมในสวน อื่นๆ

การทำน้ำหมักป่า โดยใช้ปล่าน้ำจีด หมักกากน้ำตาลจุลินทรีย์ และน้ำตามสูตร

การทำปุ๋ยหมักร่วมกับกลุ่มนักวิจัย 2 ครั้ง ได้ปริมาณปุ๋ยหมักพอสมควร โดยใช้สูตรของกลุ่ม

การทำแกลูน เพื่อทำแกลูนคำใช้ในการทำปุ๋ยหมักของกลุ่ม คือกลุ่มของเรามีข้อตกลงกันว่า แต่ละ คนให้น้ำส่วนผสมที่จะทำปุ๋ยไปรวมกันที่สวนหัวหน้าโครงการ คือ ครูดี ในวันที่กำหนดทำปุ๋ยพวกเราน้อง เตรียมวัสดุไปรวมกันเพื่อ ความสามัคคี และเพื่อที่จะได้ปุ๋ยกับบ้าน เพราะว่าลำพังแต่ละคนจะทำคนเดียว มันยาก เราจึงต้องร่วมด้วยช่วยกัน

ปลูกผักพื้นบ้าน มี บัว(ข้าวใหม่) ถั่วฝักยาว แตงกวา ผักไห่ (มะระเมือง) ข่า ตะไคร้ ผักชะอม โหระพา คือนอกจากนี้แล้วจะไม่ซื้ออะไรมาก ประหนึ้ดและพึงพาตัวเอง

คำไวยเป็นพืชหลักที่ปลูกไว้ (รายได้ปี) ได้เข้าร่วมโครงการคำไวยอินทรีย์ ร่วมกับเพื่อนๆ นักวิจัย ขณะนี้กำลังขอใบรับรองอยู่

กระแสไฟฟ้าเป็นพืชหลักของบ้านแม่ตีนถึงแม่จะเป็นถินคำไวย แต่บ้านแม่ตีน หมู่ 3 ยังปลูกกระแสไฟฟ้า เป็นพืชหลักอยู่เหตุผลคือเป็นพืชอายุสั้น ได้เงินเร็ว เกือบ 100% ใช้เคมี มีแต่แปลงทดลองของพวกเราเท่านั้น ที่ใช้อินทรีย์

ปีนี้เป็นปีที่ 2 ที่ลุงอันแก้วทดลองปลูกกระแสไฟฟ้าอินทรีย์ หลังจากปลูกปีที่แล้วได้ผลพอสมควร คือ ต้นไม่สูงแต่หัวดี ขายได้ราคาดี

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 131 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ตีน อำเภอสังข์ จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครอบครัว 2 คน

แรงงานเกษตร จำนวน 1 คน

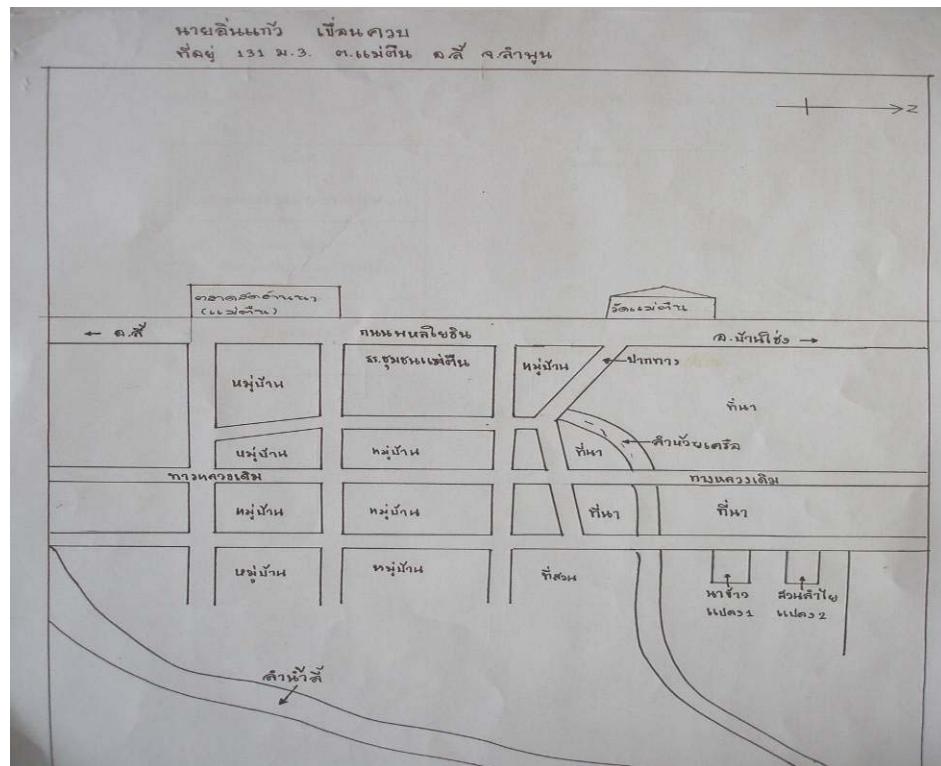
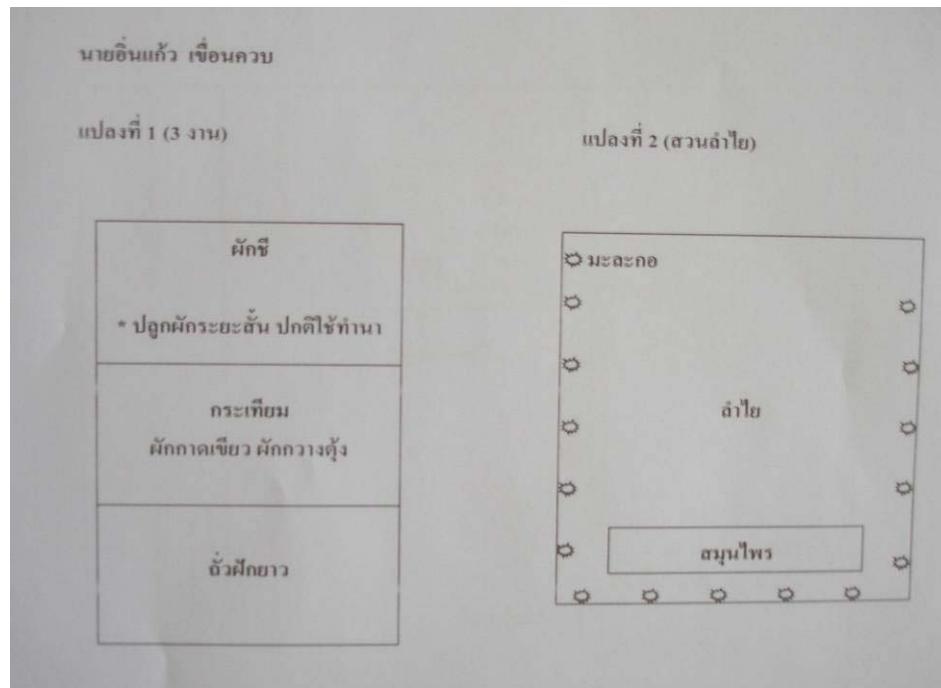
พื้นที่การถือครอง 4 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตร 4 ไร่

ระบบการผลิต ปลูกแบบผสมผสาน ปลูกพืชหมุนเวียน

รายได้หลักมาจากการทำการเกษตร

แผนผังแปลงเกษตร

4. นายเชิด เพื่องฟูลอย เกิด วันสาร์ เดือนเมษายน พ.ศ.2479 อายุ 71 ปี เกิดที่บ้านประตุเลื่อน ตำบลโคงคราม อำเภอป่ามา้า จังหวัดสุพรรณบุรี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดกลางอำเภอป่ามา้า จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนสุขประสิทธิ์วิทยา อำเภอป่ามา้า และไม่ได้เข้าศึกษาต่อ เพราะพ่อ-แม่ ไม่มีเงินส่งให้เรียน หลังจากที่ออกจากโรงเรียนแล้วก็มาทำงานที่กรุงเทพฯ ได้ประมาณ 1 ปี พ่อคือเสียชีวิต แม่ก็ข้ามมาอยู่ที่รังสิต อำเภอธัญญบุรี จังหวัดปทุมธานี แต่ยังทำงานที่กรุงเทพฯ พออายุครบ 20 ปีก็มา住ที่รังสิต หลังจากลาสิกงานแล้วก็ได้แต่งงานกับภรรยาคนแรก มีบุตรด้วยกัน 5 คน และมาทำงานสำรวจของบริษัท TCI เป็นบริษัทก่อสร้างถนนสายดินแดง จังหวัดสระบุรี เมื่อพ.ศ. 2502 ได้ค่าแรงครั้งแรกวันละ 20 บาท ได้ประมาณ 6 เดือนบริษัทก็ปรับค่าจ้างให้เป็นชั่วโมง ละ 4 บาท ทำวันละ 8 ชั่วโมง ทำงานถึงปีพ.ศ. 2511 ก็ออกมาก่อสร้างอิตาเลียน ไทย และได้แยกทางกับภรรยาคนแรก และได้เดินทางไปทำงานจนทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นเหนือ ใต้ แล้วได้มา ก่อสร้างถนนสายดี-ลำพูน เมื่อพ.ศ. 2516 และได้พบกับภรรยาคนปัจจุบันที่บ้านแม่ตีน แล้วก็อยู่กินกันมาจนมีบุตร 1 คน อยู่บริษัทจนครบอายุ 65 ปี ก็ขอให้บริษัทปลดออกจากงานเมื่อปีพ.ศ. 2545 ได้เงินเดือนครั้งสุดท้าย 24,000 บาท สาเหตุที่ออกจากงาน เพราะอายุมากแล้วงานที่ทำก็เป็นงานที่เสี่ยงอันตราย เพราะต้องไปอยู่ในทะเลขเป็นอาทิตย์ห่างจากฝ่ายอย่างน้อยกี่ประมาณ 20 กิโลเมตร แล้วอีกอย่างส่วนลำไยและส่วนมะม่วงที่บ้านไม่มีคนดูแล

ครั้งแรกที่มาปรับปูรุ่งใหม่ๆ ก็ใช้จำพวกสารเคมีแล้วต่อมาก็เริ่มใช้ปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยหมักครั้งแรกที่ทำก็นำมาจากหนังสือเกษตรมาบ้าง และได้เข้าอบรมกับทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่บ้านแม่ตีนตอนนี้ก็จะใช้สารเคมีน้อยลงใช้เฉพาะที่แมลงดื้อยากจะใช้สารเคมีบ้างแต่ก็จะหันไปทางชีวภาพ ส่วนที่บ้านมีผลไม้เก็บทุกชนิด มีลำไย มะม่วง ขนุน น้อยหน่า พุทรา ฟรัง ชมพู่ แก้วมังกร และยางพารา ส่วนพืชผักก็มี มะเขือ ถั่ว แตงกวา จะปลูกหน้าฝน ส่วนลำไยที่ใส่สารเร่งปีน์ผลผลิตก็พอใช้ได้แต่ราคาไม่ดี เพราะได้ใส่สารเมื่อเดือนเมษายนและพฤษภาคม

น้ำหมักหรือปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำรวมกันในรูปแบบกลุ่ม หมู่ที่ 3 ดำเนินแม่ตีน อำเภอ จังหวัดลำพูน

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

ข้าพเจ้าเกิด พ.ศ. 2497 ตั้งแต่เกิดมาก็พบแต่ความลำบากมาตลอด ต้องใช้ชีวิตอย่างอดทน พ้ออกจากบ้านริษัทอิตาเลียน ไทย ก็มาทำสวนลำไย เพราะก่อนออกจากบริษัท พอมีเงินเหลือก็ซื้อที่ดินที่บ้าน ภรรยา ก็เริ่มปลูกลำไย มะม่วง และผลไม้อีกหลายชนิด ที่แรกก็ปลูกมะม่วงเขียวเสวย และน้ำดอกไม้เบอร์ 4 ผลสุดท้ายก็ต้องเลิกปลูก เพราะสูญเสียลงไม่ไหว ก็ล้มมะม่วงไปบางส่วนแล้วหันมาปลูกลำไย ลองกอง(ซื้อพันธุ์มาจากน้ำตก) แต่ก็ตายหมด ลำไยก็ไม่โต พออายุครบ 65 ปี ได้ลาออกจากบริษัท มาทำสวน ที่แรกก็ใช้ยาและปุ๋ยเคมีก็ไม่คุ้มทุนที่ลงไป จึงหันมาทำน้ำหมัก และน้ำยาสมุนไพรใช้เอง ความรู้ที่ทำก็ได้ความรู้มา

จากการไปอบรมและไปดูงานมาหลายที่อย่าง เช่น ห้องส่องไคร์ ตอนเจียง แม่ท่า และได้ออกสารหนังสือต่างๆ ตอนนี้เลิกใช้สารเคมีมาแล้ว 2 ปี หันมาทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง รวมกลุ่มกับเครือข่ายกลุ่มน้ำลี เลิกใช้สารเคมีเด็ดขาด เพราะตั้งใจปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเอง และขายบ้าง แต่สภาพเศรษฐกิจแย่ลง ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ทำให้รายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย ผลผลิตคำ่ำไยก็ไม่ติดผลเท่าที่ควร ก็ถือว่าโชคดีที่เราไม่ได้ซื้อปุ๋ย เพราะเราสามารถทำเองได้ ซึ่งผู้ก็จะสู้ต่อไปจนกว่าจะหมดแรง สัญญาว่า ต่อไปนี้จะไม่ใช้สารเคมีอีกเลย

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการศึกษาและการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ก่อนหน้านี้ผู้ก็ไม่ค่อยใช้สารเคมีเท่าไร อิงพอดีมาศึกษา อบรม และเปลี่ยน ศึกษาดูงาน หลายที่ ทำให้ผู้ก็เปลี่ยนความคิด เริ่มแรกผู้ก็เลิกใช้ยาฆ่าแมลง ใช้คนตัดแทน ต่อมาก็เลิกใช้ยาฆ่าแมลง ใช้สารสมุนไพรไล่แมลง แทน การปลูกพืชโดยไม่ใช้ยาเคมี ทำให้ชีวิตผู้ก็มีความสุข ไม่กังวลที่จะมีสารตกค้างในร่างกาย

ปัจจุบันผู้ก็ปลูกผักกินเอง ถ้าเหลือก็ขายบ้าง แบ่งเพื่อนๆ และญาติ ในสวนของผู้ก็ได้ปลูกพืชผักไว้หลายอย่าง เช่น ถั่วฝักยาว บวบ ผักชีอม (ทุกวันนี้ยังเก็บขายอยู่ที่ตลาดแม่ตีน ราคาก็ดีในหน้าแล้ง) ฝักทองปลูกไว้รับประทาน และใช้ทำซอร์ไวน์ ผลไม้ มะเขือเจ้าพระยา (ปลูกไว้รับประทานเองในครัวเรือน)

สำหรับตลาดในขณะนี้ผู้ก็เก็บขายในหมู่บ้านที่กำลังเก็บขายทุกวันคือ ถั่วฝักยาวพื้นเมือง ไม่ผลผู้ก็จะปลูกหลากหลายตามแบบเกษตรอินทรีย์ เช่น มะม่วง (มีเขียวเสวย เขียวรุกต น้ำดอกไม้สีทอง มหาชนก เป็นต้น)

พืชหลักที่ปลูกอยู่คือคำ่ำไยก และได้เข้าร่วมโครงการคำ่ำไยอินทรีย์ กับทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ขณะนี้กำลังขอใบรับรอง ของ นกท. อยู่ สำหรับคำ่ำไยก็ได้ตัดแต่งกิ่งไปแล้ว ใส่ปุ๋ยหมักที่ทำรวมกลุ่ม และพ่นด้วยน้ำยาลินทรีย์

ปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ผู้ก็ทำเองบ้าง รวมกลุ่มนักวิจัยกลุ่มย่อย หมู่ 3 บ้าง แรงงานที่จ้างจะจ้างเฉพาะตัดหญ้า และแต่งกิ่งเท่านั้น ส่วนงานไม่หนักเท่าไรจะใช้แรงงานในครัวเรือน

ปัจจัยการผลิต ที่ทำอยู่ เช่น

1. ซอร์ไวน์ผลไม้ ซอร์ไวน์หอยเชอร์รี่น้ำหมักปลา
2. สารไล่แมลง
3. สมุนไพรกลั่น เช่น ตะไคร้หอม ยูคาลิปตัส สะเดา เมล็ดน้อยหน่า บอร์เพ็ด
4. ปุ๋ยอินทรีย์ รวมกลุ่มโดยใช้วัสดุดังนี้ น้ำลวัว แกลูบเบี้ง แกลูบเพา รำละเอียด น้ำจุลินทรีย์ การน้ำตาล ตามสูตรของกลุ่มที่เราได้ร่วมกันวางแผนประยุกต์สูตรที่ได้ศึกษาอบรมมา

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 130 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ตีน อำเภอสันทราย จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครอบครัว 4 คน

แรงงานเกษตร 1 คน

พื้นที่ถือครองทั้งหมด 24 ไร่

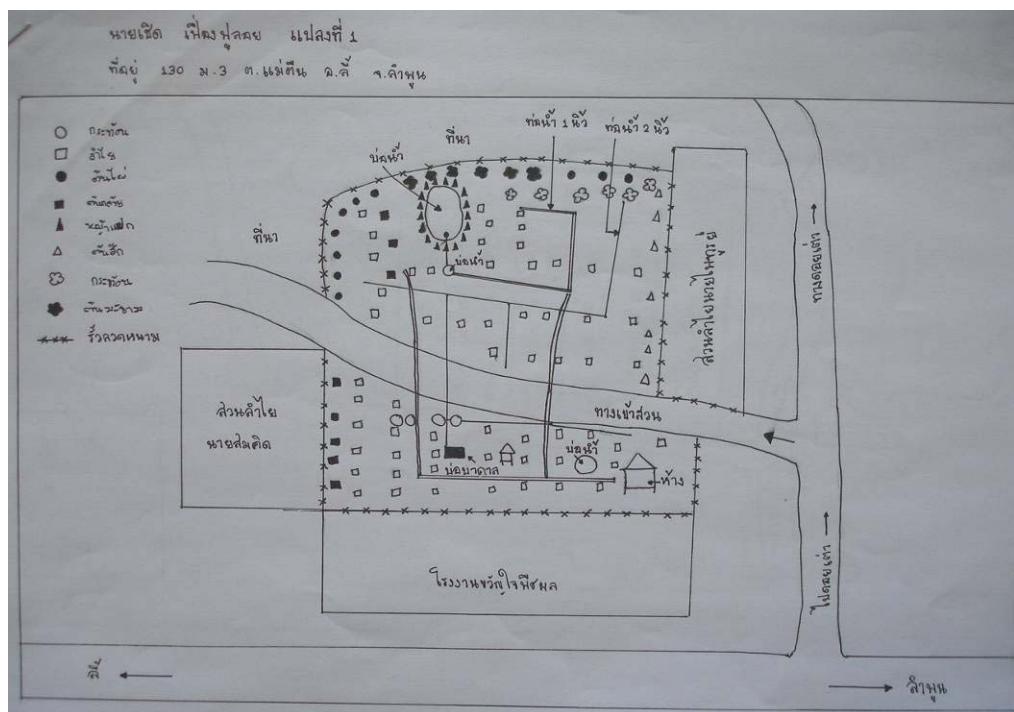
ພື້ນຖານພາກປອກ 23

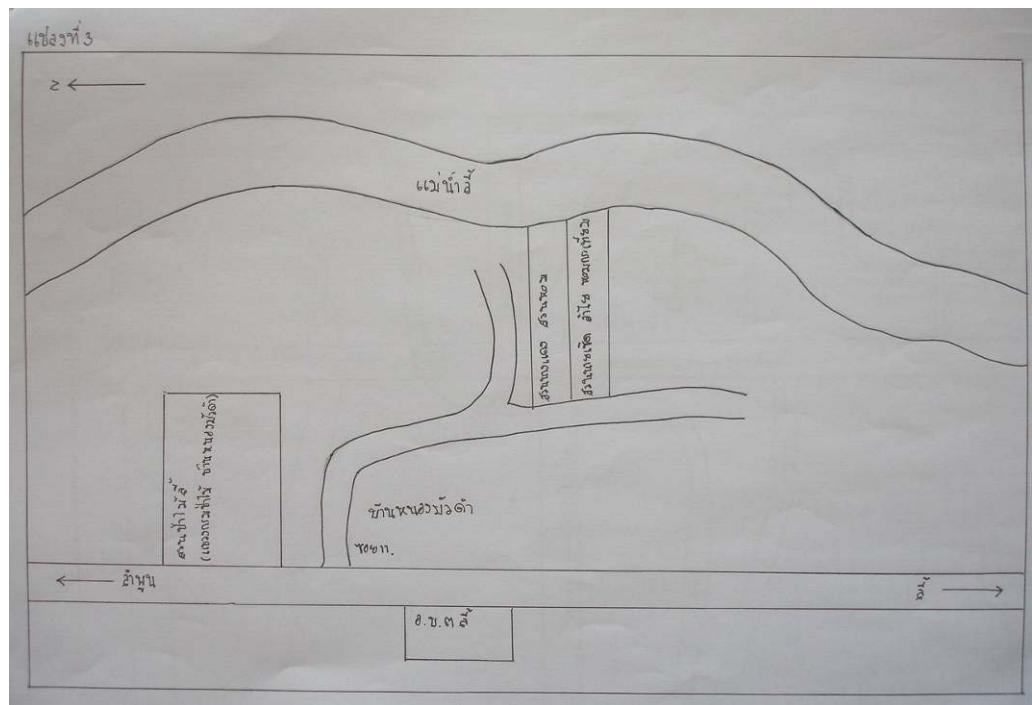
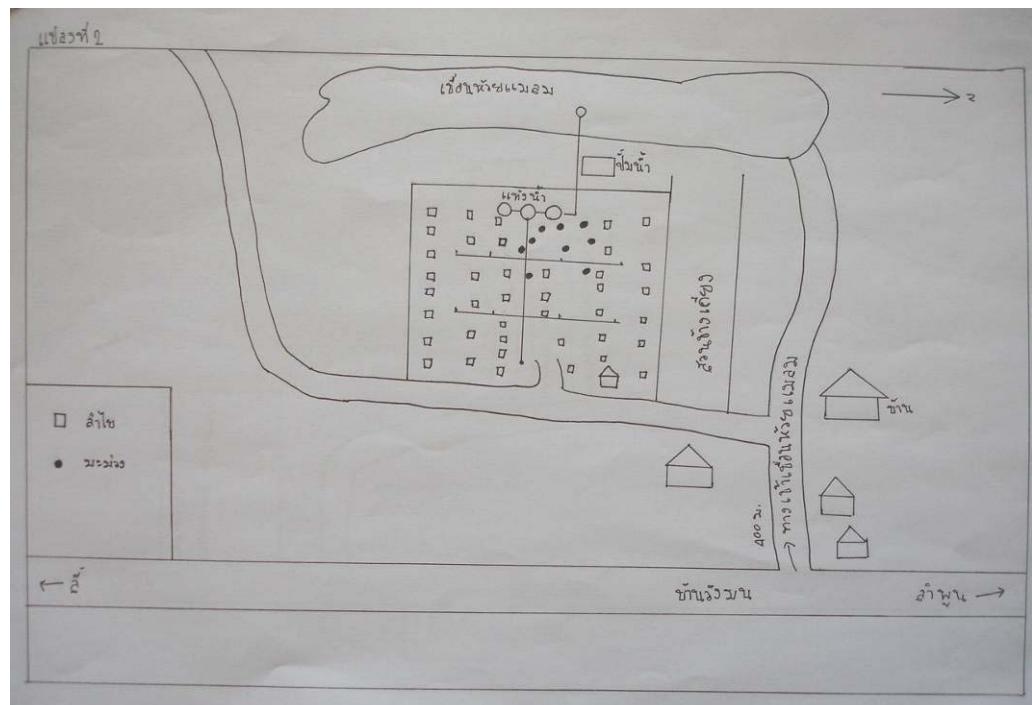
សរបលៀងសាព

ระบบการผลิตแบบผสมผสาน

แผนผังแปลงเกษตร

5. นายบรรเลง จิระเมทฯ เกิดวันที่ 28 เมษายน 2505 อายุ 45 ปี ที่อยู่ 239 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ตีน อำเภอถลาง จังหวัดลำพูน การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7 ระดับบ้านแม่เทย ประวัติการทำงาน ปัจจุบัน เป็นประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำทุ่งหลวงเจียรา หมู่ 3 ต.แม่ตีน อาชีพเกษตรกร ทำสวน พริก กระเทียม ลำไย

ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2523 เป็นผู้นำกลุ่มเยาวชนบ้านแม่เทย
พ.ศ. 2525-2528 เป็นพหารเกณฑ์ประจำอยู่ค่ายการวิลล จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2542-2543 เป็นกรรมการสหกรณ์การเกษตรแม่ตีน จำกัด
พ.ศ. 2545-2548 เป็นรองประธานสหกรณ์เกษตรแม่ตีน จำกัด
พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน เป็นประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำทุ่งหลวงตำบลแม่ตีน ประวัติการทำงานโดยทั่วไป เป็นคนจริงจัง ได้ทำงานร่วมกับคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร แม่ตีน จำกัด โดยเป็นคณะกรรมการมา 2 ครั้ง 2 วาระ (4 ปี) ในปี 2548 ได้ร่วมกับคณะกรรมการสหกรณ์ ช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการรับซื้อกระเทียมจากสมาชิกสหกรณ์ ได้เข้าร่วมบริหารโครงการรับซื้อลำไย สดร่วงของสหกรณ์ เป็นประธานโครงการทุ่งหลวงเจียราของเทศบาลตำบลแม่ตีน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหน้าที่เพื่อการเกษตร บริเวณทุ่งหลวง (หน้าวัดแม่ตีน) เป็นกรรมการเกษตรของหมู่บ้าน ตามโครงการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนใช้สารชีวภาพ เลิกใช้สารเคมีขององค์กรบริหารจังหวัด ลำพูน ปี 2548 โดยได้ไปอบรมที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ในการอบรมครั้งนี้ทำให้เข้าใจได้ตระหนักรถึง อันตรายของการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีจึงกล้ายเป็นจุดเปลี่ยนในใจตลอดเวลาว่า ข้าพเจ้าจะต้อง ลด ละ เลิก สารเคมีให้ได้ พอดีได้เข้าร่วมทีมวิจัยเกษตรอินทรีย์มีเครื่องข่ายและความมั่นใจมากขึ้น

อาชีพปัจจุบันคือ การทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ปลูกลำไย ปลูกกระเทียมเป็นพืชเศรษฐกิจ หลังจากปลูกข้าวไว้บริโภค ปลูกพริกในแปลงกระเทียม เพาะหลังจากถอนกระเทียม พริกจะโตพอตี ซึ่ง ต้นทุนในการผลิตสูง และมีการใช้สารเคมีค่อนข้างสูง ทำให้สารเคมีตกค้างในร่างกายมาก มีแนวคิดอยากรด ต้นทุนการผลิตและลดการใช้สารเคมี จึงได้เข้าร่วมการอบรมการใช้สารเคมี การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หลาย ๆ ครั้ง แต่มีปัญหาหลาย ๆ อย่าง เช่น มีเวลาห้อย อุปกรณ์ไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถทำได้อย่างเต็ม รูปแบบ จากการที่ได้เข้าร่วมอบรมหลาย ๆ ครั้ง จึงสนใจด้านเกษตรอินทรีย์ และได้เข้าร่วมเครือข่ายเกษตร อินทรีย์กลุ่มน้ำลี

จากการที่ประสบความล้มเหลวในการทำการเกษตรแพนปัจจุบันหรือเกษตรเคมี นายบรรเลงเล่าว่า หลังจากองพื้นด้วยปุ๋ยหมักจากเปลือกไม้ กระเทียมที่เคยเป็นโรค “วอค” เมื่อปีก่อนดีขึ้น เมื่อมีโอกาสไป อบรมเจ้าหน้าที่เกษตรของหมู่บ้าน ได้มีความรู้เรื่อง สารทดแทนสารเคมี เช่น น้ำหมัก จึงหันมาใช้แต่ไม่

100% เพราะกลัวว่าจะได้ผลไม่เต็มที่ กลัวจะได้ผลผลิตน้อย ฯลฯ แต่พยายามศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาการเกษตรของตนเองต่อไป

ปัจจุบันมีพื้นที่เพาะปลูก ทั้งหมด 20 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ปลูกลำไย 8 ไร่ กระเทียม 5 ไร่ และทำนา 5 ไร่ แหล่งน้ำที่ใช้ในสวนลำไย คือ การขุดบ่อเก็บน้ำไว้ใช้ โดยใช้เครื่องสูบน้ำขนาดเล็กในการดูดน้ำมาใช้ในส่วนส่วนกระเทียมและนาข้าว ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นแหล่งสาธารณประโยชน์และมีการสูบจากลำน้ำลี้บ้าง

ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์นั้น ได้มีการนำมักหรือปุ๋ยมักชีวภาพร่วมกันในรูปแบบกลุ่ม หมู่ที่ 3 ดำเนินแม่ตื้น จำกัดอี จังหวัดลำพูน ทำให้หลายชนิด (ดังที่กล่าวมาแล้ว)

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

บรรเลง จีระเมทฯ เป็นคนหนุ่มร่างเล็ก ผิวขาว เป็นคนซื่อสัตย์ จริงจังต่อชีวิต ชอบหาความรู้ใหม่ ๆ เพราะการศึกษาจะแต่ประطمปีที่ 7 ฐานะยากจน กินอยู่อย่างพอเพียง ขยัน อดทน และอยากรู้เปลี่ยนวิถีชีวิต ให้ดีขึ้น พยายามพัฒนาฐานะทางครอบครัวให้ดี และมีอุปกรณ์การเกษตรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น แต่งานเมื่อปี 2528 มีบุตรชาย 1 คน หญิง 1 คน ในอดีตเคยเป็นหัวเราะกันที่ เป็นผู้นำเยาวชนในหมู่บ้าน เป็นกรรมการสหกรณ์ กรรมการหมู่บ้าน อาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่กระเทียม ทำสวนลำไย รายได้ไม่แน่นอน ดันทุนสูง ปุ๋ยยาขึ้นราคา นำมันแพง ค่าแรงขึ้น ผลผลิตตกต่ำ ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ที่สำคัญร่างกายป่วยเป็นสารเคมี ตกค้างทั้งในร่างกาย ในดิน และอากาศไม่ดี สารเคมีสะสมในร่างกายทางดิน ดินก็เสีย แข็งกระด้าง แต่ละปี จะต้องเพิ่มการใช้ปุ๋ยขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้เข้าร่วมโครงการทีมวิจัยเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี และได้เข้ารับการฝึกอบรมเกษตรอินทรีย์หลาย ๆ ครั้ง ได้ไปดูงานหลาย ๆ แห่ง ได้เข้าร่วมโครงการทำลำไยอินทรีย์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงคิดว่าจะทำตามที่ได้รับการอบรมมา เพราะมีประโยชน์โดยตรงทั้งธรรมชาติ ถึงแวดล้อม และสุขภาพที่ดีขึ้น

เนื่องจากที่ดินถือครองแยกเป็นหลายแปลงอยู่คุณละที่ละทาง จึงแบ่งที่มีเนื้อที่ 8 ไร่มาทำเป็นแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ พื้นที่ปลูก คือ ลำไย 160 ต้น ส้มเขียวหวาน 100 ต้น มะม่วง 50 ต้น กล้วยน้ำว้า มะละกอ พืชสวนครัว ข่า ตะไคร้ โดยมีสมุนไพรขึ้นตามธรรมชาติ คือ หญ้าหานอนตายอยาก สาบเสือ สาบแรง ใบหมีเหม็น และมีโครงการที่จะเอาพืชผักปลูกเสริม คือ ชะอม ผักหวาน ถั่ว พืชสมุนไพร คือ บอระเพ็ด สะเดา อ้อย และพืชอื่น ๆ อิกหลาภูนิดที่มีประโยชน์ จะปลูกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยถือคติว่า ปลูกทุกอย่างที่กินและกินทุกอย่างที่ปลูก เหลือจึงขาย วิธีการคือ ปลูกลำไยเป็นพืชหลัก เสริมตามช่องว่างด้วยส้มเขียวหวาน ขันุน มะม่วง มะละกอ ข่า ตะไคร้ พืชผักอื่น ๆ สมุนไพร ปลูกกล้วยเป็นแนวกันชน ตั้งเป้าว่า อนาคตการทำเกษตรอินทรีย์ทำให้ร่างกายดีขึ้น ฐานะดีขึ้น ระบบภูมิคุ้มกันดีขึ้น

แต่เนื่องจากว่าอาชีพหลัก คือ ทำนาข้าว ทำไร่กระเทียม และมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก แรงงานมีน้อย ทุนมีน้อย เพราะส่วนหนึ่งต้องส่งลูกเรียนหนังสือ จึงมีเวลาไม่มาก ที่จะทำเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดได้ ปัญหาของฟาร์ม คือ ดินและน้ำไม่ค่อยสมบูรณ์

หลายครั้งที่ผู้ผลิตใจ เผร่าไม่มีเวลา เข้าร่วมเวที ในระยะที่ 1 แต่ในระยะที่ 2 นี้ผู้ได้พยาบาลหาโอกาสเข้าร่วมเวที เมื่อมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ศึกษาดูงาน ได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้ได้เข้าใจ การเปลี่ยนแปลง ผู้ใดได้เปลี่ยนแนวคิด เริ่มลดสารเคมี สำหรับการเลิกน้ำ ไม่ผล คือถ้าไถ และส้มเขียวหวาน ผู้เลิกใช้สารเคมี โดยได้เข้าร่วมโครงการลำไยอินทรีย์ กับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ศึกษา ฝึกปฏิบัติ ตามขั้นตอนอยู่ ขณะนี้ สวนส้มของผู้ ไม่ใช้สารเคมี กำลังติดผลเต็มต้น ส่วนลำไย ก็แต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยหมักไปแล้ว

สำหรับระยะที่ 3 เป็นพืชหลักของบ้านแม่ตีน โดยเฉพาะหมู่ 3 เรายังเลิกสารเคมีโดยเด็ดขาด ไม่ได้ เพราะว่า ระยะที่ 1 เป็นพืชระยะสั้น คือ 100 - 120 วันก็เก็บเกี่ยวแล้ว อีกอย่างผู้มีภาระ หนี้สิน มาก ส่งลูกเรียน หนังสือ คือ ขณะนี้อยู่ระดับปริญญาตรี ต้องผ่านเงินอย่างมาก แต่ผู้ใดลดสารเคมีลงอย่างมาก ก็จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ รองพื้นแทนปุ๋ยเคมี สำหรับปุ๋ยเคมี สารเคมี จะพยาบาลใช้มีความจำเป็นเท่านั้น

การปลูกผัก หลังปลูกกระเทียม ผู้จะปลูกผักอินทรีย์ มี ค่าน้ำ กวางตุ้ง พริก

สำหรับปัจจัยการผลิต ทำน้ำหมักชีวภาพรวมกลุ่มหมอดิน โดยใช้สูตร พค. 2 การทำสาร ໄล์เมลัง รวมกลุ่ม การทำปุ๋ยอินทรีย์รวมกลุ่ม ที่สวนครุฑี 2 ครั้ง เพื่อจะนำไปไส้ ลำไย และผักต่างๆ

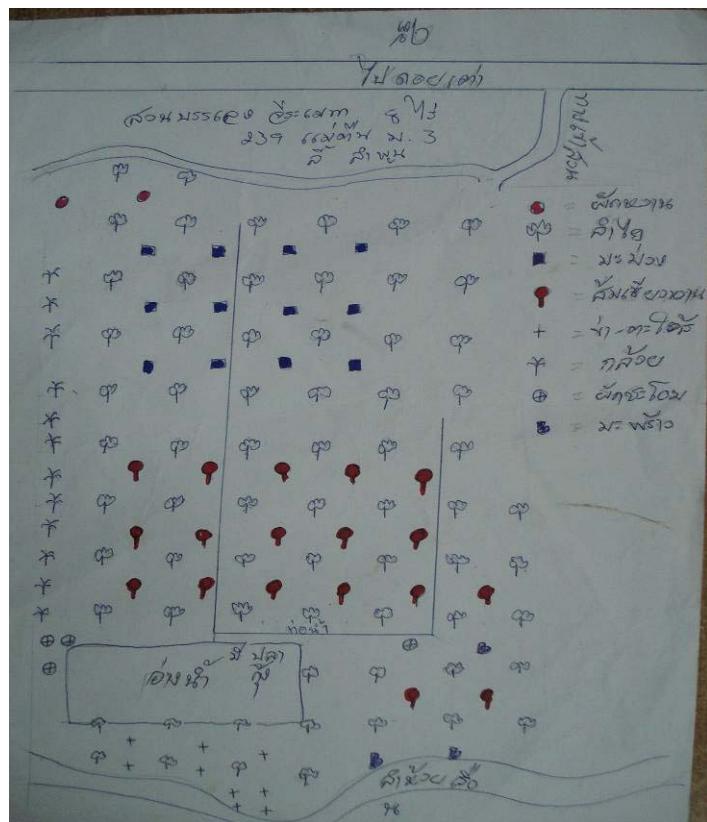
ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 239 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ตีน อำเภอเกオลី จังหวัดลัพูน

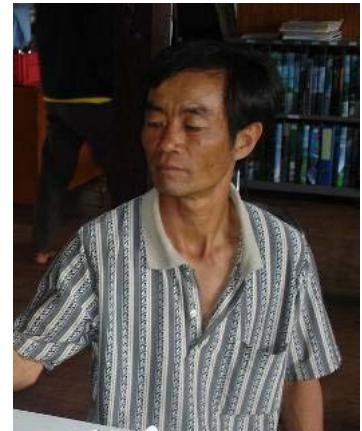
สมาชิกในครอบครัว	4 คน
แรงงานเกษตร	2 คน
พื้นที่ดีดกรองทั้งหมด	18 ไร่
พื้นที่เพาะปลูก	8 ไร่
ตระน้ำในสวน	1 สาระ

ระบบการผลิตแบบผสมผสาน มีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ ปลา

แผนผังฟาร์ม

6. นายพิชัย ปิงษัย เกิดวันที่ 9 กันยายน 2508 อายุ 42 ปีที่อยู่ 253 หมู่ 3 ต.แม่ดีน อ.ลี จ.ลำพูน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดีน เริ่มทำงานรับจ้างตั้งแต่ปี 2527-2530 ที่สวนป่าแม่ลี ปี 2531 ออกมารажานา ทำสวนร่วมกับครอบครัว (ใช้สารเคมี) ผลผลิตตกต่ำจนถึงปี 2537 พอปี 2538 ไปทำไฟฟ้า ก.ป.ค. ที่จังหวัดลำปาง ปลายปี 2538 กลับออกมารา�านาและสวนกระเทียมโดยใช้สารเคมีเหมือนเดิม ผลผลิตขาดทุนปี 2539 รับจ้างทำงานของกรมชลประทาน จนถึงปี 2542 ปี 2543 เริ่มทำนาทำสวนกระเทียม สวนลำไย และยังใช้สารเคมี ทำให้ขาดทุนอยู่เหมือนเดิมถึงปี 2548

การปลูกกระเทียม จำนวน 3 ไร่ ส่วนใหญ่จะใช้สารเคมี เช่น ก่อนปลูก ต้องพ่นยาฆ่าแมลง ก่อนออกซึ่งชาวบ้านเรียกว่า ยาคุมหญ้า โกล 2 อี ผสมการเผา หลังปลูกกระเทียมแล้วก็หัวน้ำปุ๋ยรองพื้น สูตร 15-15-15 หรือเรียกว่า สูตรเสน่ห์ 1 กิโลกรัม ต่อ 1 ไร่ หลังจากนั้น 1 เดือน หรือเรียกว่า น้ำหนึ่ง จะพ่นยาไดคเเทนผสมสกอร์ ทางคินจะหัวน้ำปุ๋ย 15-15-15 1 กิโลกรัมต่อไร่ อีกหนึ่งครั้ง (15 วันหลังน้ำหนึ่ง) หลังจากนั้น 7 วันจะใส่น้ำ และพ่นยาฆ่าแมลงสกอร์ผสมยาเชื้อราอมิสตา (ขวด 500 ซีซี ราคา 1,720 บาท)

พอเริ่มปี 2549 ได้สมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี โดยคุณครองรัก อินมณี เป็นผู้ชักชวน คิดว่า ลองดูก็น่าจะดี จึงเข้าร่วมโครงการ และเริ่มปลูกกระเทียมเป็นเบื้องต้นเริ่มใช้ตั้งแต่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชอร์โวน ยาไอล์เมล ประเภทอินทรีย์ชีวภาพ(ยกเว้นยาคุณเคนี) ส่วนผลผลิตยังไม่ออก ปัจจุบันเลิกใช้สารเคมีหันมาปลูกกระเทียมอินทรีย์ทดแทน

ตั้งแต่ไปศึกษาดูงานที่สวนปาศิชและศูนย์ศึกษาพัฒนาหัวหอยของไคร์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอบรมสัมมนาในกลุ่มนักวิจัยเกษตรอินทรีย์โดยการนำของหัวหน้าโครงการ อ.วรรณพิภา ปัญญากร มาถึงนี้เริ่มก่อตั้งเตาเผาส้มควรไม่ไว้ใช้ไอล์เมลและน้ำหมักชีวภาพต่างๆ

พื้นที่การเกษตร ปลูกข้าว 3 ไร่ ปลูกกระเทียม 1 ไร่ โดยวิธีอินทรีย์ คือ ใช้ปุ๋ยหมัก ไส่ตลด สำหรับทางใบใช้ปัจจัยการผลิต ปุ๋ยน้ำ ชอร์โวนที่ผลิตมาจากในกลุ่มหมู่ที่ 3 เป้าหมาย เพื่อต้องการลดต้นทุนการผลิต ต้องการลด ละ เลิกในที่สุด

ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์นั้น ได้มีการนำน้ำหมักหรือปุ๋ยหมักชีวภาพร่วมกันในรูปแบบกลุ่ม หมู่ที่ 3 ดำเนินแม่ตีน อำเภอ จังหวัดลำพูน ทำใช้หอยชนิด (ดังที่กล่าวมาแล้ว)

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

... ชีวิตพอเพียงของผู้ จ่ายน้อย ๆ ค่อย ๆ อดออม จ่ายเท่าที่จำเป็น ปลูกผักหลากหลายไว้กิน พอมีเวลาเก็บหาน้ำ หาปลามาไว้กิน...

พนพิศิษฐ์ ปิงชัย เคยแต่ครั้ง ล่อไก่ นาพอสมควร ชีวิตผ่านมาไม่เคยสนใจ เท่ากับการทำเกษตรอินทรีย์ ชีวิตผ่านมาเรียนจบประมาณปีที่ 6 ออกม่าช่วยพ่อแม่ทำสวนทำนา พอปี 2526 เข้าทำงานบุคคลต่อ ลาดยางที่สายแม่ตีน-ดอยเต่า ออกมายังไงเข้าสวนป่าแม่ลี ปี 2527-2530 ออกมาอยู่บ้าน ทำสวนกระเทียม สวนลำไย พอปี 2539 เข้าทำงานที่การไฟฟ้าการผลิตแม่เมะ จังหวัดลำปาง ลาออกจากทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี ปี 2548 เริ่มหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เพราะมีคุณครองรัก ชวนไปประชุมกับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ผู้ไปคิดว่าดีที่จะได้ลดต้นทุนทำการเกษตร ตอนนี้ผู้ปลูกพืชผักมากแต่ยังไม่ได้ทุน ผู้มีหนี้ รากส. ต้นทุนนั้นผู้ถูกกลุ่มอยู่ ถึงหนี้สินผู้มีมากผู้ยังไม่ถอย ผู้เอาวัวมาเลี้ยง 5 ตัว ปลูกผัก ดูแลลำไยไปด้วย หลังจากทำการเทียม ปลูกผักเป็นรุ่นต่อ ๆ กันไปเรื่อย ๆ

หลังจากทำการเทียมในแปลงทดลองปลูกปีที่แล้ว เป็นสีสะบันงา นายพิศิษฐ์ ยังไม่ย่อท้อ พยายามทดลองต่อไป เพราะปีที่แล้วเป็นระยะปรับเปลี่ยน ดินถูกทำลายด้วยสารเคมีนานาน นายพิศิษฐ์ หวังว่าปีนี้จะดีกว่าปีที่แล้ว

กิจกรรมที่ทำในระยะที่ 2 นี้ นายพิศิษฐ์ ร่วมกับนายอินแก้ว เกื้อหนุน คุณครองรัก อินมณี เพื่อนนักวิจัย หมู่ 3 กลั่นสมุนไพรต่างๆ เช่น สะเดา มะกรูด ตะไคร้หอม กะเพราคำ และข้าวเหนียว

การทำน้ำหมักจากปลา ยาคุมหญ้า สูตรเดียว กัน กับนายอินเก้า เชื่อคน นักวิจัยคู่หู
การทำปุ๋ยหมักสูตรของกลุ่ม ที่สวน ครุฑี 2 ครั้ง คือ วันที่ 4 และวันที่ 19 ตุลาคม 2550
แผนผังฟาร์ม มีที่นา ปลูกข้าวไว้กิน จำนวน 1 ไร่ 1 งาน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็ปลูกหอม
กระเทียม ผักกาด พอกทอง ผักชี การทำเกษตรส่วนมากที่ทำเป็นแบบเกษตรอินทรีย์

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 253 หมู่ที่ 3 บ้านแม่ตีน ตำบลแม่ตีน อำเภอລົງຈາກ จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครอบครัว 2 คน

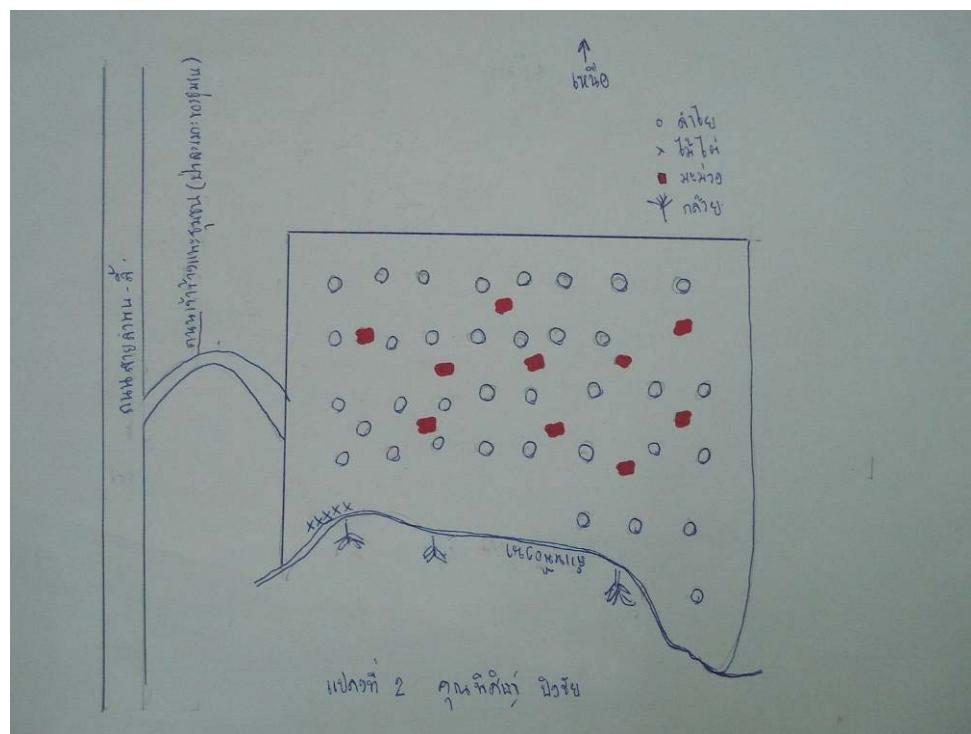
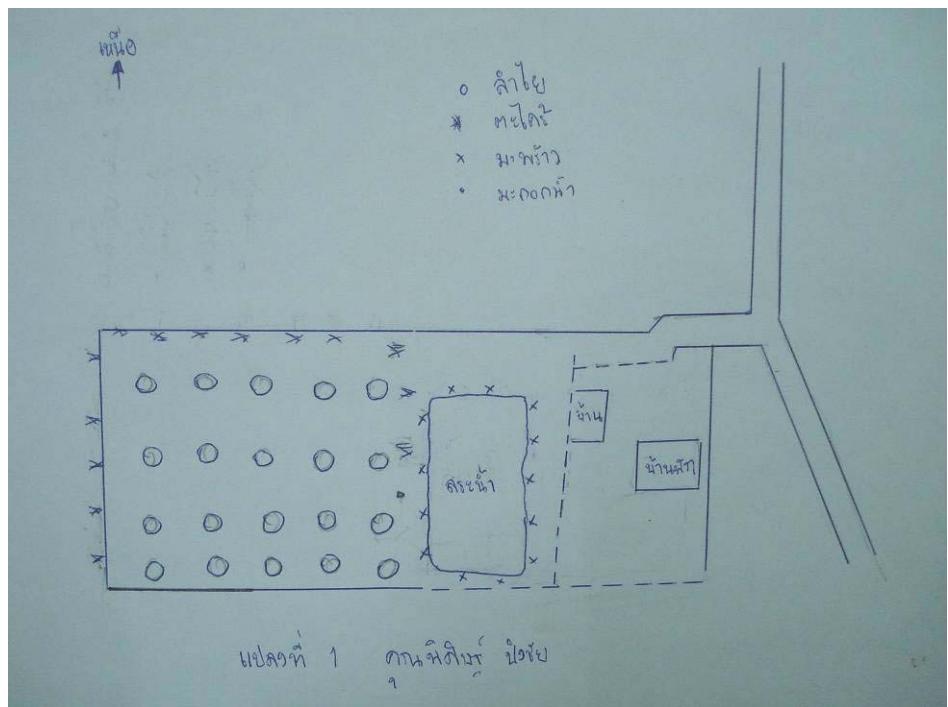
แรงงานเกษตร 1 คน

พื้นที่ลือครอง มีที่บ้าน ที่สวนลำไย 3 แห่ง ๆ 3 ไร่ 1 งาน ที่นา 1 ไร่ 1 งาน

รายได้หลัก จากการเกษตรกรรม

แผนผังฟาร์ม

7. นายกรองรัก อินมลี เกิดวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2504 อายุ 46 ที่อยู่ 250/2 หมู่ 3 ต.แม่ตีน อ.ลี
จ.ลำพูน เป็นบุตรคนที่ 5 ของนายมา – นางตีบ อินมลี มีพี่ 4 คน และน้อง 2 คน ภรรยาชื่อนางแคน อินมลี
มีบุตรสาว 1 คน ชื่อ น.ส. จิตราภรณ์ อินมลี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 7 ที่โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตีน
อำเภอจังหวัดลำพูน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียนมัธยมศึกษา
บ้านโหง (ปัจจุบันคือโรงเรียนธีรากานท์บ้านโหง อำเภอบ้านโหง จังหวัด
ลำพูน) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่โรงเรียนการศึกษาผู้ให้สูญพิชา
วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นรับราชการทหารกองประจำการ 2525-
2527 กองพันทหารอากาศโยธิน กองบิน 41 ยศจากอากาศตรี รองรัก อิน
มลี

การประกอบอาชีพ อดีศรับจ้าง และทำไม้กับบริษัท T&B 10 ปี

ปัจจุบัน ทำนา-ทำสวน

ประวัติการทำงาน

- รองประธานกลุ่มหนุ่มสาวบ้านแม่ตีน
- เหรัญญิกสหกรณ์การเกษตรแม่ตีนจำกัด
- เลขานุการกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรเขตเทศบาลตำบลแม่ตีน
- เลขานุการ SML
- หัวหน้าชุดอส.ปปส.เทศบาลตำบลแม่ตีน
- หัวหน้าชุดทหารกองหนุนทหารผ่านศึกประจำหมู่บ้าน อำเภอจังหวัดลำพูน
- เลขานุการทีมวิจัยเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี
- กรรมการร้านค้าชุมชนบ้านแม่ตีน

พมได้แต่ศึกษาอยู่กับโรงเรียน 12 ปีและทหาร 2 ปี รับจ้าง 15 ปี จุดหักเหที่ทำให้พมเข้ามาสู่อาชีพ
เกษตรกรรม เพราะเมื่อพมทำงานอยู่กับบริษัทเป็นหัวหน้าหน่วยรักษาความปลอดภัยให้กับบริษัทในนิคม
อุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน การเป็นลูกจ้างนั้นทำให้พมอึดอัดจากแรงกดดันจากผู้บังคับบัญชา
และผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้พมได้คิดที่ประกอบอาชีพอิสระ อะไรไม่ดีเท่ากับอาชีพเกษตรกร เพราะพมมีที่ดิน
มากพอที่จะเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจได้มีแหล่งทุน และภรรยา มีประสบการณ์ด้านการเกษตรอยู่บ้าน

การประกอบอาชีพการเกษตรพมปลูกข้าว กระเทียม ลำไย ทำแบบชาวบ้านทั่วไป โดยใช้ปุ๋ยเคมีและ
สารเคมี เป็นหลัก เพราะสะดวกรวดเร็วและหาได้ง่าย มีให้เลือกใช้เยอะ ถือได้ว่าทำเกษตรเคมีเต็มรูปแบบ ใน
ปัจจุบันได้เข้าเป็นกรรมการสหกรณ์เกษตรแม่ตีน ช่วงพมเข้าสู่สหกรณ์การเกษตรแม่ตีนทำให้พมได้รู้อะไรมาก
ขึ้น ได้เข้าร่วมประชุม อบรม ศึกษาดูงาน ได้พบปะพูดคุยกับผู้มีประสบการณ์ และทั้งได้รับรู้ปัญหาที่เกิดกับ
สมาชิกสหกรณ์และเพื่อนร่วมอาชีพ จากการใช้สารเคมีมาก ๆ เช่น ดินเสื่อมไม่อุ่นน้ำดินดัน พืชไม่กิน
อาหาร แคระแกรน ผลผลิตที่ได้รับไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้พมต้อง
เปลี่ยนจากเกษตรเคมีมาทำเกษตรเคมีผสมผสานอินทรีย์ชีวภาพ

การใช้ปุ๋ยเคมีในกระเทียมจากต้นทุนเคยใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในกระเทียมแล้วขายได้ราคาที่พอเหมาะสมแต่เดี๋ยวนี้ราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีขึ้นราคามาบานมันทำให้ต้นทุนการปลูกกระเทียมสูงขึ้น แต่ราคากระเทียมเท่าเดิมหรือต่ำกว่า บวกกับหนี้สินที่กู้ยืมเพิ่มขึ้น หนี้สินเพิ่มขึ้นสูงกว่าร่างกายทรุดโถรมและสูงกว่าพิจิตแยกขึ้น ทำให้เกิดโรคภัยคุกคาม ในปี 2548/2549 ผู้ใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยชีวภาพ ช่วยให้ต้นทุนลดลงมาบ้างแต่ก็ได้ไม่มากนัก

เมื่อหันมาใช้ปุ๋ยหมักรองพื้นในการปลูกกระเทียม พ่นด้วยซอร์โนน(ปุ๋ยน้ำจากปลา) คือ ทำแบบผสมผสาน ใช้ที่ดินหลังบ้านสำหรับทดลองในการทำเกณฑ์ร่องทรัพย์ของทีม วิจัย พื้นที่หมู่ 3 ได้ทำสารทดลองสารเคมีไว้แล้ว คือ

1. ปุ๋ยน้ำชีวภาพจากผลไม้
2. สารไอล์เมลล์
3. เตาเผาน้ำส้มควันไม้

ผู้ได้พยาบาลที่จะชักชวนเพื่อนบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันให้มีโอกาสได้เข้ามาร่วมร่วมในโครงการทดลองใช้และทำต่อไป

ผู้เริ่มอาศัยความรู้เรื่องเคมีชีวภาพ จากที่เคยเรียนวิทยาศาสตร์ตอนนั้นยังมาใช้บ้าง จากการได้ไปอบรมดูงาน จากเอกสาร จากแหล่งข่าวต่างๆ และผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ที่ใช้เคมีผสมกับอินทรีย์ ผู้ทดลองนำมาใช้กับกระเทียม ปรากฏว่า การใช้เคมีอินทรีย์ โดยให้กระเทียมทางดินและทางใบ ทำให้กระเทียมต้นใหญ่แข็งแรง หัวใหญ่ ไม่ฟ่อ ผลผลิตเพิ่มขึ้น น้ำหนักดี สภาพดินที่ใช้ปลูกดีขึ้น ต้นทุนถูกลง

ผู้เปรียบเทียบการใช้เคมีในปีแรกกับการใช้เคมีอินทรีย์ในปีต่อมาในเดือนแปลงเดียวกัน ในพื้นที่ 1 ไร่ 1 งาน ปีแรก ผู้ใช้ปุ๋ยเคมี 8 กระสอบ ๆ ละ 480 บาท เป็นเงิน 3,600 บาท ยาป้องกันเชื้อรากระเทียมอย่าง omnisata 1 ขวด ขนาด 500 ซีซี ราคา 1,690 บาท สารออร์ 11 ขวด ขนาด 500 ซีซี 850 บาท สารฆ่าแมลง 300 บาท สารจับใบเบลอมอร์ 250 บาท อาหารเสริมทางใบอีก 500 บาท คิดต้นทุน 7,190 บาท ผลผลิตที่ได้ 4,375 กิโลกรัม ๆ 8 บาท ขายได้ 35,000 บาท ราคาขายขึ้นอยู่กับคุณภาพกระเทียม

ในพื้นที่เพาะปลูกแปลงเดียวกัน ปีที่สอง ปลูกกระเทียมแบบผสมผสาน โดยลดปุ๋ยเคมีลดเหลือ 5 กระสอบ ๆ ละ 510 บาท(ราคาสูงกว่าปีแรก 30 บาท) เป็นเงิน 2,550 บาท ยาป้องกันเชื้อรา 1 ขวด 1,690 บาท ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ 4 กระสอบ ๆ ละ 380 บาท เป็นเงิน 1,520 บาท ปุ๋ยหมัก 4 กระสอบ ๆ ละ 160 บาท เป็นเงิน 640 บาท สารฆ่าแมลง 150 บาท อาหารเสริมทางใบได้น้ำหนักจากเพื่อนเกษตรกรที่ทำขึ้นเองแบ่งให้น้ำหนักผลไม้ก็มาจากของลุงณม(คุณอินแก้ว เกื้อคนควบ)ให้มาลองใช้ดู โดยให้เปล่า รวมต้นทุนการใช้เคมีผสมอินทรีย์ คิดเป็นเงิน 6,550 บาท ผลผลิตที่ได้ 5,300 กิโลกรัม ๆ ละ 10 บาท คิดเป็นเงิน 53,000 บาท สภาพดินดีขึ้น คุณภาพกระเทียมดีขึ้น ความแตกต่างระหว่างต้นทุนการผลิตลดลง ราคาขายสูงขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น กระเทียมลำต้นสูงใหญ่ หัวใหญ่ น้ำหนักดี ดินร่วน ระบายน้ำได้ดี หลังจากที่ใช้เคมีผสมอินทรีย์ ที่เดือนแปลงนี้ เดิมมีคนเช่าทำปลูกกระเทียมแบบเคมีมากกว่า 10 ปีแล้ว เดี๋ยวนี้ผู้มาเป็นสมาชิกกับกลุ่มเครือข่ายเกษตร

อินทรีย์ลุ่มน้ำลี รวมกลุ่มกันในบ้านแม่ตีนหมูที่ 3 มาทำนาหมัก นาสัมควรันไม้ ทำปุ๋ยหมัก ผสมลงใช้กับกระเทียม โดยที่ไม่ใช้กับเคมีเลย อัตราผลผลิตกับคุณภาพยังไม่ได้ตามที่ตลาดต้องการ ผสมและเพื่อนในกลุ่มยังคงทำเกษตรผสมผสานเพื่อพัฒนาเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ต่อไป

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในระยะที่ 2 นี้ พืชหลักของผสมคือลำไย เลิกสารเคมี 100 % โดยเข้าร่วมโครงการลำไยอินทรีย์ ในโครงการเกษตรอินทรีย์ ของสถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แต่งกิ่งใส่ปุ๋ย ไปแล้ว ในแปลงลำไยอินทรีย์ ได้ปลูก ตะไคร้ ขنุน ผักหวานป่า กล้วย มะพร้าว และปลูกแฟก ข้างลำห้วยเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน

กระเทียมเป็นพืชรายได้ประจำปี ซึ่งปลูกกันแบบทุกครัวเรือน ถือเป็นพืชหลักของบ้านแม่ตีน โดยเฉพาะ หมู่ 3 ซึ่งการเพิ่มเป็นพืชที่ระยะการเจริญเติบโตสั้น จึงต้องอาศัยเคมีในช่วงเจริญเติบโต แต่อย่างไรก็ดี ผสมก็ ได้ลดสารเคมีที่ไม่จำเป็นลง ใช้ปุ๋ยหมักรองพื้นแทนปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยน้ำและสารไอล์เมลลงที่ทำรวมกลุ่ม พัฒนาไป

สำหรับการปลูกพืช กินใน จะปลูกรวมกลุ่มหมู่ 3 ที่สวนของผสมหลังบ้าน ร่วมกับนายอินแก้ว เทื่อน ควบ และนายพิศิษฐ์ ปิงชัย โดยจะปลูก กระหน้า กะหล่ำดอก ผักชี กวางตุ้ง แตงกวา

สำหรับปัจจัยที่ใช้ในการผลิต ผักอินทรีย์ นั้น ได้ผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ สารไอล์เมลลง และทำปุ๋ยหมัก รวมกลุ่ม ที่สวน ครุฑี 2 ครั้ง คือ วันที่ 4 ตุลาคม และวันที่ 19 ตุลาคม 2550 ภายใต้สูตรครุฑี เพื่อจะได้นำไปใส่ลำไย และพืชผักต่อไป

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 250/2 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ตีน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดลำพูน

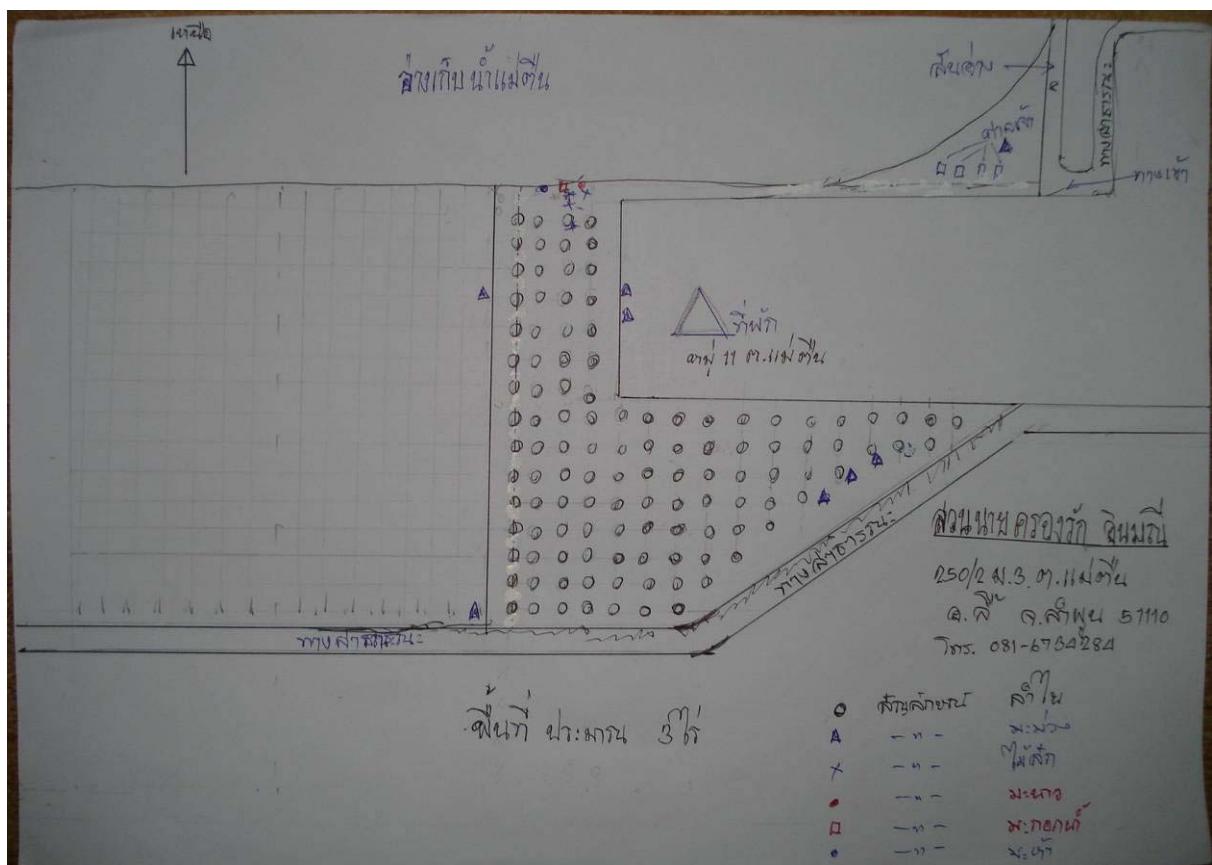
สมาชิกในครอบครัว 3 คน

แรงงานเกษตร 2 คน

พื้นที่ถือครองทั้งหมด 17 ไร่ 3 งาน

พื้นที่เพาะปลูก	17 ไร่
สร่าน้ำในสวน	1 สระ
ระบบการผลิตแบบผสมผสาน	

แผนผังฟาร์ม

8. นางสุพิน มีรักษา เกิดวันที่ 24 ตุลาคม 2507 อายุ 43 ปี ที่อยู่ 59/1 หมู่ที่ 17 ตำบลแม่ตีน อำเภอถลี จังหวัดลำพูน การศึกษา จบประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านสันวิໄโล มัธยมศึกษาปีที่ 6 (กศน.) อาชีพ ทำสวนลำไย สวนยางพารา ประวัติการทำงาน เลขากลุ่มแม่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านสันวิໄโล อดม. ปี 2526-2538

ตั้งแต่เข้าเจ้าจำความได้เป็นต้นมา ครอบครัวของเข้าเจ้าเป็นครอบครัวให้อยู่ด้วยกันตั้งแต่ ตา ยาย ลุงเก้า ลุงรอง แม่ น้องๆ ของแม่ตอนนั้นยังไม่แต่งงาน ตอนเป็นเด็กข้าพเจ้าจำได้ว่าตาไม้วัว ความ มีโรงสีข้าว มีที่นา 3 แปลง แปลงที่หนึ่งอยู่ที่หลังบ้านมีเนื้อที่ ประมาณ 6-7 ไร่ จะทำนาปลูกข้าวอ่อนย่างเดียว เพราะนาผืนนี้มีน้ำอุดมดี ดินดี เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวมาก เพราะเสร็จจากการเก็บเกี่ยวแล้วก็จะมีวัว ควายลงมา นัดบ้าง ปล่อยบ้าง ตัวไหนเกเรก์โคนผูกเชือกมัด ตัวไหนเรียกแล้วเชื่อ

ฟังก็จะไม่โคนมัด วัวและควายจะเต็มท้องนาทุกวัน บ้างก็แทะเลื้มหลัง บ้างก็เล่นชนกัน บ้างก็นอนกลิ้ง หนอนน้ำ นกอี้ยงเลี้ยงควายก็จะกระโอดบ้าง บินบ้าง เดินตามคันนาบ้าง ตอนเย็นๆ เด็กๆ อย่างข้าเจ้าก็จะเลิก เรียน กีลงทุ่งนา หาปู หา กบ เพียด พอดีเวลาหน้านานเรา ก็จะมาเก็บมะขามต้นใหญ่ ข้างน้ำแม่น้ำ และเล่นน้ำ ในลำแม่น้ำอย่างสนุกสนานทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ก็จะมาอาบน้ำตักน้ำบ่อ อาบน้ำในลำแม่น้ำ ตักน้ำบ่อในสวน ของตา ยาย เพื่อนำไปปั่น จนเป็นแบบนี้ทุกวัน กัน ได้ว่าบ่อน้ำของตาสูดและยาวย่อย ใจคำ (พ่อหลวงสูด แม่หลวงมอยที่ชาวบ้านเรียก ส่วนลูกหลวงก็จะห้องว่าปือได้ แม่ได้) เลี้ยงคนทั้งหมู่บ้านก็ว่าได้ คุณชีวิตตอน เป็นละเอื่องมั่นก็ดูดี มีความอบอุ่น มีญาติพี่น้องพร้อมหน้าพร้อมตัวกัน เชื่นมาเจอลุงป่า น้ำ อา พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูกๆ หลานๆ มีหลองข้าวหลวงรวมอยู่ที่เดียวกัน มีโรงสีข้าวที่เดียวกัน พอตกเย็นแม่จะมาแวงเอากลับที่ โรงสีของตาเสมอๆ หลังจากที่เลิกงานมาจากนาที่ใส่ถั่วเหลืองมา แม่จะแวงเอากลับเพื่ออาไปเลี้ยงหมูอีกที แม่เป็นคนขันมากๆ พ่อน้ำรู้สึกจะเป็นคนเห็นแก่ตัวหน่อยชอบเลี้ยงงาน ปล่อยให้แม่ไปป่านคนเดียว พ่อจะ เป็นคนชอบสามาคมกับเพื่อน และชอบทะเลกันแม่นบอยๆ ตากับยายเห็นแม่แล้วงสารแม่จึงนำตัวของข้า เจ้าไปอยู่ด้วย ส่วนแม่กับพ่อ ก็ให้น้องอยู่คนเดียว ข้าเจ้ามีน้องคนเดียว พอกับแม่มีลูก 2 คน คนโตก็คือ ข้าเจ้า นางสุพิน น้องชายซึ่งนายสมบัติ แก้วลือ เสียชีวิตตั้งแต่ปี 2541 เดือนเมษายน

ส่วนที่นาแปลงที่ 2 ก็ปลูกข้าวได้ออย่างเดียว แปลงที่ 3 คินดีน้ำกับน้ำ ปลูกได้ทั้งถั่วเขียว ถั่วเหลือง และหอยกระเทียม ตอนที่ข้าเจ้ายังเด็กและวัยรุ่น การทำงานในนาในสวน ในไร่ จะใช้แรงงานในครัวเรือน ญาติพี่น้อง และญาติมื้ออาวัน (ลงแขก) ไม่ค่อยได้ใช้เงินเหมือนสมัยนี้ เพราะจะน้ำเงินจึงไม่จำเป็นต้องใช้ มาก ใช้ฟันหุงต้ม ใช้เครื่องใช้ชั้ตเกียง นุชชี่ยะ(ชั้นไม้) จุดไฟแสงสว่างเวลาตอนกลางคืน

วันเวลาล่วงเลยมาแล้ว 30 ปี คุณชื่อนหลังแล้วรู้สึกว่าไม่นานเลย แต่ตอนนี้อายุอานามของข้าพเจ้าก็ย่าง เข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างเต็มตัว รู้ว่าเวลาอันรวดเร็วและเหลือน้อยเต็มที่แล้ว คิดอยู่ในใจว่าจะมีสักครั้งไหม ที่จะ ได้เข้าฝ่าทุกกระหม่อมพ่อ อันเป็นที่การพึง ของลูกและปวงชนชาวไทย ถึงแม้ว่าข้าเจ้าจะไม่มีโอกาสได้ ทราบเบื้องพระยุคบาหท่านแต่ในใจของข้าเจ้า ก็มีพระองค์ท่านสถิตอยู่ในใจเสมอตลอดเวลาและตลอดไป ตราใดที่ท่านทรงมีพระราชดำริสรือภาพปราภูที่ท่านทรงงานชี้แนะสั่งสอนข้าเจ้าก็จะขาด จำ ประปีติ จนน้ำตาไหลไม่ยอมหยุดดงดงสารท่านไม่ได้ท่านเป็นห่วงคนจนอย่างเรามากๆ ห่วงพสกนิกรของท่าน ทั้ง ห่วงทั้งไข ข้าเจ้าฟังแล้วก็ลั่นน้ำตาไม่อยู่เลย ในยามที่บ้านเมืองวุ่นวายอีก ท่านทรงดำรัส ทรงงานหนึ่งน้อย มาก ทำไม่พากเราไม่ทำความประราไชษาทของพระองค์บ้าง ไม่เห็นยากเลย ที่บ้านเมืองทำเรื่องง่ายให้เป็น เรื่องยาก ยากอย่างนั้น ยากอย่างนี้ ไม่จริงเลย ถ้าเราทำกับมือใช้มือทำ อย่าใช้ปากทำอย่างเดียวนั้นไม่ได้ ต่อไปนี้ข้าเจ้าของ ขอให้ทุกๆ คนที่เป็นคนไทย จงเดินตามรอยพ่อ แล้วเราจะอยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า บ้านเมืองก็จะปึกศิริคู่กันแล้วเน้อเจ้า

พุดไปเรื่อยๆ ก็สนุกดีเหมือนกัน กลับมาข้าเรื่องเกย์ตรอินทรีของข้าเจ้าก่อนเน้อ สวนของข้าเจ้านี้ ทำมา 2 ปีแล้ว คือค่อยทำไปทีละน้อย เริ่มแรกเกิดจากการที่ข้าเจ้าเพาะปลูกแล้วเกิดการขาดทุน มีหนี้สินที่ไม่ สามารถชำระได้ ถ้าจะชำระได้ก็ต้องไปยืมเงินจากที่อื่นมาชำระเพื่อเอาหน้าก่อน ดังคำที่ว่า “บ่มีหนี้ปมีหน้า” ดังนั้นข้าเจ้าจึงไปหาเชื้อหนุนหนึ้น เพื่อหวังว่าครั้งต่อไปคงจะได้เงินเพิ่มเพื่อล้างหนี้ แต่แล้วก็ไม่

สำเร็จสักครั้ง กลับทำมีหนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ทั้งค่าปั๊ย ค่ายาจำเพาะ จ่าหัวใจ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพราะเรามีแต่แหล่งทุน แต่ไม่มีแหล่งขายกับเกณฑ์ตกราย เพอร์ชัวป์ไนน์มีโครงการช่วยเหลือ ก็ยังไม่ถึงเราอยู่ดี เปรียบเสมือนหัวน้ำแข็งจากน้ำดอยสูงเดินมาสู่ที่ราบลุ่มกว่าเราจะหัวมาถึง เกณฑ์เหลือน้อยๆ หรือ แต่เป็นน้ำที่หลงเหลือความเย็นเล็กน้อยเท่านั้น มันกลายเป็นเรื่องยุ่งมาก

ข้าเจ้าเริ่มเดินตามรอยพ่อมาตั้งแต่ปี 2545 เริ่มศึกษาทดลองทำดูห้องจากปลูกกระเทียมปี 2545 ขาดทุน 50,000 บาท ก่อนหน้าปี 2545 คือปี 2542 ก็ปลูกห้อมแดง 10 ไร่ ขาดทุน 80,000 บาท ตอนที่ปลูกห้อมแดงนั้น ปลูกในดูดฟันเกิดฟันแล้งห้อมอกไม้ดี ได้ห้อมกลับบ้านประมาณ 1,000 กิโลกรัม นำมาขายไว้ เพื่อห่วงจะได้อาทุนคืน ปลูกต่ออีกรอบที่สอง ในนา มีนา้ใส่รอบนี้ปลูกประมาณสองไร่ ห้อมอกมาสายตีไจมากเราจะได้ทุนคืนคราวนี้เลย รอบนี้ลงทุนไปอีกสองหมื่นบาท พอดีเวลาตอนห้อมมาขายได้เงินสี่พันบาท ที่ขายได้เท่านี้ เพราะห้อมไม่มีหัวติดโรค หมดห่วงเลยสองรอบนี้ หมดทุนที่จะทำต่อ ภาระครอบครัวตกหนักอยู่ที่เราคนเดียว พอก็เลิกกับเมียใหม่ ข้าเจ้าก็เลิกกับพ่อของลูก ซึ่งติดยาเสพติด ไม่มีความรับผิดชอบ ข้าเจ้าได้ไปทำงานอิเลคทรอนิกส์ ที่ได้วันอยู่ 3 ปี ได้เงินอยู่เก้าแสนกว่าบาท ทั้งใช้หนี้สินให้สามีและลูกฯ ใช้พอกลับมาเหลือเงินอยู่ในบัญชี หนึ่งพันหนึ่งร้อยบาท ตามสามีว่าเงินและค่าไถ่หนี้พันไปไนน์หมด เขานอกว่าหมด (ทำงานปี 38-41) ตอนนี้ต้องเลิกกัน ครอบครัวแยกกันอยู่ ความรับผิดชอบคือต้องคูแลพ่อ และลูกฯ ที่กำลังเรียน เป็นภาระและความรับผิดชอบ

การปลูกกระเทียมของปี 2545 นั้น เริ่มเป็นหนี้ไปกู้เงินกับบ.ก.ส. มาลงทุน แต่ไม่ได้ส่ง ถูกทำข้าวโพด กับปลูกห้อมแดง เริ่มน้ำสินเพิ่มขึ้นอีก เราพันพัวมาเรื่อยๆ เนื่องดินพอกหางหมู ยิ่งแกะงายิ่งพอกมากขึ้น เลยหุดหันมาทำปั๊ยหมักขี้วัว ขี้เลือย แกลบคำ แกลบดิน หมัก EM ใช้รากจากบุ่นไม่ไฝบ้าง ทำมาเรื่อยๆ ปี 46,47,48 จนถึงปัจจุบัน ปีแรกๆจะไม่ค่อยเห็นผลปีที่ 3 ที่ดินเริ่มจะดีขึ้น เห็นผล พื้นดินที่เราได้ผลแล้ว ในคุณภาพดี ปลูกบวน มะนอยปลา จะได้ผลดีคือต้นสมบูรณ์ใส่หน้ากิน ใบใหญ่ตันอวบ ยอดสวยงาม มีอยากรู้ดก ผิวของลูกจะสวยงามมาก ไม่มีแมลงกัดและแทรเลื้มเลย น่าอัศจรรย์มาก ไม่ได้ดีดีพ่นสารเคมี และยังมีแมลงเลย สวยงามมากๆ

ทุกปีที่ผ่านมาจะใช้ปั๊ย ปลูกมะเขือ ปีหนึ่งประมาณ 20 กระสอบฯ ละ 500-600 บาทต่อกระสอบ เข้ามาปี 2549 นี้ซื้อปั๊ย 1 กระสอบ 500 บาท ทำให้ลดต้นทุนลงมาก แต่เมื่อปี 2548 จะใส่ปั๊วะประมาณ 500 กระสอบต่อเนื้อที่ 35 ไร่ เข้ามาปี 2549 นี้จะไม่ได้ใส่ บริเวณลำต้นก็ใช้น้ำหมักขี้วัว ก็ดีพ่นเท่านั้น ลำไยที่น้ำดีปี 2550 นี้ผลติดคุณงามตามา ลูกคูกใช้ได้ น้ำไม่มีใส่ ใช้น้ำหมักก็ดีพ่นมาตั้งแต่ 24 ธันวาคม 2549 ครั้งที่ 1 จนเดือนมีนาคม ก็ดีพ่นทางใบ รวม 7 ครั้ง ช่วงปลายเดือนเมษายน อากาศเริ่มชุ่มชื้น เนื่องจากฝนตก ก็ดีว่าจะทำเกณฑ์อินทรีย์ต่อไป และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

เส้นทางชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นเกณฑ์ตกรามมาตั้งแต่รุ่นปั๊ยตาลาย และพ่อแม่ เป็นคนเมืองลี้ อยู่ที่ลีม่าตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน จึงมีความสนใจในการทำเกณฑ์และอย่างพัฒนาเป็นเกณฑ์ที่ปลดภัยทั้งกับตนเอง ครอบครัว คนอื่น ชุมชน และสังคมล้วน

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีในระบบเกษตรกรรมยังชีน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 100 % ณ วันนี้ปี 2551 ถึงแม้ว่าการเข้าสู่ตรงนี้จะได้รับดูหมิ่นก์ไม่เป็นไร ต้องใช้ความอดทนกับการที่มีไม่มีใครเห็นด้วย ต้องหันหลังให้กับสารเคมีโดยเด็ดขาด การก้าวเข้าสู่ความพอเพียง เป็นเพียงก้าวแรกที่ทำให้เราเข้าสู่ “เศรษฐกิจพอเพียง” การจดบันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้เรารู้จักประยัค รู้จักรายรับรายจ่าย และรู้ความพอดี พอประมาณ stagnation และมีสติไม่โลภมาก พืชผักผลไม้ต้องปลดสารพิษ สาเหตุที่หันมาเกษตรปลดสารพิษ เนื่องจากราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ขายแล้วขาดทุน มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในระบบและนอกระบบ แก้ปัญหาด้วยการจับขี้ยานหนี้สินไปมา ทำให้เพิ่มขึ้นทั้งดอกเบี้ยและเงินต้น การกำหนดราคาก็ขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลางและนายทุน การได้รู้จักเพื่อน รู้คุณธรรมที่ก้าวเดียวกัน ได้เข้ามาร่วมกับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี หันหลังให้สารเคมีโดยเด็ดขาด ความก้าวหน้าในแปลงมีดังนี้

- ปลูกข้าวอินทรีย์ 1 ไร่ ไม่ใช้สารเคมีเลย ขอแรงลุงหลวงเป็นคนไถและคราด ปลูกแล้วพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพ 15 วัน ในพื้นที่น้ำแห้งจะมีหญ้าขึ้นเป็นแห้งๆ ที่น้ำไม่แห้งจะไม่มีหญ้าขึ้นเลย การเจริญเติบโตข้าวแตกกอตีไม่มีโรค ถุงท่อมหัว รวงใหญ่ ไม่แพ้ข้าวในแปลงเคมีเลย ขณะนี้ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว

- ปลูกพืชพื้นบ้านไว้กิน เช่น ต้าลีง ตระไคร มะละกอ ถั่ว ชมพู่ กล้วย ผักชะอม มะนาว ฯลฯ
- ปลูกพืชสมุนไพรหลายชนิด เช่น ขมิ้น ไฟล เป็นต้น
- ปัจจัยการผลิต เลี้ยงจุลินทรีย์ท้องถิ่นทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ หอร์โมนผลไม้ ปุ๋ยหมักร่วมกับถั่ว สองครั้ง โดยใช้สถานที่ สวน ครุฑี ในวันที่ 4 ตุลาคม และวันที่ 19 ตุลาคม 2550 โดยใช้สูตรของกลุ่มดังนี้

มูลสัตว์บ่อคละเอียด	2	ส่วน
รำละเอียด	1	ส่วน
แกลบเบี้ง	1	ส่วน
แกลบคำ	1	ส่วน
โคลิไมท์	¼	ส่วน
จุลินทรีย์ 1 ลิตร + กากน้ำตาล 1 ลิตร + น้ำ 100 ลิตร		

นำส่วนผสม ทั้งหมดลงในเครื่องผสมปุ๋ย ค่อยเติมน้ำ ที่เตรียมไว้ ให้ได้ความชื้น 50 % พลิกกองปุ๋ยทุกวัน 3 วันจึงนำไปโรยรอบทรงพุ่มลำไย 3 กำมือ/ 1 ตารางเมตร แล้วกลบด้วยวัสดุในท้องถิ่น พ่นตามด้วยจุลินทรีย์

การปลูกพืชในสวน

- พืชหลักปลูกยางพารา ลำไย 35 ไร่ ขณะนี้กำลังขอใบอนุรักษ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภายใต้โครงการลำไยอินทรีย์
- พืชเสริม ปลูกผักไว้กิน ขาย (กำลังปลูกอยู่) มีพักกาด คำนา ผักบุ้ง

ความรู้ใหม่ จากการทำเกษตรที่ทำ เช่น การปลูกกระเทียม มีการพรวนดินโดยด้วยปุ๋ยหมักที่ทำจากวัสดุที่หาได้เองตามห้องถินรองพื้น ทำให้กระเทียมงอกและชูตันได้ดี หลังปลูกได้ประมาณ 7-10 วัน นีดพ่นด้วยซอร์โมนน้ำหมักชีวภาพ และน้ำกลั่นตะไคร้หอม น้ำส้มควันไม้ พ่นสลับกัน ซึ่งสมุนไพร ไอล์เมล์จากน้ำตะไคร้หอม ช่วยໄล์ไร้เดียง เพลี้ย ส่วนน้ำส้มควันไม้ช่วยป้องกันและไอล์เมล์กัดกินในปลูกตัวหนอน

การปลูกกระหลาบปลี รองแปลงด้วยปุ๋ยหมัก น้ำหมักซอร์โมนจากปลา จากน้ำอีก 3 วัน พ่นด้วยน้ำส้มควันไม้ไอล์เมล์ สลับน้ำกลั่นตะไคร้หอม อีก 7 วันต่อมา พ่นน้ำหมักจากผลไม้ สลับกับน้ำหมักจากปลา วันเว็นสองวัน หรือ 3 วันต่อครั้ง โดยสลับไปมา ทำให้กระหลาบปลีเจริญได้ดี ใบสวยใบใหญ่ แข็งแรง ทนต่อแมลงรบกวน สีสวย ลำต้นอวบอิ่ม และแข็งแรงดี

ข้อมูลการรื้ม

ที่อยู่ 59/1 หมู่ที่ 17 ตำบลแม่ตีน อำเภอตีน จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 2 คน

แรงงาน 1 คน

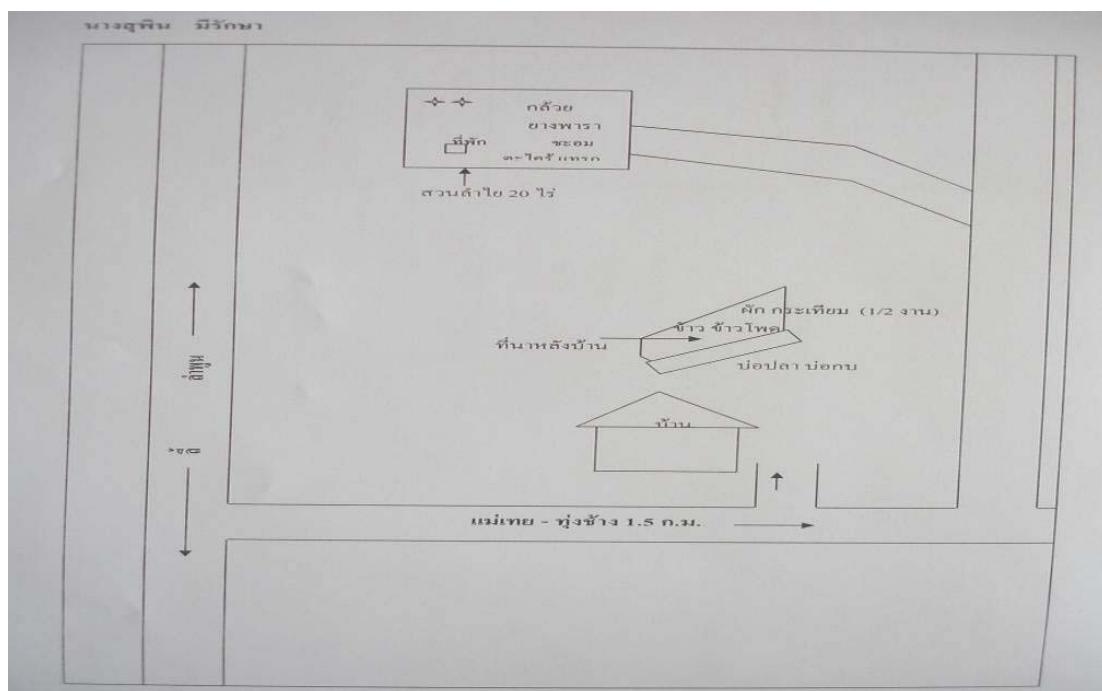
พื้นที่ถือครอง 80 ไร่

พื้นที่เพาะปลูก 35 ไร่

ตระน้ำ 2 สารเล็ก ขนาด $80 \times 40 \times 2$ เมตร

รายได้หลัก จากลำไย รายได้เสริม จากการรับจ้างทั่วไป

แผนผังแปลงเกษตร

9. นายมนัส กาญามา อายุ 44 ปีที่อยู่ 123 หมู่ 3 ตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เบอร์โทรศัพท์: ที่บ้าน 0-5395-5167 มือถือ 0-9559-2682 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

ประวัติการทำงาน-กรรมการสหกรณ์

-อสม.

-อพม.

-กรรมการสูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรตำบล

ประสบการณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2526 เป็นอาสาสมัครสอนคนไม่รู้หนังสือ เป็นวิทยากรสอนเรื่องการเกษตรผสมผสานของศูนย์การศึกษาก่อโรงเรียน ตอนนั้นที่บ้านได้ทำเป็นฟาร์มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เยาวชนเกษตรและเกษตรกรทั่วไปได้ดู จากนั้นทางเกษตรอำเภอให้ไปเป็นyuwa เกษตรกร กรรมการสภាឍิวเกษตรกรจังหวัดลำพูน พร้อมเป็นที่ปรึกษานิวเกษตรกรอำเภอทุ่งหัวช้าง เป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาวในหมู่บ้าน เป็นกรรมการศึกษาโรงเรียนทุ่งหัวช้าง ตำแหน่งเลขานุการ เป็นผู้นำ อช. ทุ่งหัวช้าง เป็นกรรมการฝ่ายเศรษฐกิจของ กนช. เป็นกรรมการสุขากิบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ก่อนที่จะเป็นเทศบาลในปัจจุบัน เป็นกรรมการสหกรณ์การเกษตรทุ่งหัวช้าง จำกัด หลายสมัย เป็นกรรมการชุมชน กรรมการสหกรณ์จังหวัดลำพูน เป็นแพทที่ประจำตำบล อสม. และอพม. ของอำเภอทุ่งหัวช้าง

ความรู้ที่ท้าไป เป็นช่างคิดตั้งไฟฟ้าในการบ้านเรือน ช่างซ่อม ช่างแก๊สลักษณะรับจ้างทำการเกษตรทั่วไป

ด้านเกษตร อดีตและปัจจุบันเลี้ยงปลา กบ หมู ไก่ เปิด ปลูกข้าว ถั่ว ข้าวโพด ยา ดอกดาวเรือง มัน ฝรั่ง พริก ลำไย พืชผักสวนครัว ฯลฯ ด้านเกษตรอินทรีย์ เมื่อปี พ.ศ. 2535 ทางเกษตรอำเภอได้ส่งไปอบรมเพิ่มเติมด้านการจัดการฟาร์มที่ศูนย์ส่งเสริมเยาวชนเกษตร อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเวลา 10 วัน อาจารย์ที่สอนมีทั้งคนไทยและญี่ปุ่น ทางอาจารย์จึงได้แนะนำให้รู้จัก EM เป็นครั้งแรก พอกลับบ้านจึงนำมาใช้ในสวนของตัวเอง ใหม่ ๆ กีดองผิดลองถูก ทางเกษตรตำบลก็ได้มาติดตามตลอด และกีดส่งไปคุ้งงานฟาร์มตัวอย่างหลาย ๆ ที่ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด มีคนมาดูงานหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอำเภอและศูนย์การศึกษาก่อโรงเรียน เกษตรอินทรีย์ถึงแม้จะมีคนรู้จักแต่ก็มีคนอาไปปฏิบัติจำนวนมากไม่เหมือนเคย เพราะเห็นผลเริ่มมาก ชาวบ้านไม่รู้ถึงผลเสียที่จะตามมาที่หลัง ส่วนผู้พยาบาลหลักเลี่ยงการใช้สารเคมีหรือใช้กันน้อยมาก

อาชีพทำสวน โดยได้ทำสวนเกษตรหลายอย่าง รวม 15 ไร่ คือ ลำไย มะขามหวาน ข้าวโพดและกระท้อน นายมนัส เป็นเกษตรกรแนวหน้าในเรื่องของการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ก่อนหน้านี้เขาเคยทำการเกษตรแบบเคมีมาก่อน แต่เมื่อเขามีโอกาสได้ศึกษาในเรื่องของสารทดแทน นายมนัสได้ทำการทดลองสารเคมีดังนี้

1. บ่อก้าชชีวภาพ ได้ทำมา 10 กว่าปีแล้ว ทำให้ที่บ้านไม่ต้องเสียเงินซื้อแก๊สใช้เลย โดยนำมาใช้สำหรับหุงต้ม ทำเครื่องทำน้ำอุ่น จุดตะเกียงฯลฯ เมื่อปี 2536 ได้มีโอกาสได้ไปอบรมที่มหาวิทยาลัย

แม่โจ้ เมื่อ 10 กว่าปีก่อน ทางเกษตรอำเภอได้หาช่างปูนเพื่อไปฝึกอบรมช่างฝีมือประจำท้องถิ่น เรื่องการก่อสร้างบ่อก๊ากชีวภาพไทย-เยอรมันกับเกษตรที่สูนย์วิจัยพืชไร์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 19 วัน ตั้งแต่วันที่ 1-19 สิงหาคม 2536 แต่ยังหาช่างไม่ได้ ผู้โดยสารไปอบรม ตอนนั้นมีผู้เข้าอบรมทั้งภาคกลาง อีสาน เนื้อ ได้ปฏิบัติจริง ได้มีการสร้างป้อก๊ากไร์ 1 บ่อที่สันทราย พอจบหลักสูตรกึ่กับบ้าน ทางเกษตรอำเภอที่ห่างตกรรที่ต้องการจะสร้างบ่อก๊าก ตอนนั้นได้ตัวของเกษตรกรที่จะสร้างบ่อ 4 บ่อที่ตำบลบ้านปวง 2 บ่อ ที่ตำบลตะเคียนปุ่น 2 บ่อ พอดีที่บ้านปวงยกเลิก 1 บ่อ ผู้ก่อปีกษายาครอบครัวให้รับเอกสารทำที่บ้าน เพราะเรามีวัวอยู่แล้ว ทางบ้านก็ตอบตกลงให้ผู้สร้างที่บ้าน ตอนนั้นใช้ร่วมกัน 3 หลัง แต่ตอนนี้ก๊ากมีน้อย เลยต้องให้เหลือแค่หลังเดียว เพราะบ้านเมืองมีความเจริญขึ้นมาก วัวที่เลี้ยงในบ้านต้องเอาไปเลี้ยงที่สวน บ้านก็เป็นร้านอาหาร เลยใช้กากอาหารที่เหลือแทนมูลวัวจนถึงปัจจุบัน จำนวน 12 ปี

บ่อก๊ากจะช่วยดินกันกคลื่นที่เหม็นได้ 80 % การสร้างบ่อก๊ากตอนนั้นทางราชการได้ช่วยสุดอุปกรณ์ การก่อสร้างทั้งหมด ชาวบ้านเพียงแต่มีคิด บุคบ่อให้และจ่ายค่าช่างเอง ต้องสร้างบ่อที่กำหนดไว้ คือ ขนาดบ่อ ต้องมีขนาด 8,12,16 คิว เท่านั้น ถ้าเป็นบ่อ 30,50,100 คิวขึ้นไปให้เกษตรกรจ่ายเองหมด

2. น้ำสัมควร์ ไม่ทำมาพร้อมๆกับนายสมควร มาจันทร์ ซึ่งเป็นแบบอย่างของกลุ่มที่มีวิจัยของเรา สามารถนำน้ำหน่ายแก่กลุ่มของเราที่ไม่สามารถจะผลิตเองได้ เพื่อทดลองก่อน แต่เขามีปัญหารือการไม่ยอมรับของพ่อภรรยา แต่คาดว่าคงจะทำท่านเห็นเมื่อทำได้ล้ำเริ่จ

3. ออร์โมน สารไอล์เมลัง และปัจจัยชีวภาพ

พฤติกรรมในการเพาะปลูก เมื่อเดิมพื้นที่เพาะปลูกยังไม่มีสารเคมี แต่ความเจริญเข้ามา ถนนไฟฟ้าเข้ามา การเกษตรธรรมชาติก็เริ่มเปลี่ยนมีการใช้เคมีมากขึ้น เพราะเข้าใจผิดคิดว่าสารเคมีดี เห็นผลได้ทันตา พอนานวันเข้ายิ่งใช้เยอะขึ้นเรื่อยๆ โรคพืชและแมลงยิ่งมากขึ้น แหล่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำตามลำห้วย หนอง คลอง บึงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แม่น้ำสายใหญ่ คือ แม่น้ำลี แม่น้ำสาขาวัด คือ ห้วยหลวง ห้วยไร์ ห้วยหินฝน ซึ่งปัจจุบัน มีการใช้จากสารน้ำ 1 บ่อ น้ำประปา และใช้น้ำตามธรรมชาติ จุดเปลี่ยนการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จากการอบรมจากที่ต่างๆ จึงหันมาใช้สารอินทรีย์ทดแทน แต่ครอบครัว ญาติ ใกล้เคียงยังใช้สารเคมีอยู่ เราก็ห้ามไม่ได้ในทันที ต้องทำเป็นตัวอย่างให้เขาดูไปเรื่อยๆ และเมื่อต้นปีสูญเสียแม่ผู้ที่เป็นที่พึ่งทางใจของลูก ซึ่งคุณหมอบอกว่า สาเหตุมาจากการกิน เป้าหมายจึงต้องการลด ละ เลิกเคมี ให้ได้

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

การเข้าสู่เส้นทางเกษตรอินทรีย์

...ก้าวอย่างมั่นใจในความหลากหลายของเกษตรอินทรีย์....

เริ่มแรกเป็นอาสาสมัครของกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น เช่น สอนคนไม่รู้หนังสือในหมู่บ้าน สอนทำเกษตรสมพسان กรรมการสภากาชาดเกษตร ประธานกลุ่มหนุ่มสาว กรรมการศึกษาโรงเรียน เป็นผู้นำ อช. กรรมการ กนช. กรรมการสุขาภิบาล ประธานสหกรณ์การเกษตร จำกัด แพทย์ประจำตำบล เป็น อสม. เป็น

ประธาน อพม. จำເກອ ກຽມການສູນຍໍຄ່າຍທອດເທກໂນ ໂລຍືປະຈຳຕຳບລ ເປັນນັກຈັດຮາຍກາວິທຸ່ມ່ນ່າຍຂອງອສມ. ອາສາສັນຄະເກມທຣ

ເດີມທີ່ພ່ອແມ່ກີ່ເປັນເກຍຕຽກຮອງຢູ່ແລ້ວ ແຕ່ລູກນາງຄນໄນ້ທຳມານພ່ອແມ່ກັນໄປທຳມານຍ່າງອື່ນ ພອແມ່ແກ່ຕົວລົງທຳໄມ້ໄວ ແມ່ກີ່ແປ່ງໃຫ້ລູກ ຈຸ ພມອືກຄນໜີ່ ພອພມແຕ່ງຈານມີຄຣອບຄຣວ ຂົວຕິຈິງປັບປຸງໄປຈາກທຳເກຍຕຽກ ທີ່ອັນຈັງທີ່ໄວ ມາເປັນພ່ອຄ້າຕາມກຣຍາ ເປີດຮ້າຍໝາຍອາຫາຕາມສັ່ງ ກ່າວເຕີຍ ຂອງຈຳເລັກນ້ອຍ ທີ່ຈິນໄປ່ ທີ່ຈິນທີ່ແມ່ແປ່ງໃຫ້ ຈິງໃຫ້ຄນອື່ນເຂົ້າທີ່ໄວ ຈຸ ທຳກິນ ແຕ່ພອມເມື່ອປີ 2548 ພມໄດ້ຮັບເລືອກໃຫ້ເປັນປະການສະກຣົນໃໝ່ ຈາກນັ້ນຄຸນສົມຄວາມ ມາຈັນທຽງໄດ້ຂັກຈວນໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມກັບກຸ່ມເກຍຕຽກອິນທຣີ່ຄຸ່ມນໍ້າລື້ປີແຮກ ພມໄມ້ຮູ້ໄໝເຂົ້າໃຈວ່າ ເປັນວິຈີຍ ດີດວ່າເປັນການປະໜຸນຂອງສະກຣົນສາຍລື້ແລະທຸ່ກ່າວໜ້າ ພອປີທີ່ 2 ເຮັ່ມເຂົ້າໃຈວ່າເປັນການອະໄຣ ປລາຍປີ 2549-2550 ທີ່ຈິນທີ່ໄວ ຈຸ ທຳກິນທີ່ໄວ ພມຕົ້ນຍົກເລີກທັ້ງໝົດ ມັນມາທຳເອງໜົດ ອ່າຍເຫັນທີ່ຈິນທີ່ໄວເຂົ້າເຂົ້າປຸກຫອມແດງ ພມປຸກໜ້າວ ໂພດເລື່ອສັດວິແບບອິນທຣີ່ໂຄຍໄໝໃໝ່ປູ່ຍເຄມີເລຍ ສ່ວນນາອືກແປ່ງພມເອາປຸກຫອມແດງ ກຣເທີຍມ ພຣິກ ກະລຳ ຄະນຳ ຜັກສີ ແລະອື່ນ ຈິງແມ່ປີແຮກ ຈຸ ພື້ນັກຕ່າງ ຈະໄນ້ດີໄໝງານ ກີ່ໄນ້ເປັນໄຣ ເພຣະເຣັດວ່າທີ່ຈິນຂອງເຮົາເສີຍພຣະເຫາໃຫ້ສາຣເຄມີເຍອະແລະນານເກີນໄປ

ທຳໄມ້ພມຈິງກັນມາທຳເກຍຕຽກອິນທຣີ່ ກີ່ພຣະວ່າທີ່ຮ້ານກຣຍາຕ້ອງໃຫ້ພື້ນັກພລໄມ້ຕ່າງ ຈຸ ອູ້ທຸກວັນອູ້ແລ້ວ ຕ້ອງຊື້ຈາກໃນເມື່ອງ ທັ້ງ ຈຸ ທີ່ເຮັກທຳໄດ້ ມີທີ່ຈິນເປັນຂອງຕົວເອງ ຊື້ຈາກທີ່ອື່ນໄມ້ປລອດກັຍ ເຮັກກິນດ້ວຍ ພອທາງກຸ່ມໃຫ້ເຮົາໄປຕຽບເລືອດ ພລອອກມາຮ່າມີສາຣພິຍໃນເລືອດສູງ ທັ້ງ ຈຸ ທີ່ເຮົາໄມ້ເຄຍພ່າຍາ ພມຈິງຄົດວ່າການທຳເກຍຕຽກເຄມີ ເສີຍທັ້ງເຈິນ ເສີຍທັ້ງທີ່ຈິນ ເສີຍທັ້ງສຸຂພາພ ທັ້ງຕົວເຮົາເອງແລະຄຣອບຄຣວ

ໃນອາຄາດ ພມຄາດຫວັງຕ້ອງປຸກທຸກອ່າງເອງ ພຶ້ງຕົວເອງກ່ອນ ກາຣຕາດຄົດວ່າຈະທຳຕາດທີ່ໜ້າຮ້ານຈະເນັ້ນພື້ນທີ່ຮ້ານຕົວເອງກ່ອນ ເພຣະທີ່ບ້ານຮັບຂອງທີ່ອື່ນເປັນປະຈຳອູ້ແລ້ວ

ຈາກການທີ່ພມໄດ້ໄປສຶກຍາດູງຈານທີ່ຕ່າງ ຈົວຕິເກາະໄດ້ສອນທີ່ແນະນຳເທັກນິກຄວາມຮູ້ຕ່າງ ພອກລັບນາມ ພມກີ່ທຳມານທີ່ທ່ານສອນນາ ບວກກັບປະສບກາຣົລືຈິງທຳໄດ້ຈ່າຍເຂົ້ນ ເຮົາທຳບ່ອຍ ຈຸ ພິດໄມ້ເປັນໄຣ ດີກວ່າທີ່ໄນ້ທຳພຣະຈານຈະສອນເຮົາໄປເອງ ພິດກັບມື່ອກ່ອນຮູ້ແລ້ວເກັ້ນໄວ ໄນໄດ້ປະໂຍໜ໌

ກາຣດຳເນີນຂົວຕິທຸກວັນນີ້ ຕ້ອງພື້ນຕົວເອງກ່ອນ ຄ່ອຍ ໄປອ່າຍ້າ ຈຸ ທຳບ່ອຍ ຈຸ ອ່າຍຕ່ອນເນື່ອງ ຈະທຳດ້ວຍ ໄຈຮັກຍ່າງມີຄວາມສຸກ ເພື່ອຂົວຕິ ແລະທຣພຍໍສິນຂອງເຮົາໃຫ້ຢັ້ງເຢືນຕ້ອໄປ ກາຣທຳສິ່ງຕ່າງ ຈຸ ຍ່ອມມີປັບປຸງຫາຍູ້ແລ້ວ ອູ້ທີ່ເຮົາຈະທຳໃຈໃຫ້ເພີ່ມແພີ່ມຍ່າງໄວ ອ່າຍເຫັນໃນປີແຮກ ຮາຍໄດ້ລົດລົງ ພື້ນັກຕ່າງທີ່ຄົດ ຄຣອບຫັ້ງນິນທາ ໄນມີເວລາໃຫ້ກັບຈານທີ່ທຳໄວ ສ້າວັນໄດ້ອ່ອນແອຣຈະເປັນຜູ້ແພ້ທັ້ງໝົດ ຈົດວ່າສັກວັນໜີ່ ສ້າທຳສໍາເຮົາຈະໄດ້ຮັບກາຍອ່ານຮັບຈາກຄຣອບຄຣວ ຄຣອບຫັ້ງ ແລະໝູ່ມ່ນຕ່ອໄປ

ຈາກຮະຍະທີ່ 1 ຈິງຮະຍະທີ່ 2 ກາຣທຳການເກຍຕຽກອິນທຣີ່ໄປຈິງ ໂດຍເນື່ອກ່ອນນີ້ທີ່ຈິນຂອງພມ ຈະໄຫ້ລູກທີ່ອື່ນເຂົ້າທຳເກຍຕຽກເຄມີ ເຊັ່ນ ໄອມແດງ ມັນຝຣັ່ງ ຄໍ້ວະເຮົາ ພ້າວ ພອພມໄດ້ມາຮ່ວມກັບກຸ່ມເກຍຕຽກອິນທຣີ່ຄຸ່ມນໍ້າລື້ ຖາງກຸ່ມໄດ້ໄຫ້ພມໄປສຶກຍາດູງຈານທີ່ມີການປະໜຸນທຸກເຄືອນ ພມຈິງຄົດໄດ້ວ່າການທຳເກຍຕຽກທີ່ຜ່ານມານັ້ນໄນ້ຄຸກຕ້ອງ ເພຣະເຮົາໄປມັວນາເຄມີມາກເກີນໄປ ທີ່ຈິນຂອງພມຈິງເສີຍໜົດ

ທີ່ຈິນຂອງພມນີ້ທັ້ງໝົດ 4 ແປ່ງ ໂດຍການທຳແພນປຸກພື້ນ ຮູ້ເລື່ອສັດວິ ດັ່ງນີ້

แปลงที่ 1 มีเนื้อที่ 8 ไร่ เมื่อปี 2550 ผนฯได้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ยาคุณหล้ำ จ่าหล้า คือผนฯใช้ถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยอินทรีย์ของบริษัทเพียงเล็กน้อย โดยก่อนปลูกข้าวโพด ผนฯจะไถกลบพืช 2 ครั้ง แล้วจึงหยุดเม็ดดินข้าวโพด พอดีเวลาเก็บข้าวโพดไปขาย ผนฯได้ราคาดีกว่าใช้สารเคมี คือ ต้นข้าวโพดแข็งแรงดีไม่ล้มง่าย

แปลงที่ 2 มีเนื้อที่ 2 ไร่ ผนฯปลูกข้าว ปลูกพืชผักไว้กินเอง เช่น กระเทียม หอมแดง กระเทียม ผักกาด พริก กระตุ้ง ผักชี กะหล่ำปลี ฯลฯ พืชผักที่ปลูกไม่พอยาที่อื่น เพราะผนฯนำผักเหล่านี้ไปใช้ที่ร้านอาหารของกรรยา

แปลงที่ 3 ผนฯเอาไว้เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่พื้นเมือง ทำปุ๋ยหมัก เช่น ปุ๋ยหมักน้ำจากหอย ปุ๋ยน้ำชา น้ำส้มคั่วันไม้ และไว้เก็บอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ

แปลงที่ 4 ผนฯมีแผนจะทำตลาดพืชผักอินทรีย์ และศูนย์การเรียนรู้จากกลุ่มเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี ต่อไป

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 123 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 3 คน

แรงงานเกษตร 1 คน

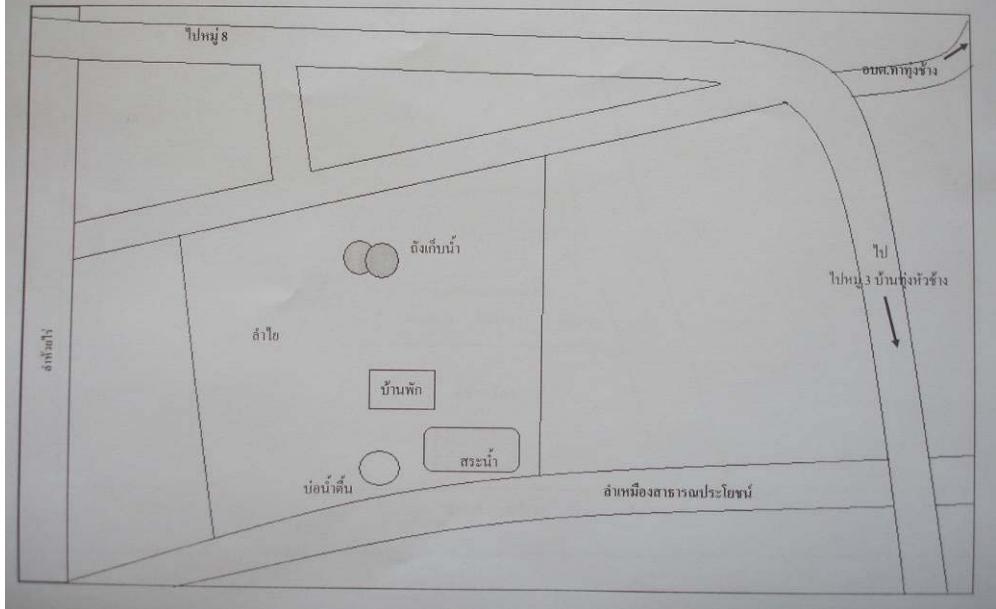
พื้นที่ถือครอง 10 ไร่

พื้นที่เพาะปลูก 10 ไร่ระบบการผลิต แบบผสมผสาน

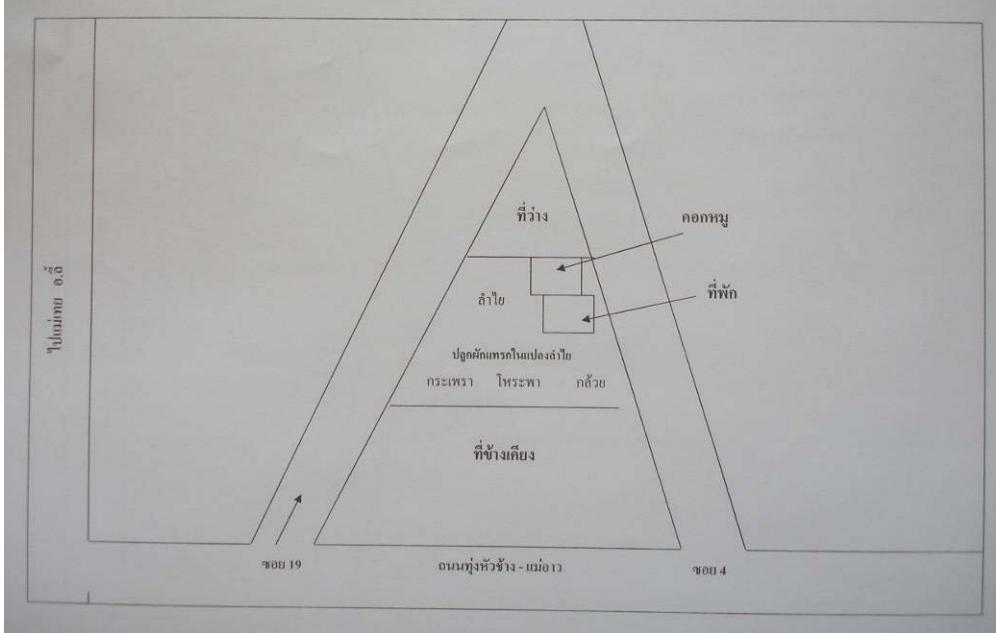
พืชที่ปลูก พืชไร่ กระเทียม หอมแดง ผัก พริก และเลี้ยงไก่พื้นเมืองควบคู่ไปด้วย รายได้หลัก คือ ค้าขายและขายพืชผักต่าง ๆ

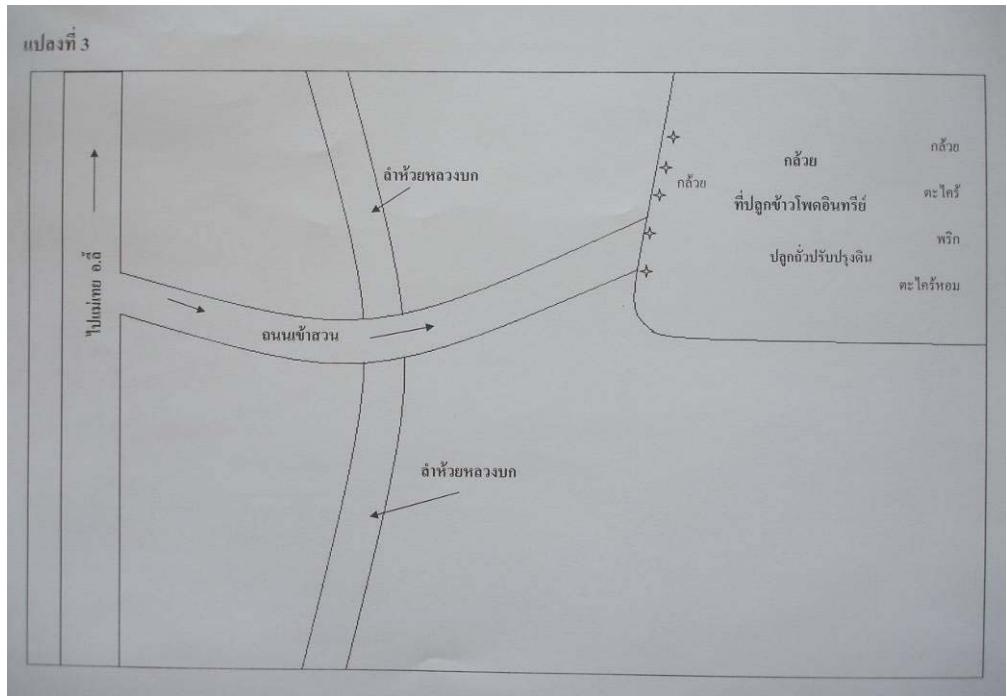
แผนผังแปลงเกษตร

นายมนัส กาญจน์มา
ที่อยู่ 123 ม.2 ทุ่งหัวช้าง อ. ล่าพูน
ไปรษณีย์ที่ 1

แปลงที่ 2

10. นายสมควร มากันทร์ เกิดวันที่ 27 มิถุนายน 2506 อายุ 47 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ บ้านกลาง อำเภอ
ลี จังหวัดลำพูน ปัจจุบันอยู่ที่บ้านเลขที่ 262 หมู่ 3 ตำบลลุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

อาชีพก่อนที่จะมาทำงานด้านการเกษตร คือ เป็นลูกจ้างของ
กรมชลประทาน 5 ปี ในตำแหน่งกรรมการก่อสร้าง ออกจากราชบุรี
ชลประทาน ไปทำงานในพื้นที่ อำเภอคลองลี้ จังหวัดลำพูน อยู่ประมาณ 3 ปี

พฤษภาคม 25 ปี มีครอบครัว และเข้ามาอยู่ในพื้นที่ อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เริ่มทำงานด้านการเกษตร ตามบรรพบุรุษที่เคยทำมา แต่เดิม ปลูกทุกอย่างตามฤดูกาล เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วถิ่น ข้าวยาสูบ ข้าวโพดฝักอ่อน ไม่ได้รับความสำเร็จ เพราะทุนของการผลิตสูง เช่น ปุ๋ยยาค่าแพง ลิตขายไม่ได้ ราคาประปาภาระขาดทุน ทำอยู่ประมาณ 5 ปี จึงหันมาทำการเกษตรด้านปลูกสัตว์เลี้ยงหมูของบริษัท เครื่อเจริญโภคภัณฑ์ (CP) ประมาณ 60 ตัว เนื่ิยประมาณเดือนละ 20

ตัว ตอนแรกก็พอมีกำไรมหาศาล 1 ปี เริ่มมีปัญหาหมุนราคามาไม่แน่นอน เดียวถูกเดียวแพง หมุนเลิกเกินก็หกราคา ถ้าโตเกินก็หกราคา จึงทำให้เริ่มมีการขาดทุน

ปี 2540 เริ่มทำงานเกษตร ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกไม้ ในสวน และเริ่มมีโครงการอบรมเกษตร อนthrีปลดสารพิษจากสำนักงานของเกษตรอีกทุ่งหัวช้าง ได้รับการอบรม ทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยหมัก สารไอล์ แมลง และได้เริ่มทำงานเกษตรแบบลดดั่นทุน และในปีเดียวกันนั้น ได้มีการรวมกลุ่มกันทำการเกษตรแบบยั่งยืน โดยใช้ชื่อว่า กลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืน อีกทุ่งหัวช้าง โดยมีมูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน อีกทุ่งหัว

ช้าง เป็นพืชเลี้ยง ได้มีการพนประเพณีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน การสัมมนาพูดคุยและได้ไปดูงานจากหลายแห่ง ที่เขาประสบความสำเร็จ แล้วนำมาปฏิบัติจริงในสวนของตัวเอง

ได้มีการอบรมการทำน้ำส้มควนไม้ (Wood Vinegar) สารอินทรีย์ที่ประทศญี่ปุ่นเคยใช้เป็นสารเร่งการเจริญเติบโตของพืช เป็นสารไอล์เมล์และสารกำจัดเชื้อรา มีผลสำเร็จมาแล้ว และเรายังได้ผลผลอยได้จากการทำน้ำส้มควนไม้ ได้แก่ ถ่าน ที่เหลือจากการทำน้ำส้มควนไม้ ทดแทนการซื้อแก๊สหุงต้มอาหารทุกวัน ซึ่งมักมีราคาแพง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีกทางหนึ่งด้วย ทุกการเกษตรแบบอินทรีย์ทำอยู่ประมาณ 1 ปี เริ่มเห็นผล เพราะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการการซื้อปุ๋ยเคมี สารเคมีต่างๆ มาใช้ แต่เราใช้สารอินทรีย์ที่เราทำแทน เช่น

1. การอาบน้ำส้มควนไม้แทนสารไอล์เมล์สารเร่งการเจริญเติบโต เป็นยาฆ่าเพลี้ยต่างๆ
2. ใช้น้ำหมักผลไม้ หอยเชอร์รี่ฆ่าเพลี้ยต่างๆ
3. ใชปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก แทนปุ๋ยเคมีต่างๆ

ผลผลิตที่ได้อาจจะได้น้อยแต่เมื่อเปรียบเทียบกับการที่เราใช้เดิม ซึ่งมีราคาแพง ต้นทุนสูงข่ายได้มากกว่าจริง แต่หักค่าใช้จ่ายแล้วเหลือน้อยกว่าที่ใช้อินทรีย์และยังปลดภัยจากสารเคมีต่างๆ ที่เราใช้อยู่

เมื่อปี 2548 ได้ทำการทดลองปลูกมันฝรั่งโดยใช้อินทรีย์ครึ่งหนึ่ง และไม่ใช้ยาฆ่าแมลง เปรียบเทียบ กับการที่เราใช้สารเคมีล้วนๆ การใช้สารเคมีล้วนจะเหลือก็สำหรับน้อยกว่าการใช้อินทรีย์

แรงบันดาลใจที่ได้มาทำเกษตรอินทรีย์คือเป็นห่วงสุขภาพตัวเองและครอบครัว สภาพแวดล้อมของแม่น้ำลำคลอง พื้นที่ทำการเกษตรและผลกระทบจากการใช้สารเคมี เช่นการที่เราบริโภคพืช ผักและผลไม้ จะบริโภคสารเคมีเข้าไปด้วยโดยที่เราไม่รู้ตัว และผลกระทบจากสารเคมีกับพื้นที่เพาะปลูก เช่น ทำให้ดินเป็นกรดเป็นด่าง แม่น้ำลำคลองมีสารพิษตกค้างทำให้สัตว์น้ำ สัตว์บก และแมลงที่เป็นประโยชน์ตาย

การใช้สารอินทรีย์แต่ละชนิดไม่เหมือนกัน เช่น การใช้น้ำส้มควนไม้ เป็นสารเร่งสารไอล์เมล์ ฆ่าเพลี้ยต่างๆ ใช้กับไม้ผล จะใช้ 30 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 300 ซีซี. ต่อน้ำ 200 ลิตร ใช้กับพืชผัก เช่น คะน้า ผักกาด ห้อม กระเทียม มันฝรั่ง ใช้ 10 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 100 ซีซี. ต่อน้ำ 200 ลิตร หากใช้น้ำหมักปลา หอย ผลไม้ ไม้ผลใช้ 30-40 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 300-400 ซีซี. ต่อน้ำ 200 ลิตร พืชผักใช้ 15-20 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 150-200 ซีซี. ต่อน้ำ 200 ลิตร ใช้ใบหมี่เหม็น เป็นสารจับใบ

วิธีทำสารจับใบโดยใช้ใบหมี่เหม็น คือ นำไปหมี่เหม็น มากอยู่ให้เป็นเส้นคล้ายเส้นกาวเดี่ยว นำไปแข็งน้ำ บีบเอาแต่น้ำหนีๆ ผสมในสารอินทรีย์ตามใจชอบ

ในพื้นที่ 6 ไร่ 1 งาน ของข้าพเจ้า มีไม้ผล เช่น ลำไย ชมพู่ มะขาม น้อยหน่า มะม่วง ไม้ใช้สอย เช่น ไม้ไผ่ตระง ไผ่ลวง ไม้สัก พืชผัก เช่น บ่า ตะไคร้ ชะอม โหระพา กระเพรา ผักกาด คะน้า ผักชี มีบ้านพักหนึ่งหลัง เป็นที่พักผ่อน มีการเลี้ยงจิงหรีดเป็นอาชีพเสริมด้วย มีบ่อปลาหนึ่งบ่อ มีปานิล ปลาตะเพียน ปลาอีสก ปลาใน

คติประจำใจ “อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลี่ยงสารเคมี ชีวีปลดภัย”

ตัวอย่างการเปรียบเทียบรายการปลูกผักฟรี

เกณฑ์อินทรีย์ (คุณสมควร มาจันทร์)		เกณฑ์เคมี (คุณประเสริฐ บุตรจุ่มป่า)	
1. หัวเชื่อมันฟรี (มันหัวเล็ก) 928 กก.	4,640	1. หัวพันธ์มันฟรี 200 กก.	6,000
2. ค่าฝา กห้องเย็นพร้อมค่าขนส่ง	8,816	2. ค่ารถไถพรวนดิน (2 ไร่)	1,600
3. ค่าไถพรวนดิน	2,250	3. ค่าคนงานยกร่อง (10 คน)	1,500
4. ค่าโคลีไมค์ (6 กระสอบ)	300	4. ค่าคนงานยกร่อง 14 คน	2,100
5. ค่าคนงานหัวมัน	1,050	5. ค่าปุ๋ยเคมี 8 กระสอบ	6,000
6. ค่ารถไถกลบหัวมัน (พื้นที่ 2.1 ไร่)	2,000	6. ค่ายาฆ่าแมลง+หอร์โมน 1 ชุด	1,750
7. ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 9 กระสอบ	4,050	7. ค่าคนงานขุดหัวมัน 25 คน	3,750
8. ค่ารถขุดหัวมัน	1,000	8. ค่าอาหาร+เครื่องดื่ม	580
9. ค่าคนงานเก็บคนมัน 8 คน	1,200		
10. ค่าอาหาร+เครื่องดื่ม	620		
รวมค่าใช้จ่าย	25,926	รวมค่าใช้จ่าย	23,280
ขายหัวมันใหญ่ 4,575 กก. x 7 บาท	32,074	ขายหัวมันใหญ่ 2,730 กก. x 8 บาท	21,840
ขายหัวมันเล็ก 1,298 กก. x 4 บาท	5,192	ขายหัวมันเล็ก 375 กก. x 3 บาท	1,125
รวมขายผลิตได้	37,266	รวมขายผลิตได้	22,965
คงเหลือกำไรทั้งหมด	11,340	ขาดทุนจำนวน	315

พัฒนาการของการทำเกณฑ์อินทรีย์

นับจากการทำวิจัย เริ่มจากระยะแรกถึงระยะที่ 2 ระยะแรกผู้ได้ทำเกณฑ์แบบอินทรีย์ โดยไม่ใช้สารเคมีใดๆ ทั้งสิ้น ได้ทำการทดลองปลูกพืชที่เราใช้ประกอบอาหาร ปลูกในพื้นที่ว่าง ระหว่างแตรไม้ยืนต้น เป็นพืชผักบ้าง สมุนไพรบ้าง ทำให้เราประยัดในการซื้อของจากตลาด เก็บจะทุกอย่างจะอยู่ในสวนของเรา เช่น ท่า ตะไคร้ พริก ผักกาด คะน้า ผักบุ้ง มะเขือ เป็นต้น ในระยะที่ 2 นี้ จากการที่ทำการเกณฑ์แบบอินทรีย์ เราจึงได้รู้ว่าการทำเกณฑ์แบบนี้เป็นการลดต้นทุนการผลิต ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เราเสียเงินไม่ใช่น้อย ยกตัวอย่าง เช่น เราประกอบอาหารแต่ละครั้ง เราจะได้พริก หลักในการทำอาหาร ไม่ว่าจะเป็นพริกแห้ง พริกสด ในรอบปีเราเสียเงินไม่ต่ำกว่า 1,500 บาท ถ้าไม่มีของเราเองนี้เป็นแค่นั่งตัวอย่าง ถ้าเรามีครบทุกอย่าง เราจะประหยัดเงินมากกว่านี้ และเราได้บริโภคของที่สีไม่มีสารเคมีเหมือนกับเราซื้อจากตลาด และอ้อยอย่างที่เราจะลืมไม่ได้คือ เราได้สิ่งแวดล้อมกับคืนมา ถึงจะเป็นส่วนน้อยเราเก็บกูมิจิ เรายอดปุ๋ยเองทั้งปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำเข้ากับ โดยร่วมกับที่มีวิจัยไปคุยงานบ้าง ตามผู้รู้บ้าง จากเพื่อนนักวิจัยบ้าง โดยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อีกอย่างหนึ่งของการทำเกณฑ์แบบอินทรีย์ทำให้เราไม่ปล่อยเวลาว่างให้

เปล่าประโยชน์ โดยจะเอาเวลาที่เหลือมาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ปลูกผัก รดน้ำ ทำให้ชีวิตมีความหมาย มีความสุขมากขึ้น และในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้ได้ปลูกข้าวอินทรีย์โดยไม่พึงสารเคมีต่างๆ จะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ทำเองให้น้ำมักชีวภาพร่วมกับน้ำส้มควันไม้ โดยใส่ขวดเจาะรู ปักไว้กับหลักบริเวณทางน้ำเข้ามา เป็นการเพิ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ลงไปในนา ปืนผู้ไม่ใช้ยาคุนหญ้า ยาฆ่าหอย ปุ๋ยเคมี ทำให้ประหยัดเงิน ลดต้นทุน อย่างน้อยໄร่ละ 1,000 บาท ในการทำเกษตรอินทรีย์ให้ความปลอดภัยแก่ผู้ผลิต ผู้บริโภค สภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ไม่ได้เบียดเบี้ยน แต่อย่างระบบพึ่งพาอาศัย

มาถึงตรงนี้ผู้หันหลังให้กับสารเคมีโดยสิ้นเชิง ยังตอนนี้ทางกลุ่มของเรายังได้เชื่อมโครงการผลิต ลำไยอินทรีย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้และมูลนิธิรักษ์ดิน รักยั่น้ำ ทำให้ความหวังที่ยังยืนในด้านการตลาด จึงชัดเจ็น ขณะนี้ข้าวกำลังอุดหนง ยังไม่ได้ผลผลิต ห้องกระเทียม ผักต่างๆ กำลังปลูก อีกไม่นานคงจะมี ผักอินทรีย์ให้กินและเปิดตลาดผักอินทรีย์ได้

....พลิกพื้นการเกษตรแบบปลูกพืชเชิงเดี่ยว สู่ร่านาสวนผสมแบบอินทรีย์ สู่ความยั่งยืน.....

จากการทำการเกษตรแบบปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีจำนวนมาก จึงต้องใช้ปัจจัยในการผลิตสูง เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า และแรงงานที่ต้องจ้างในราคากลาง โดยไม่คำนึงผลที่จะได้รับนานาวง ควบ คุณ หาร คุ้นแล้วเกือบจะไม่ได้อะไรเลยกับการขายผลผลิตที่ไม่แน่นอน ชำร้ายพื้นที่ต้องมาเสื่อมเพราะ สารเคมีต่างๆ ที่เรานำมาใส่โดยไม่รู้ตัว ในที่สุดจึงต้องหาแนวทาง แนวคิดที่จะลดต้นทุนโดยไม่พึงพาปุ๋ยเคมี สารเคมีต่างๆ

ตอนแรกคิดไม่ออกไม่รู้จะทำอะไรเหมือนกัน พอดีในช่วงนั้น มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน อำเภอ ทุ่งหว้าช้าง ได้มีการอบรมแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสานแบบยั่งยืน จึงได้จุดประกายตัวเอง เริ่มจาก การทำในพื้นที่ 6 ไร่ 1 งาน ปลูกทุกอย่างที่เรากิน เราใช้พื้นที่ในการปลูกไม่ผลบางส่วน ปี 2540 เริ่มเห็น ผลผลิตออกมาก โดยไม่ได้ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีใด ๆ จะใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยน้ำอินทรีย์ต่าง ๆ ที่ได้จากการอบรม สมัมน้ำพุดคุยกับกลุ่มที่เขาทำสำเร็จมาแล้ว ปี 2549 ได้มีการรวมกลุ่มทำการวิจัยเรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยได้ งบประมาณสนับสนุนจาก สกอ. ยิ่งได้รู้ว่ามีผลคีมาก จากการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน เราจะได้กิน ได้ใช้จากผลผลิตที่เราผลิตเอง โดยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาภัย แล้วอีกอย่างเราปลดภัยจากสารเคมีด้วย และยิ่งได้รู้และตระหนักในการทำการเกษตรที่ใช้สารเคมีที่มีพิษต่อตัวเราและคนใกล้เคียง เพราะครั้งแรกที่ได้รับ การตรวจหาสารพิษในร่างกาย พร้อมกับทีมวิจัย ปรากฏว่าผู้มีภาวะเสี่ยง มีสารเคมีอยู่ในเลือดในขั้นที่ไม่ ปลอดภัย แต่ครั้งสุดท้ายที่ร่วมงานมหกรรม สกอ. ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการตรวจเลือดครั้งนั้น พบว่า สารเคมีในเลือดลดลงอยู่ในขั้นปลอดภัย นับแต่นั้นมา ผู้ไม่ได้นำปุ๋ยเคมี สารเคมีต่างๆ เข้ามาในสวนอีกเลย จะหันหลังให้กับปุ๋ยอินทรีย์และสารเคมีโดยสิ้นเชิง ทุกวันนี้ผู้ไม่พึงสารเคมีต้องให้ครอบครัว ญาติพี่น้อง กลุ่ม ชุมชน รู้จักพิษภัยจากสารเคมีต่างๆ ที่เราบริโภคเข้าไปโดยไม่รู้ตัวมาก่อน จากการที่ส่วนใหญ่บริโภคพืชผัก ที่ใช้สารเคมี

ในพื้นที่ 4 ไร่ 1 งาน จะปลูกทุกอย่างที่กินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยไม่ต้องซื้อจากตลาดเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อพืชผักได้ไม่ต่ำกว่า 70 % และของที่เราผลิตเองปลอดภัยต่อสุขภาพของเราและครอบครัวของเรารด้วย

3) กิจกรรมการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ดูแล พืช ผัก อินทรีย์

1. ทำปุ๋ยน้ำชา โดยใช้ขี้วัว ครึ่งกระสอบ (ขี้วัวสด) และเอาใบกระถินใส่ในกระสอบจนเต็ม มัดปากกระสอบให้แน่น นำไปแช่ในถังใช้ก้อนหินทับไว้ 7 วันจึงนำไปใช้รดต้นไม้ โดยผสมน้ำอัตรา 1 ต่อ 3 แทนปุ๋ย ยูเรียได้ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการทดลอง คือ ถ้าเรา拿น้ำชาไปรดต้นไม้โดยไม่ผสมน้ำ ผักจะมีสีเหลือง ถ้าเราผสมน้ำในอัตราดังกล่าวข้างต้นผักจะมีสีเขียวและเจริญเติบโตเร็ว
2. การนำสัมภានไม้ เป็นการเป็นการเผาถ่านเพื่อดักอากาศจากภายนอกภายนอกไม้ที่แตกเผา ซึ่งได้ทำมาหลายปี เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง
3. การทำน้ำหมักจากหอยเชอร์รี่ โดยใช้ พ.ค. 2 ตามสูตรกรรมพัฒนาที่คิดน อัตราการใช้ 20 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร พ่นทางใบ ทุก 10 หรือ 15 วัน ถ้าขาดลงดิน ใช้อัตรา 1 ลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร
4. การทำปุ๋ยหมัก (ปุ๋ยอินทรีย์) โดยใช้สูตรของกลุ่ม ทำรวมกลุ่มที่สวนครุภ แม่จ่อง ในวันที่ 4 ตุลาคม และ วันที่ 19 ตุลาคม 2550

ผักพื้นบ้าน	ผักจีน	ไม้ผล	พืชไร่	ไม้ใช้สอย	สัตว์เลี้ยง
ผักปีง	คะน้า	ลำไย	ข้าวโพด	ไผ่หลวง	วัว
ผักชะอม	กะหล่ำปลี	ชมพู่	ถั่วเขียว	ไผ่ลวก	ปลา
ดอกแคค	คั่นฉ่าย	มะขาม	ถั่วคำ	ไผ่ตง	จิงหรีด
ผักหวานบ้าน	ผักบูร์จีน	มะม่วง		ไผ่ช้าง	
ตะไคร้	ผักชี	น้อยหน่า		ไผ่ข้าวหลาม	
ข่า	ถั่วฝักยาว	มะกรูด		ไผ่ปังกาย	
กระเพรา	ผักกวางตุ้ง	มะละกอ		ไผ่หวาน	
โภระพา	ผักสลัด				
ผักต้มลีบ	ผักกาดขาวปลี				
มะเขือพวง	หอม				
เพกา	กระเทียม				
ขมิ้น	มะเขือ				
ชะพู					

การตลาด ทุกวันนี้ทำเพื่อพอกินพอใช้เหลือถึงจะนำไปขายในตลาด ขายภายในหมู่บ้าน ชุมชน ยังนำไปขายในตลาดใหญ่ ๆ ไม่ได้ เพราะการผลิตของเรายังไม่ได้พอที่จะส่งออก ถ้าจะทำต้องทำกันเป็นกลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริงยังมีตลาดที่รองรับอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ในกลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยกันในตลาดออร์แกนิกของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ห้างท้อปทุกสาขา เป็นต้น

ปัญหาที่พบ คือ การทำเกษตรที่พน คือ การทำเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ ต้องใช้ความอดทนทั้งผลผลิตที่จะได้รับ บ้างครั้งผลผลิตไม่แน่นอน ต้องปรับเปลี่ยนตามสภาวะอากาศ และการตลาด บ้างครั้งตลาดต้องการผักที่สวยไม่มีแมลงทำลาย แต่ในการทำเกษตรอินทรีย์ยังทำไม่ดังนั้น การทำเกษตรแบบอินทรีย์ผู้บริโภคต้องเข้าใจในระบบอินทรีย์ถึงจะมาซื้อ จึงเป็นปัญหาที่จะต้องการวิธีแก้ไขตลอด

ข้อมูลfarm

ที่อยู่ 262 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งหัวช้าง อําเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 7 คน

แรงงานการเกษตร 2 คน

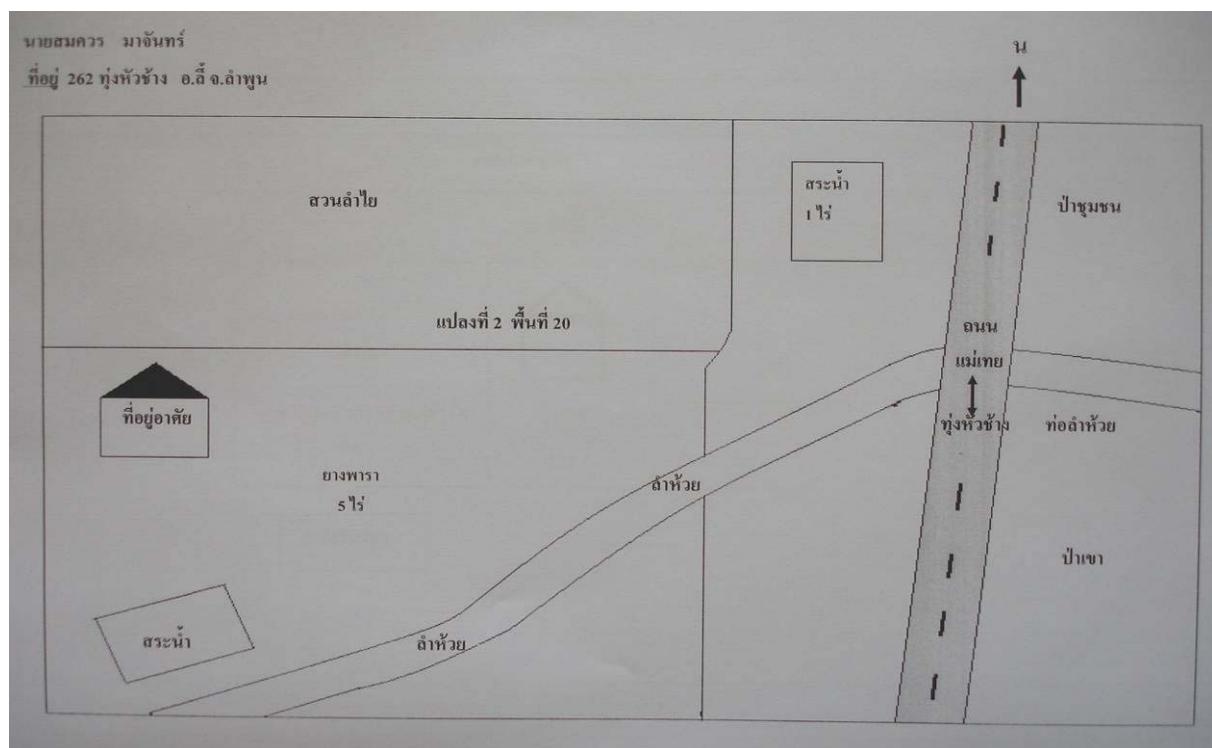
พื้นที่ถือครอง แปลงที่ 1 6 ไร่ 1 งาน

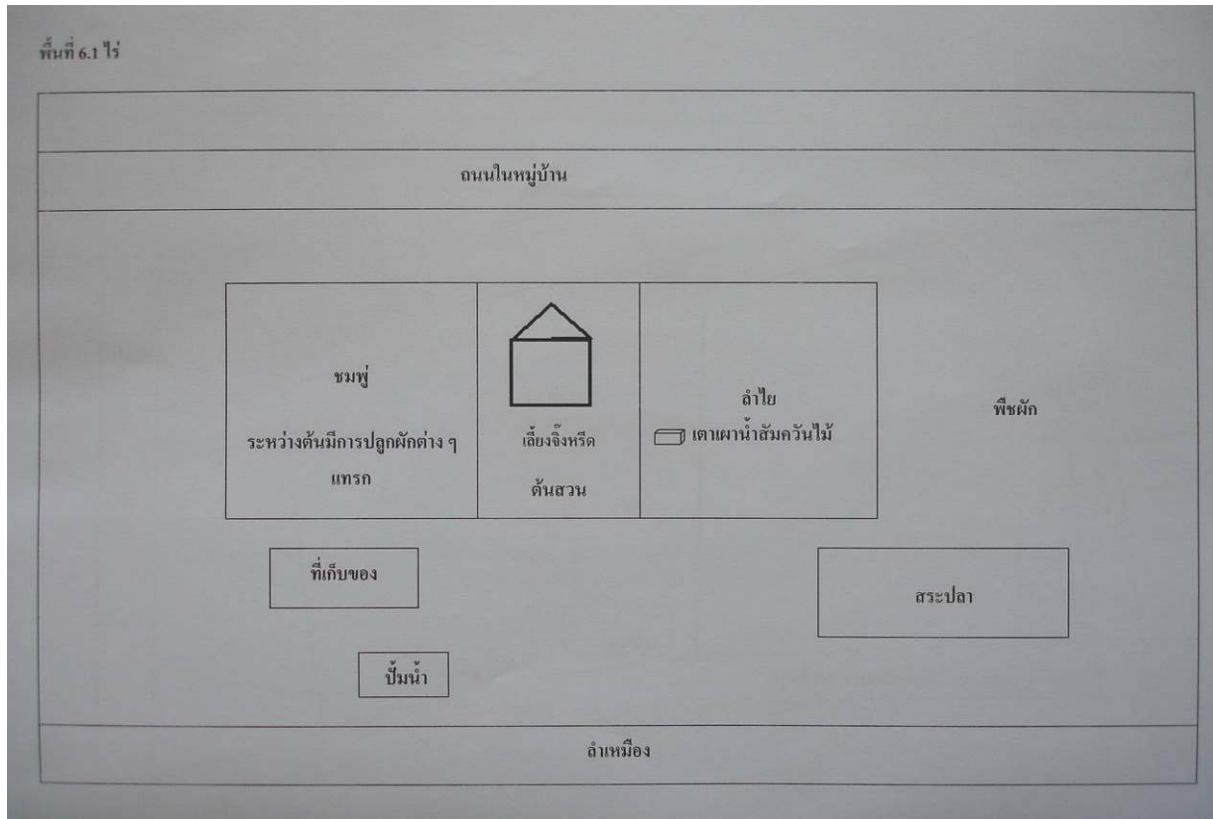
พื้นที่ถือครอง แปลงที่ 2 18 ไร่

พื้นที่ถือครอง แปลงที่ 3 3 ไร่

ระบบการผลิตแบบผสมผสาน ยกเว้นแปลงที่ 3 ใช้สำหรับทำนาข้าว

แผนผังแปลงเกษตร

11. นายสมัย แก้วฤศรี เกิดเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2494 ที่ ตำบลไกรใน อำเภอองค์ไกร จังหวัดสุโขทัย อายุ 55 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน 45/1 หมู่ 12 ตำบลศรีวิชัย อำเภอถลาง จังหวัดลำพูน โทรศัพท์ 08-1034-6646

การศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองบัว ตำบลไกรใน อำเภอองค์ไกร จังหวัดสุโขทัย

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพดุงศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทเวศศึกษา กรุงเทพฯ

ปริญญาตรี ภาควิชาพืชไร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปริญญาโท ภาควิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประวัติการทำงาน

ปี 2518-2520 บริษัทไทยฟาร์มมิ่งจำกัด อ.สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับตำแหน่ง ชูปเปอร์ไวน์เชอร์ (ฝ่ายไร์) ทำหน้าที่รับแผนฝ่ายโรงงานวางแผนการปลูกพืช เตรียมดิน การปลูก การให้น้ำ การจัดการวัชพืช การจัดการแมลงศัตรูพืช การ เตรียมปุ๋ย การใส่ปุ๋ย การเก็บเกี่ยวผลผลิต การขนส่งผลผลิต สู่โรงงาน พืชที่ปลูกได้แก่ ถั่วพุ่ม ถั่วเหลือง มะเขือเทศ หัวรูทบีท บล็อกโคลี หน่อไม้ฟรั่ง ข้าวโพดหวาน หอมหัวใหญ่ และอื่นๆ

ปี 2520-2547 - สหกรณ์อำเภอ (หัวหน้าส่วนสหกรณ์ประจำอำเภอ) ในกิจอำเภอ漫 จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอบ้านตันลานหอย จังหวัดสุโขทัย อำเภอวัดโนนสต์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก อำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอบ้านโโซ่ อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
- เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์ จังหวัดลำพูน

ประวัติการเกย์ตู

ปี 2526-ปัจจุบัน 1. ปลูกกระเทียม หอมแดง พักกะน้ำ
2. ถั่วเขียว ข้าวโพด
3. ปลูกลำไย มะม่วง พุทรา

ปัญหาที่พบจากการทำการเกษตร

7. ไม่ค่อยทราบความต้องการของตลาดที่แน่นอน
8. บางครั้งทราบจากปัญหาความต้องของตลาด แต่ไม่สามารถผลิตสนองความต้องการตลาดได้
9. ถูกกเคราซ์อฟผลผลิต
10. ต้นทุนในการผลิตมีราคาสูงไม่สอดคล้องกับราคาผลผลิตที่ได้รับ

11. คุณภาพผลผลิต ปริมาณผลผลิต ไม่ทันกับความต้องการของตลาด

อุปสรรคการทำการเกษตร

1. น้ำควบคุมไม่ได้ อากาศที่เอื้อต่อการผลิตควบคุมไม่ได้
2. ใบบางๆ ดูดกัดแรงงานไม่มี

การคุ้นชินกับการไถนา คำนา ถอนกล้า เกี่ยวข้าว นวดข้าว เนื่องจากเป็นลูกคน โตของครอบครัว ชาวนาซึ่งมีลูกรวมกัน 7 คน ระหว่างก่อนเรียนหนังสือ และเพื่อเรียนหนังสือในช่วงปิดเทอม ก็ต้องกลับบ้านมาช่วยพ่อแม่ทำงาน

เป้าหมายตั้งแต่เรียน อย่างเป็นเจ้าของฟาร์ม (ไม่ต้องให้ภู่) เป็นคนรักธรรมชาติ ไม่ชอบแสงสี ประกอบกับได้เห็นวิธีของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ชัดก็คือ ไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน ลูกสั่งไปที่ไหน ก็ต้องไปที่นั้น เกษียณอายุเมื่อได้ ตรงไหน ก็ตกลอยู่ตรงนั้น ซึ่ง ไม่อยากเห็นสภาพคนเองต้องเป็นอย่างนั้น

เริ่มนี้ที่คิดทำสวนพื้นแรก เมื่อปี พ.ศ. 2526 (ขณะที่เป็นสหกรณ์อำเภอกรุงเทพฯ จังหวัดพิษณุโลก) อยู่ในพื้นที่ตำบลศรีวิชัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน พืชที่ปลูก คือ กระเทียม หอมแดง น้อยหน่า ขนุน ลำไย ไฝ ยูคาลิปตัส ลักษณะการปลูกเป็นการปลูกแบบผสมผสาน ปลูกต้นยูคาลิปตัสเป็นแนวกันลม ปลูกไฝไว้ช่ายผึ้ง น้ำเพื่อกันน้ำเช่าฝัง

มีที่ดินแปลงที่ 2 อยู่ในพื้นที่บ้านผาหมื่น ตำบลศรีวิชัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน พืชที่ปลูก ขนุน มะม่วง น้อยหน่า ลำไย เป็นพืชหลัก ปลูกต้นสะเดา ไฝ นุ่น หวาน กล้วย เป็นแนวกันลม และแนวรั้ว การปลูกมะม่วง เน้นลูกระบบชิด ใช้ต้นตอเป็นมะม่วงทันแล้งและหาอาหารเก่ง ยอดพันธุ์ที่ตลาดต้องการ เช่น โขคอนันต์ มหาชนก เกี้ยวมงคล น้ำดอกไม้

ความรู้/เทคนิค วิธีการที่ใช้สำหรับเกษตรอินทรีย์

- 1) ลดการใช้สารเฆ่าแมลง โดยการใช้สารอินทรีย์ทำเองเป็นการทดแทน เช่น

- น้ำสมุนไพร ไล่แมลง (หมักจากสะเดา ตะไคร้หอม บอระเพ็ด ฯลฯ)
- น้ำหมักตัวกินรา (BSI) ใช้พ่นฆ่าเชื้อรา
- ทำปุ๋ยหมักจากสารเร่ง พด. 3 เพื่อฆ่าเชื้อรา โรคโคงเน่า
- น้ำส้มควันไม้ ฉีดพ่น ไล่แมลง

- 2) ลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน (ปุ๋ยทำเอง) เช่น

- น้ำหมักจากพืชผัก (น้ำแมء)
- น้ำหมักจากผลไม้สุก (น้ำฟ่อ)
- ทำปุ๋ยหมักจากเศษพืช
- ทำปุ๋ยหมักโภภานิ (กากน้ำตาล + EM + รำ + แกลบเผา + ขี้วัว)

- ทำน้ำหมักจากปลา หอยเชอร์ เป็นอาหารเสริมต้นไม้
 - ทำน้ำไก่โคล่าใช้ด้วยเร่งการเจริญเติบโตของผล
 - 3) การปรับสภาพดิน เพิ่มความสมบูรณ์ดิน โดยวิธีธรรมชาติ เช่น
 - ปลูกพืชตระกูลถัวในสวน
 - เมื่อตัดหญ้าในสวนแล้ว (ไม่มีการเผา) ปล่อยให้คุณดินอาไว
 - ใช้ปุ๋ยหมักให้ดันไม้ ลดการใช้สารเคมี
 - 4) การจัดการแมลง
 - ปลูกไม้กลิ่นล่อแมลงมาทำลาย (ต้นเดหลี ต้นกระเพาแดง)
 - ใช้กาวดักแมลง
 - ตรวจตราต้นไม้เป็นประจำ เพื่อจะได้วางแผนป้องกันแมลงได้ทันเหตุการณ์
- ชนิดพืชที่ปลูก พื้นที่ ต้นทุนการผลิต**
- 1) ลำไย พื้นที่ปลูก 25 ไร่ จำนวน 625 ต้น ปริมาณผลผลิต (โดยเฉลี่ยต่อปี) 65 ตัน มูลค่า 650,000 บาท ต้นทุน ประกอบด้วย ค่าแรงงาน (การคูแล-ให้น้ำ-เก็บเกี่ยว-แต่งกิ่ง) ค่าปุ๋ย ยา สาร์โนน ค่าน้ำ ค่าไฟ น้ำมัน รวมต้นทุนการผลิต จำนวน 325,000 บาท ต่อปี
 - 2) มะม่วง พื้นที่ปลูก 20 ไร่ จำนวน 1,500 ต้น (โซคอนันต์ 1,000 ต้น มหาชนก 200 ต้น เจี๋ยวนรกต 300 ต้น) ปริมาณผลผลิต 13 ตัน มูลค่า 98,000 บาท ต้นทุน ประกอบด้วย ค่าแรงงาน (ตัดหญ้า แต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ย เก็บเกี่ยว ให้น้ำ) ค่าปุ๋ย ยา สาร์โนน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า น้ำมัน รวมต้นทุนการผลิต จำนวน 29,400 คน
 - 3) พุตรา (เริ่มปลูกปี พ.ศ. 2549) ยังให้ผลผลิตไม่เต็มที่ พื้นที่ปลูก 3 ไร่ จำนวน 200 ต้น ต้นทุน ประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ยา สาร์โนน ค่าเชื้อเพลิง

บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการผลิต

ตั้งแต่เกิดมาจนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นชีวิตที่ได้คุยกับคุณ และสัมผัสถวี และกระบวนการการทำเกษตรมาโดยตลอด แม้จะมีภาระการในกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในตำแหน่งสหกรณ์อาเภอ ตลอดเวลา 27 ปี ได้แนะนำส่งเสริมแนวทางสหกรณ์ให้แก่เกษตรกร จึงเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร ถึงที่ เกี่ยวข้องกับการทำเกษตร ตั้งแต่สภาพดิน ฟ้า อากาศ ชนิดพืช สภาพการผลิต การตลาด ราคาวัสดุ อุปกรณ์การเกษตร และเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ

เป้าหมายของการทำการเกษตรของผู้ทำการเกษตรคือ ขายผลผลิตให้ได้ราคามากที่สุด ที่ต้องทำเพื่อให้ได้กำไรสูงคือ เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูง และลดต้นทุนการผลิตให้ได้มากที่สุด

การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูง จะทำได้โดยเนื้อจากพันธุ์ดี คินดี แล้วยังต้องคูแลรักษาที่ดี ไม่ให้มีโรค แมลงรบกวน ต้นไม้ยังต้องได้รับสารอาหารอย่างเหมาะสม กว่า 20 ปีแล้ว สารเคมี ในรูปปุ๋ย สารป้องกัน กำจัดศัตรูพืช ในรูปของสารเคมีเข้าสู่วิถีของการเกษตร

ในสภาพปัจจุบัน สารเคมีทุกตัวมีราคาสูงขึ้นจากเดิมมาก แนวโน้มราคาเกียร์ยังคงสูงไปเรื่อย ๆ เกษตรเคมีต้นทุนสูงขึ้นไปด้วย ประกอบกับในปัจจุบันยังพบอีกว่าเกษตรเคมีนั้น ผลผลิตที่ได้จะปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ในขณะที่ผู้ผลิตเกษตรเคมีก็ได้รับอันตรายมากขึ้นทุกวัน เกษตรอินทรีย์จึงเป็นทางเลือกให้สำหรับเกษตรกรที่สนใจ ใส่ใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำการเกษตรโดยปลดสารพิษ ใช้ปุ๋ยหมักจากอินทรีย์ทดแทนสารเคมี ซึ่งสามารถทำเองได้และวัตถุอุดิบก็หาง่ายในพื้นที่ ในขณะที่กระแสบริโภคนิยมสำหรับพืชผักอินทรีย์เพิ่มขึ้น การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้คำแนะนำ แบ่งปันความรู้ เทคนิค เรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งสามารถต่อรองทั้งด้านศึกษาหาความรู้ การตลาด และการวางแผนการผลิตร่วมกัน เป็นต้น

ปัจจัยทางการผลิต

- 1) ปลูกพืชผักอินทรีย์สำหรับบริโภคเองภายในปี พ.ศ. 2550
- 2) ปลูกมะม่วงอินทรีย์ร้อยละ 20 ของสวนภายในปี พ.ศ. 2552
- 3) ปลูกพุทราอินทรีย์ร้อยละ 50 ของสวนภายในปี พ.ศ. 2552
- 4) ปลูกล้าไชยอินทรีย์ร้อยละ 20 ของสวนภายในปี พ.ศ. 2552
- 5) ส่วนที่เหลือจากข้อ 2) 3) และ 4) จะเป็นการปลูกแบบเคมีผสมผสานกับอินทรีย์อย่างเหมาะสม และจะมีการแปลงสภาพเป็นเกษตรอินทรีย์อย่างเหมาะสมในอนาคตต่อไป

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

2 ปีของการร่วมทีมวิจัย เครือข่ายเกษตรอินทรีย์สุ่มน้ำลี มีการเปลี่ยนแปลงอะไร? เปลี่ยนแปลงอย่างไร? ลองมา分析คิดใช้สติไตรตรอง แล้วถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือว่า เมื่อก่อน 2 ปี เราเป็นเช่นไร เมื่อเปรียบเทียบกับ 2 ปีหลังนี้ ได้ร่วมกับสายนักวิจัย พนว่า มันมีกระบวนการที่หลากหลายแบบ พืชผักนั้น ต่างความคิด ต่างสถานที่ ได้รับรู้จากผู้ที่มีพื้นความรู้ความคุ้นเคยที่แตกต่าง ที่ผ่านเข้ามามีความรู้สึก ที่รับรู้ได้จากที่ได้เห็น ได้ยิน และเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมทีมที่หลากหลาย ทัศนคติ มุมมองวิธีคิด กับผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ จากแหล่งที่ไปพบปะพูดจากัน หลากหลายสถานที่ มันเป็นแรงกระแทกให้เราได้รับรู้ และเปลี่ยนแปลงไป “เรา” เดียววันี้ไม่เหมือน “เรา” เมื่อกี้ที่แล้ว

อันดับแรก คือ ความคิด ความฝึกไฟ เปลี่ยนไปจากเดิม ที่เป็นการทำเกษตรแนวเคมี ที่มีรูปแบบรวดเร็ว เด็ดขาด เนี่ยบขาด กับการจัดการส่วนตัวเอง การจัดการแมลงศัตรูพืช วัชพืชในสวน เพราะคิดว่า เราเป็นเจ้าของที่ดิน เจ้าของต้นไม้ เพียงคนเดียว เดียววันนี้เปลี่ยนไป คิดว่าความคิดเดิมเป็นความคิดแบบเอาตัวรอด คนเดียว ตัดช่องน้อยแต่พอตัว และที่คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่มีเกิดอยู่ในอาณาบริเวณสวนเรา เป็นของเรานั้น เดียวเราเท่านั้นยิ่งใหญ่ที่สุดในสวน เป็นการคิดก็ผิดอย่างมาก เพราะเมื่อก่อนหน้านี้ อาณาเขตที่เราทำสวนอยู่นั้น มันเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีความสมดุล โดยธรรมชาติ มีพืชพันธุ์ไม่ที่หลากหลายมีแมลงจุลินทรีย์สั่งมีชีวิตต่างๆ ที่มา妄想หลานนิดอยู่ร่วมกัน เข้าใจว่าอยู่ร่วมกันอย่างเกือบถูกล

ดิน และมีความสุขแล้วเราเป็นไคร นาอ้างสิทธิ ผ่าฟิน ถึงจะล้างชีวิตเขาเหล่านั้น หากจะทำการเกษตรก็คิดว่าจะทำการทำการเกษตรที่เป็นมิตร เป็นเพื่อนกับทุกชีวิตในสวน

อันดับที่ 2 การเปลี่ยน จากการความคิดที่เปลี่ยนไป ทำให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำสวนที่เปลี่ยนไป ในหลายๆ เรื่องได้แก่

รูปแบบการบริหารจัดการวัชพืชในสวน จากการใช้สติไตรตรอง พบว่า วัชพืชในสวนจะเจริญเติบโต (ดอกเจริญเติบโต สูงใหญ่ ออกดอกออก ติดผล) ไม่ใช่เวลา 5 เดือน ของแต่ละปี คือตั้งแต่เดือนมิถุนายน – ตุลาคม ดำเนินการจัดการ โดยตัดให้อยู่ในระดับความสูง 2 - 6 นิ้ว จากพื้นดินก็พอแล้ว โดยการตัดในช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มีเมล็ดที่สามารถขยายพันธุ์ดูดกัลต่อไป เมื่อตัดแล้วก็ปล่อยให้คลุมดินไว้ไม่ต้อง (เดิมใช้ยาฆ่าหญ้า และเมื่อตัดแล้วก็เผา)

รูปแบบการบริหารจัดการพืชหลักในสวน ต้องดูแลตัดแต่งกิ่งอย่างเหมาะสม เอื้อต่อการให้อาหารทางใบ แสงแดดส่องถึงโคนต้น กิ่งที่แต่งให้ตัดเป็นกิ่งเล็ก กิ่งน้อย ปกคลุมไว้ในบริเวณทรงพุ่ม และพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพจากพืชหรือสัตว์ การปลูกพืชในสวนเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายชนิดในแปลงเดียวกันอย่างเหมาะสม และเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันของพืชแต่ละชนิด (เช่น ลำไย มะม่วง น้อยหน่า ขนุน ชมพู่ มะละกอ ชะอม) ในแนวริมปลูกไม่ใช้สอย ปลูกไม่เป็นแนวกันชนกับสวนอื่นๆ ไม่ทิ่ปลูกได้แก่ ต้นสน ค้า กล้วย สะเดา ไฝ เป็นต้น

หลังจากตัดแต่งกิ่งแล้วพ่นน้ำแม่พสมน้ำส้มควันไม้ น้ำสมุนไพร ไอล์เมล์ หากเป็นเมื่อ ก่อน 2 ปีที่แล้ว จะใช้สารเคมีฆ่าแมลง ยาฆ่าเชื้อรา และสารกระตุ้นการแตกใบ ในช่วงเวลาแตกใบอ่อน แหงช่อ ติดผล ก่อนเก็บเกี่ยวจะใช้น้ำหมักหรือโภนจากพืช สัตว์ สารไอล์เมล์ เชื้อรา ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นการใช้ทดแทนสารเคมี การใส่ปุ๋ยทางดินส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ที่หมักแล้ว

การบริหารจัดการศัตรูพืชในสวน เน้นการใช้สมุนไพร ไอล์เมล์ อย่างเหมาะสมกับช่วงเวลาการเจริญเติบโต การติดดอกออกผล และการเก็บเกี่ยว ได้แก่น้ำสักดสมุนไพร น้ำส้มควันไม้ น้ำหมัก บีเอสวันในแปลงผลไม้ ยังคงมีด้านไม้ ใบชนิดอื่นๆอยู่ในสวน ในระดับที่ไม่สร้างความรำคาญ ให้แก่พืชหลัก และไม่เป็นอุปสรรคในการเข้าไปดูแลสวน ทั้งนี้ก็ให้ต้นไม้ดังกล่าวเป็นอาหารของแมลงได้ด้วย ได้แก่ จุลินทรีย์ในดิน และไส้เดือนดินด้วย

การดูแลผลผลิต นอกจากจะใช้สมุนไพร พ่นไอล์เมล์ที่บ่อยครั้งขึ้นแล้ว สร่านะม่วงน้ำน้ำนนการห่อคัวยกระดาย ปอร์งแสง

รูปธรรมที่เกิดขึ้น คือ การปลูกพืชผัก เน้นการปลูกทุกอย่างที่กิน และกินทุกอย่างที่ปลูก ปัจจุบันมีปลูกไว้ 10 กว่าชนิด

แนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์

- 1) เกษตรอินทรีย์ ปลดปล่อยจากพิษภัยสารเคมี ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค
- 2) เกษตรอินทรีย์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นระบบเกษตรกรรมยั่งยืน (ละเว้น การเบ่นฟ่า ทำลายล้าง)
- 3) เกษตรอินทรีย์ ต้นทุนต่ำ เนื่องจากสามารถทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักจากส่วนต่าง ๆ ของพืช ทำน้ำอ๊อร์โอมน ทำสารไอล์เมล์จากพืชสมุนไพร ที่สามารถหาได้ง่าย และปลูกไว้ในแปลงเกษตรของตนเองได้
- 4) ผัก ผลไม้ อินทรีย์ มีแนวโน้มตลาดที่ดี โดยเฉพาะคนรักสุขภาพ

การตลาด

ไม่ผล เช่น ลำไย มีการรวมกลุ่มสมาชิกเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ทำลำไยอินทรีย์ ขายในตลาดชื่อตกลง และขายในตลาดที่บริโภคไม่ผลอินทรีย์
ผัก ผักพื้นบ้าน และผักจีน เริ่มต้นจากปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ที่เหลือก็แบ่งปันกัน และร่วมกันขายในรูปผักอินทรีย์ในตลาดท้องถิ่น

เทคโนโลยีการทำเกษตรอินทรีย์ที่ค้นพบ

เกษตรอินทรีย์ เป็นระบบที่ตันเองให้ความสนใจนานา โดยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสารที่พอจะหาได้จากเกษตรคิวเซ เทคนิคการใช้ EM จากหนังสือวารสารการเกษตร แต่ไม่ค่อยได้มีเวลาปฏิบัติ หลังจากได้ถูกออกแบบจากราชการ เมื่อปี 2547 และได้ร่วมกับผู้สนใจทำเกษตรอินทรีย์ นามเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ร่วมทำการวิจัย จึงได้มีโอกาส มีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนร่วมทีมวิจัย กับผู้นำเกษตรอินทรีย์ต่างพื้นที่ ได้มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ มากมาย หลายที่ พนับว่า เทคนิคในการทำเกษตรอินทรีย์ คือ การงดใช้สารเคมีทั้งที่เป็นอาหารของพืช และยากำจัดศัตรูพืช และใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก น้ำสกัด ทึ้งสารอาหาร ชอร์โอมน และสารไอล์เมล์ จากเศษวัสดุของทั้งพืชผัก ผลไม้ และจากส่วนต่าง ๆ ของพืช โดยมี

หลักอยู่ว่า หนึ่ง ต้องมีวัตถุดิบจากพืช สัตว์ โดยทุกส่วนของพืชไม่ว่าจะเป็นห้องยอด ดอก ผล หรือแม้กระถังหัว มีคุณค่า มีชนิดอาหาร หรือไม่ที่แตกต่างกันไป และ สอง ต้องมีตัวทำละลายที่เหมาะสม ซึ่งมีอยู่หลายอย่าง เช่น น้ำ น้ำตาล น้ำส้มสายชู และกอซอส น้ำชาเขียว น้ำส้มคั่ว ไม้ น้ำจุลินทรีย์ เป็นต้น การใช้สารอินทรีย์จะต้องสอดคล้องกับระยะเวลาเจริญเติบโตของพืชผักแต่ละชนิด การใช้สารเคมีแต่ละชนิด สูตรน้ำหมักให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการได้ผลลัพธ์ต่อไปนี้

กระบวนการทำน้ำหมักสูตรต่าง ๆ ที่ต้องวางแผนให้สอดคล้องกับระบบการผลิตพืช โดยจะต้องวางแผนไว้ตั้งแต่ชนิด วัตถุดิบที่จะต้องใช้(มีอะไรบ้าง จะหาได้จากที่ไหน) ตัวละลาย/ตัวสกัดจะใช้อะไร วิธีการ เช่น การหมัก การคน การกรอง ซึ่งจะต้องใช้วิถีดังนี้การวางแผน เตรียมการ อย่างเป็นระบบ เป็นสิ่งจำเป็น

ปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้ดี ได้แก่

1. ปุ๋ยหมักจากสารเร่ง พ.ค 2
2. ปุ๋ยคอกหมัก จากหัวเชื้อ DMO
3. ปุ๋ยคอกหมักจากการเลี้ยงหมูหลุม
4. น้ำหมักจากพืชลีเชีย
5. น้ำหมักจากผลไม้สุก
6. น้ำหมักจากปลา หอยเชอร์รี่
7. น้ำหมักจากสมุนไพร
8. น้ำหมักจาก BS 1 (ม่าเชื้อร่า)
9. น้ำส้มคั่ว ไม้

ประเภทของใช้ในครัวเรือน

1. น้ำยาซักผ้าสูตร ๙ ก.ส.
2. แม่พุสระบบสูตรน้ำกรุด (มะกรุด + จิง + ส้มปือย)
3. น้ำยาอาบน้ำ ผสมน้ำมันชัน + น้ำผึ้ง
4. น้ำยาฆ่าเชื้อ (ถูบ้าน)

ปัจจัยการผลิตที่ทำร่วมกับชุมชน และสมาชิกเครือข่าย ๆ

- 2) ปุ๋ยหมัก ร่วมกับกลุ่มปุ๋ยหมักของชุมชนบ้านอุดมพัฒนา
- 3) ปุ๋ยอินทรีย์ ร่วมกับเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลีด
- 4) น้ำหมักจาก พืช และสัตว์ ร่วมกับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านอุดมพัฒนา

ปรับเปลี่ยนสำหรับการเกษตรแบบอินทรีย์

1. คัดเลือกแปลง ไม้ผลทำการเกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 แปลง

2. เตรียม อุปกรณ์ ที่ใช้กับ ผักผลไม้อินทรีย์อีก 1 ชุด

ผลผลิตในฟาร์ม

ผักพื้นบ้าน	ผักจีน	ไม้ผล	พืชไร่	ไม้ใช้สอย	สัตว์เลี้ยง
ผักปัง	คะน้า	ลำไย	-	ไผ่	ปลาดุก
ผักชะอม	ผักหวานตุ้ง	มะม่วง		สะเดา	ปลา尼ล
คอกแคร	แตงกวา	พุทรา		นุ่น	ปลาใน
ผ ก ห ว อ น	กระเจี๊ยบเจี๊ยว	น้อยหน่า			ปลาตะเพียน
ตะไคร้	แครอท	มะละกอ			
ขา	ผักชี	ชมพู่			
กระเพรา	ถั่วฝักยาว	มะนาว			
โหรระพา	ผักสลัด	มะกรูด			
ผักต้มยำ	ผักกาดขาวปี	แก้วมังกร			
มะเขือพวง		กล้วย			
ขมิ้น					
ชะพู					

การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

ได้เริ่มต้นทำบัญชีครัวเรือน เมื่อ พ.ศ. 2547 ซึ่งบัญชีมีสาระโดยสรุป คือ ด้านรายได้ มี 2 แนวทาง คือ หมวดรายได้จากการเกษตร และหมวดรายได้จากการเกษตร ด้านรายจ่ายมี 5 หมวด คือ หมวดค่าอาหาร หมวดเครื่องอุปโภค-บริโภค หมวดค่าใช้จ่ายทางเกษตร หมวดค่าการศึกษาสันทนาการ และหมวดอื่น ๆ โดยในแต่ละหมวดออกแบบให้มีรายการหลาย ๆ รายการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าได้ใช้จ่ายอะไรไปบ้าง การบันทึกรายวัน บันทึกทุกรายการนี้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันของรอบ 1 เดือน ก็สรุปเป็นยอดรวมรายเดือน พอกรอบ 12 เดือน ก็สรุปเป็นยอดรวมรายปี ส่วนใหญ่จะทำเป็นรายปี

การนำบัญชีครัวเรือนไปใช้ จากสรุปรายเดือนในแต่ละเดือนจะเห็นได้ว่า มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ หรือน้อยกว่ารายได้ ในส่วนของรายจ่าย มีอะไรจ่ายมากจ่ายน้อย อย่างไร เมื่อทำได้หลายเดือนก็เอาแต่ละเดือนมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่าในแต่ละเดือนมีปริมาณการจ่ายมากบ้างน้อยบ้าง ไม่เหมือนกัน หากเราต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีรายได้เหลือมากขึ้น ก็จะต้องมาพิจารณาดูว่า ในหลายเดือนที่ผ่านมา มีรายจ่ายที่สูงมีอะไรบ้าง ลดได้ไหม ได้เท่าไหร่ ก็จะเป็นร่องของการวางแผนการจ่ายอย่างสมเหตุสมผล สมควร ในส่วนของรายได้ภาคเกษตร หากเราปลูกพืชหลักเพียงอย่างเดียว ก็จะมีรายได้ปีละ 1 ครั้ง ขณะที่มี

รายจ่ายเป็นรายวัน การคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงจะนำไปสู่แผนการหารายได้เพิ่ม

การมีข้อมูลรายได้ รายจ่าย เป็นปัจจุบัน จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำรงชีวิตอย่างระมัดระวังเป็นการเริ่มต้นของการดำเนินชีวิตแบบพอประมาณ (พอดี) มีเหตุผล มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และการตัดสินใจที่จะดำเนินการ ก็มีระบบการทำงานที่ประกันความเสี่ยง ประกันความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้น เช่น การปลูกพืชที่หลากหลายชนิด ปลูกแบบผสมผสาน ไม่ปลูกพืชเชิงเดียว การจัดการศัตรูพืชเน้นให้ความสำคัญการป้องกันมากกว่าต้องรอให้เกิดขึ้นแก้ไขโดยทันท่วงทราเป็นประจำ เป็นต้น

สิ่งที่อยากให้เกิดขึ้น

1. จัดวาง (ปลูก) ชนิดพืชที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการตลาด ในระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานอย่างลงตัว
2. มีกลไก ทำให้สมาชิกในเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี มีคุณภาพและก่อให้เกิดกลุ่มเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีที่เข้มแข็ง
3. ให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี เป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ทั้งด้านคุณภาพผลผลิต และมีความเชื่อถือและยอมรับของผู้บริโภค

ข้อมูลฟาร์ม

ชื่อฟาร์ม “สวนสองพิมพ์” เจ้าของฟาร์ม นายสมัย แก้วภูรี
ที่อยู่ 45/4 หมู่ที่ 12 ตำบลศรีวิชัย อำเภอ จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครัวเรือน 4 คน (ชาย 1 คน หญิง 3 คน)

แรงงานเกษตร แรงงานในครอบครัว 2 คน แรงงานจ้างไม่ประจำ
(จำนวนไม่แน่นอนแล้วแต่จังหวะงานมากหรือน้อย)

พื้นที่การลือครอง 50 ไร่

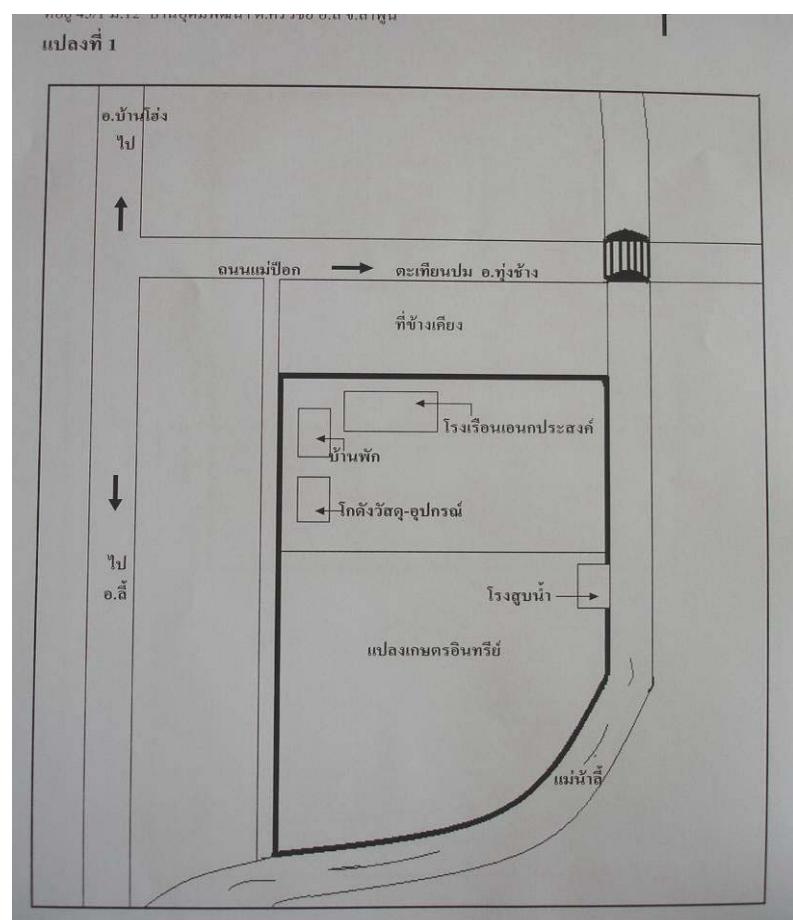
พื้นที่เพาะปลูก 47 ไร่

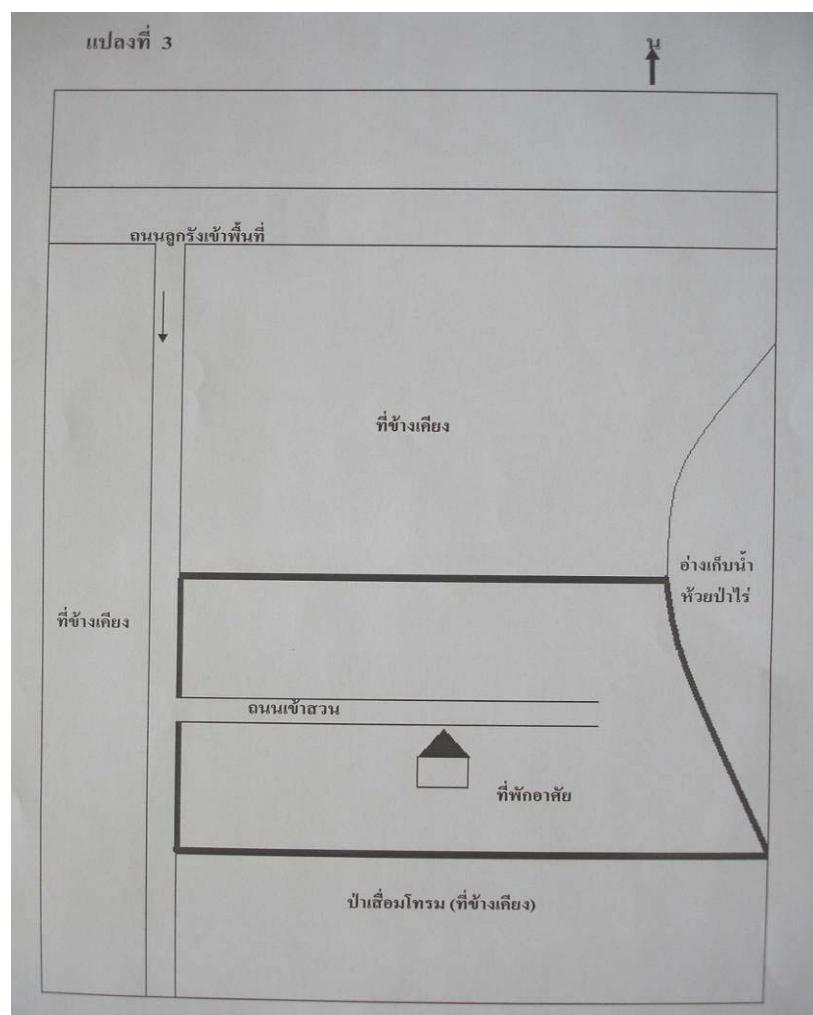
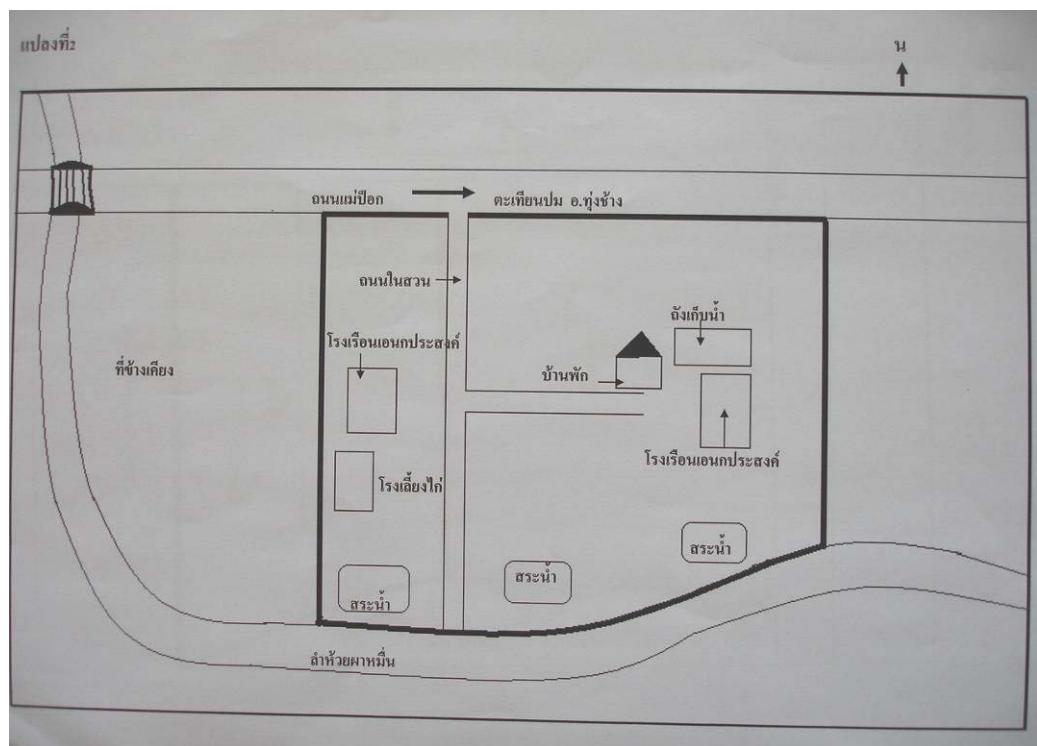
สร่าน้ำ จำนวน 3 สระ

ระบบการผลิต ไม่ผล ปลูกแบบผสมผสาน เช่น มะม่วง ลำไย พุทรา น้อยหน่า ขันนุน มีการปลูกไม้ใช้สอยเป็นแนวกันลม เช่น สะเดา ไฝ กล้วย นุ่น ปลูกผักไว้บริโภค เน้นปลูกทุกอย่างที่กิน เช่น กะนา ถั่วฝักยาว พักกาด ผักสด ชะอม ปลาเลี้ยงรวมกันในสระ เช่น ปลาดุก ปลานิล ปลาใน ปลาตะเพียน รายได้หลักมาจากการทำการเกษตร

ภาวะหนี้สิน ยังมีหนี้อยู่

แผนผังแปลงเกษตร

12. นางมุรี สมบูรณ์โสสต อายุ 5 ปี บ้านเลขที่ 210 หมู่ที่ 6 ตำบลศรีวิชัย อำเภอสังขะ จังหวัดลำพูน เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2514 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมธิวัฒน์การ ประสบการณ์ทำงานเมื่อปี 2530 เคยเข้าทำงานบริษัทไทยเซนต์อินเตอร์เนชั่นแนล จังหวัดสมุทรปราการ ทำได้ 3 ปีกว่า จนปี 2534 ไปทำงานที่บริษัทมานูลาน ประเทศไทย บริษัทฯ เครื่องข่ายบริษัทเก่า ทำได้ 4 เดือน หลังจากนั้นกลับมาอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน

ระยะเวลาที่ทำงานในโรงงานจำนวนทั้งสิ้น 9 ปี ปี 2539 กลับมาอยู่บ้าน มาทำอาชีพเกย์ตระเรียงเดียว ปลูกกระเทียม ห้อมแดง ปลูกลำไยใส่สารแรกๆ ที่ทำได้กำไรดี แต่หลายๆ ปีต่อมาขาดทุน เพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะปุ๋ยเคมี ยาเคมีมีราคาสูงมากขึ้น แต่ในทางกลับกันสินค้าผลผลิตทางการเกษตรราคากลับตกต่ำ ยิ่งทำยิ่งมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น จนต้องหาทางออกให้ชีวิตตัวเอง จันได้มาร่วมตรวจสอบผลผลิตที่บ้านอุดมพัฒนา ซึ่งตอนนั้นมีการตรวจสอบให้กับสมาชิกในชุมชน จึงขอเข้าไปร่วมตรวจสอบด้วย ผลปรากฏว่า มีสารเคมีอยู่ในระดับสูง จึงพยายามเรียนรู้และเข้ามาร่วมกับโครงการวิจัยฯ เครื่องข่ายเกย์ตระเรียงที่ลุ่มน้ำลีมากขึ้น รวมทั้งให้รับในการทำเกษตรปลอดสารพิษ ได้พบเพื่อนที่มีแนวคิดเหมือนกัน สร้างกำลังใจ แรงใจที่จะทำงานด้านนี้ต่อไปเรื่อยๆ

พัฒนาการของการทำเกษตรอินทรีย์

สนใจเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ จุดที่สนใจที่มีวิจัยในครั้งแรก คือมีการตรวจสอบสารเคมี ในเลือด ของบ้านอุดมพัฒนา ข้าพเจ้าไปขอรับการตรวจ กับ สูงหมัย (คุณสุ่นสมัย แก้วภูศรี) ปรากฏว่า ในเลือดมีสารเคมีอยู่ในระดับสูง ข้าพเจ้าเริ่มคิดและปรับการทำการทำเกษตรของตัวเองทันที ความที่ข้าพเจ้าเป็นนักต่อสู้ ขอบทดลอง เคยอบรมการทำเพาะเชื้อเห็ดที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และได้เพาะเห็ดขาย ทำเชื้อเห็ดขาย มาแล้ว ก่อนหน้านี้ข้าพเจ้าได้ปลูกกระหลาปีลี อินทรีย์ แต่ยอมรับว่าเหนื่อยมาก เพราะต้องต่อสู้กับแมลงที่มาทำลาย ช่วงนี้เป็นช่วง nokkut แมลงศัตรู จึงชุม (ข้าพเจ้าได้นำไปร่วมขายในงานกีฬาหัววัดวิจัย)

งานที่ข้าพเจ้าทดลองร่วมในครั้งนี้คือ การปลูกข้าวอินทรีย์ ดังนี้

1. หว่านปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) เมื่อปอเทืองออกดอกออก ไก่กลบ แล้วปล่อยน้ำเข้า ทิ้งไว้ 3-4 วัน จึงได้คราด และปลูกข้าวโดยวิธีด้าน

2. หลังจากปลูกข้าวได้ 7 วัน ใส่น้ำหมักชีวภาพ (รากหมู) โดยนำไปใส่ทางน้ำเข้านา (ตีางนา) ทุก 10-15 วันต่อครั้ง

3. เมื่อข้าวอายุได้ 1 เดือน ใส่ปุ๋ยหมัก (ทำเอง) 13 กระสอบ (ข้าวที่ปลูก 1 ไร่ 3 งาน)

4. เมื่อข้าวได้ 2 เดือนใส่ปุ๋ยหมักอีก 10 ถุง เมื่อมีหญ้าขึ้นใช้วิธีถอนออกแล้วเทียบมุดลงดิน แทนการใช้ยาคุณหลี หลังจากนั้นคงน้ำ 3 วัน และปล่อยน้ำเข้าตามปกติ และนำเข้า ปล่อยเข้าตามน้ำที่ไหลเข้าแปลงนา อย่าให้น้ำมากเกินไป และงดให้น้ำเมื่อข้าวเริ่มสูญ

ข้อสังเกต ข้าวจะแตกก่อนอย่างกว่า แปลงเคมี แต่รวงข้าวจะใหญ่ เมล็ดดี ไม่มีข้าวเสื่อม

- ต้นทุนการผลิตต่ำ ในส่วนที่ประยัดได้คือ ค่ายาคุณหญ้า ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี
- ข้าวจะไม่มีโรคเลย
- ใบข้าวจะมีสีเขียวธรรมชาติ
- ข้อเสียคือต้องใช้แรงงานในการถอนหญ้า

ข้อควรนำไปปรับปรุงคือ

1. ควรดองขี้ໄໂດให้นานจนกว่าหญ้าในแปลงจะเน่า เพื่อลดปริมาณหญ้าลง
 2. ควรใส่ปุ๋ยหมักก่อนปลูก ครั้งหนึ่ง และควรฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพทางใบบ้าง
- ผลผลิตที่ได้ ได้ข้าว 2 ตัน เมื่อนำไปลีเป็นข้าวสาร 1 กระสอบ 30 กก. ได้ข้าวสาร 25 ลิตร

ข้อมูลฟาร์ม

ที่อยู่ 200/1 หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ตีน อำเภออี้ จังหวัดลำพูน

สมาชิกในครอบครัว 5 คน

แรงงานเกษตร 3 คน

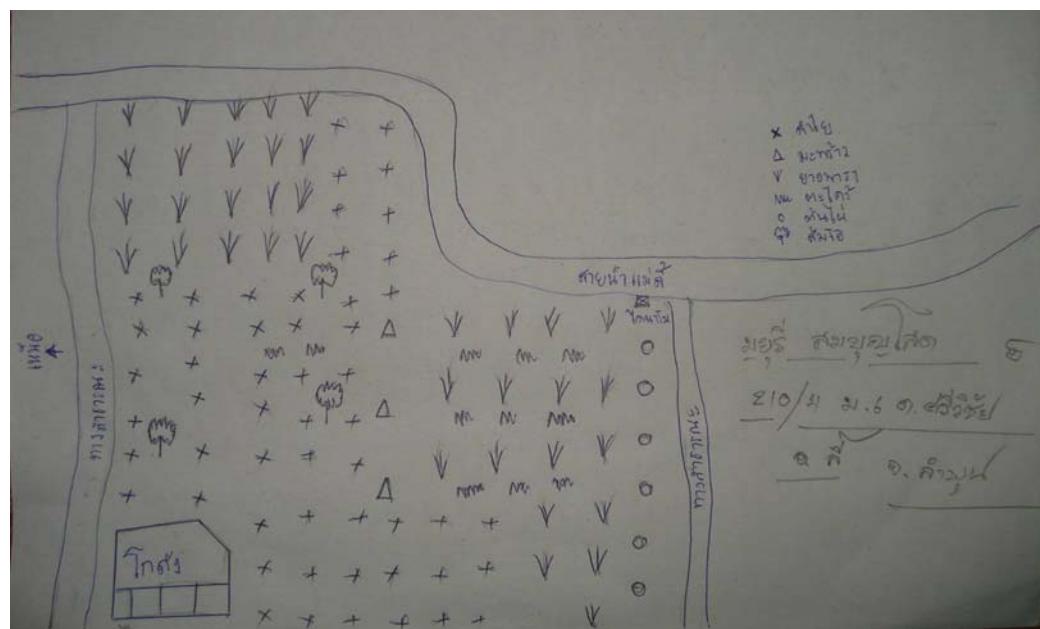
พื้นที่ถือครองทั้งหมด 5 ไร่

พื้นที่เพาะปลูก 5 ไร่

สร่าน้ำในสวน 1 สาร

ระบบการผลิตแบบผสมผสาน

แผนผังฟาร์ม

การเปลี่ยนแปลงในระดับครอบครัว

การมาทำเกษตรอินทรีย์ และการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีทำให้ครอบครัวมีความสุข หากเบริญเทียนการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ต้องใช้สารเคมีกับการทำเกษตรอินทรีย์มีความแตกต่างกันมาก เกษตรเชิงเดี่ยวต้องใช้ทุนใช้สารเคมีอยู่ตลอดเวลา มีใช้การว่าจ้างแรงงาน ต้องออกจากบ้านแต่เด็กลับมาก็มีค่า ที่ไปไหนไม่ได้ จนมักมีคำที่พูดกันว่า “ข้าวโพดไร้ญาติ” “ห้อมกระเทียนไร้ญาติ” แต่ว่าการทำเกษตรอินทรีย์เน้นการใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้มีคุณค่ามากที่สุด ปลูกพืชพอมีพอกิน เน้นความหลากหลาย การใช้ธรรมชาติเกือกถูกกัน และสามารถใช้แรงงานในครัวเรือนไม่จำเป็นต้องไปว่าจ้างแรงงานจากภายนอก ดังนั้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมทำร่วมกัน การปลูกพืชผัก การคุ้นเคยน้ำร่วมกัน ทำให้มีเวลาอยู่ด้วยกัน มีการพูดคุยกันมากขึ้น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ตัวอย่าง ครอบครัวคุณสมควร มาจันทร์ บอกว่า “ปลูกพืชหลากหลายในสวน เช่น ผักไม้ผลสมุนไพร ทำเองไม่จ้างแรงงาน ตอนเย็นกรรยาเข้าเดิกงานไปช่วย ตอนผักไปขาย ลูก ๆ กลับจากโรงเรียนไปช่วยแทนการเที่ยวต่อ หรือเล่นกemon ทำให้ได้ครอบครัวใหม่ที่มีความสุข”

และการทำเกษตรอินทรีย์นั้นนอกจากรดต้นทุนการผลิตได้จริง โดยทำปุ๋ยเอง ทำหอร์โนน และสารไอล์เมล์ได้เอง และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ โดยการผลิตเองแทนการซื้อจากตลาด เช่น ผัก ปลูกทุกอย่างที่กินและกินทุกอย่างที่ปลูก เหลือแล้วขาย นอกจากปลูกผัก ยังมีการเลี้ยงสัตว์เอง เช่น ไก่ ปลา ของใช้ในครัวเรือน น้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างจาน แม่พูสระบบสมุนไพร สมุนไพร เป็นต้น รวมทั้งการรื้อจัดแปลงบ้าน หรือติดตั้งอุปกรณ์ เช่น การดองกระเทียน ดองผลไม้ การทำน้ำส้มซุบจากกล้วยสุก

การทำเกษตรอินทรีย์นั้น เป็นการทำเกษตรที่เน้นการอยู่กับธรรมชาติ การใช้หลักธรรมาในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้สิ่งรอบข้าง รวมทั้งการเข้ามาร่วมเรียนรู้ในกระบวนการวิจัยทำให้เราเรียนรู้จากทบทวน รู้จักตัวเองมากขึ้น ทำให้หล่ายคนบอกว่า การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ทำให้ได้ “สามิใหม่” “กรรยาใหม่” หมายถึง การปรับเปลี่ยนความคิด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวที่เดิม รู้จักตนเอง รู้จักรับฟังคนอื่น พร้อมเรียนรู้อย่างเข้าใจ

การเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน

การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นเรื่องที่ดีทั้งต่อตัวเอง ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกคนเห็นความสำคัญ แต่น้อยคนที่จะเข้ามาร่วม ทั้ง ๆ ที่การทำการทำเกษตรแบบเดิมทุกวันมีแต่เพิ่มภาระหนี้สินมากขึ้น ทุกภาคคน ทำแยก แต่ยังไม่ปรับเปลี่ยนการผลิตของตนเอง โดยหาข้ออ้างต่าง ๆ เช่น ต้องส่งลูกเรียน ต้องใช้หนี้ที่มีอยู่ และยังติดความสมบายนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ ทำให้เห็นว่าชุมชนเห็นความสำคัญ แต่การเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายทำอย่างจริงจังนั้นยังค่อนข้างน้อย แต่จากการเริ่มทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กลุ่มน้ำลีที่ผ่านมา ทั้งการทำให้เห็นตัวอย่างโดยแทนนำเครือข่ายเอง การจัดตั้งเป็นศูนย์ประชุมเรียนรู้ชุมชน ในการอบรมให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่า ยอมรับเครือข่ายเกษตรอินทรีย์มากขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการมากขึ้น สามารถขยายแนวคิด แนวปฏิบัติให้กวางออกไปมากขึ้น ส่วนใหญ่เริ่มจากการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น แซมพู น้ำยาล้างจาน การทำปุ๋ยใช้เอง เป็นต้น

นอกจากนี้เป็นการสร้างพื้นที่แวดล้อมที่ดี ๆ ในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น ได้ระบบนิเวศน์กลับมาอย่างแท้จริง โดยการ ได้เห็นและรู้คุณค่าของต้นไม้และป่าไม้ รู้จักใช้และเห็นคุณค่าของสมุนไพรในสวน เช่น รังจีด ฟ้าทะลายโจร กะเพราคำ กระชายคำ หนอนตายยาก ฯลฯ ได้เห็นว่างรแมลง คุณค่าของแมลง ระบบการนำ เพื่อให้เกิดความสมดุลของเหล่าตัวดีและตัวร้ายเป็นต้น และสุดท้ายได้เห็นคุณค่าของจุลินทรีย์ ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตที่เรามองไม่เห็นก็สามารถสร้างคุณค่าแก่เราได้ เป็นการดูแลธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป

การเปลี่ยนแปลงในระดับเครือข่าย

การเกษตรกุมรุมลา เกิดความเชื่อมั่น ยอมรับมากขึ้น ทำให้ทางเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้ เห็นช่องทางในการเชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ เชื่อมโยง แหล่งทุน เชื่อมโยงด้านการตลาด เป็นต้น มีการยกระดับเป็น “ศูนย์เรียนรู้ประชุมชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลี” ในการอบรมให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งระดับชุมชน และภายนอกชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกชุมชน เช่น เครือข่ายตลาดสำไอยอินทรีย์กับเครือข่ายเชียงใหม่ เป็นต้น

ความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นและการนำไปใช้ประโยชน์

จากการทำโครงการวิจัย ทำให้ได้เรียนรู้ทั้งองค์ความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์(จากที่กล่าวในบทที่ 3)แล้ว ได้เรียนรู้เทคนิคกระบวนการในการทำโครงการวิจัย การทำโครงการวิจัยทำให้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถสรุปกระบวนการที่ทางกลุ่มได้นำมาใช้ คือ

- การตรวจสอบพิษในเลือด เป็นการสร้างความตระหนักให้กับสมาชิกและเกษตรกรที่เข้าร่วม เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงคนเข้ามาร่วมโครงการมากขึ้น จากการรับรู้ว่าตนเองมีความเสี่ยงอยู่ระดับใด ทำให้รู้จักตนเอง เกิดแรงกระตุ้นให้หันมาใช้ หันมาทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งทางกลุ่มน้ำวิธีการ

ตรวจสอบภายในเลือดมาเป็นจุดหนึ่งที่ดึงคนเข้ามาเห็นความสำคัญของเกย์ตรินทรีและมาร่วมกับกับทางเครือข่ายมากขึ้น เวลาเมื่อบรนให้กับสมาชิกก็จะมีการตรวจหาสารพิษในเลือดก่อนออกจากรู้ว่าตอนของอยู่ระดับใดแล้ว เวลาที่มีการตรวจข้าแล้วพบว่าระดับความเสี่ยงของตอนของลดลงสร้างแรงบันดาลใจ ความภูมิใจ และให้ความสำคัญกับเกย์ตรินทรีมากขึ้น

- การคุ้ดตัวเอง รู้วิธีการคุ้ดตัวเองในเรื่องการขับสารพิษออกจากร่างกาย หลังจากผลการตรวจเลือดพบว่าตอนของอยู่ในระดับเสี่ยง เริ่มหันมาคุ้ดตัวเองมากขึ้น มีการใช้สมุนไพร(รังจีด) การอบความร้อน การทำงานให้เห็นถึงอุบัติสุด ดีมีน้ำเยื่อ ๆ เพื่อให้ร่างกายขับสารพิษออกไป หลังจากมีการตรวจสารพิษในเลือดเมื่อพบว่าไครสามารถลดระดับเสี่ยงได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องวิธีการคุ้ดตัวเอง มีการบอกกล่าวแนะนำกัน
- การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้รู้รายรับรายจ่ายของตอนของ การให้ความรู้โดยการให้เห็นตัวอย่าง และเน้นการแลกเปลี่ยนร่วมกัน สร้างความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และสนใจที่จะทำบัญชีครัวเรือนกันมากขึ้น
- การเกะเกี่ยวของกลุ่มเครือข่ายเกย์ตรินทรีลุ่มน้ำลี การทำเกย์ตรินทรีให้คงอยู่ได้ต้องร่วมกลุ่มกันทำ การกลุ่มเกะเกี่ยวกัน เริ่มจากใจ จิตสำนึกของสมาชิก ที่อยากรักษาเกย์ตรินทรี มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เชื่อมั่นศรัทธาในเกย์ตรินทรี เชื่อมั่นกันและกัน มีความสามัคคี ยอมรับความคิดเห็น คำตักเตือน ที่สำคัญต้องมีคุณธรรมประจำใจ และต้องมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ อยู่ร่วมกันอย่างพื่อย่างน้อง หลังจากที่รวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งแล้ว และมีการเชื่อมกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทำให้กลุ่มถูกรับรองและยอมรับจากหน่วยงาน ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจมากขึ้น มีคุณค่า มีความภูมิใจ ชุมชนเกย์ตระกรคนอื่นมั่นใจมากขึ้น

การเผยแพร่ข้อมูล/ความรู้/การขยายผล/การขยายเครือข่าย

การทำเกย์ตรินทรีนี้ ทำคนเดียวไม่ได้ต้องทำเป็นกลุ่ม และหากให้มีความยั่งยืนต่อไป ต้องมีการขยายพื้นที่ ขยายเครือข่ายออกไป ซึ่งเครือข่ายเกย์ตรินทรีลุ่มน้ำลีนี้ จากการที่รวมกลุ่มทำโครงการวิจัยและพัฒนาด้านการทำเกย์ตรินทรี โดยมีสมาชิกทั้งหมด 12 คน ได้เรียนรู้จากสถานที่ต่าง ๆ มากมาย ได้เพื่อนทึ้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ซึ่งจากการไปเรียนรู้จากพื้นที่อื่น ทำให้ได้เห็นแนวทางการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาในพื้นที่ของตอนของ ซึ่งทางเครือข่ายเกย์ตรินทรีลุ่มน้ำลีได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดลำพูน ร่วมกับศูนย์เรียนรู้อีก 3 พื้นที่ในจังหวัดลำพูน โดยทางกลุ่มได้ตั้งเป็น “ศูนย์เรียนรู้ประชุมชุมชนกลุ่มเกย์ตรินทรีลุ่มน้ำลี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน ในระยะแรกนี้เน้นกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอสี/ทุ่งหัวช้าง เพื่อที่จะได้ขยายเครือข่ายรวมกลุ่มระดับพื้นที่ให้เข้มแข็งมากขึ้น จากการจัดอบรม 2 รุ่น ทำให้ได้สมาชิกเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น แต่ละพื้นที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำเกย์ตรินทรีต่อไป ซึ่งทางทีมวิจัยเองได้มีการติดตามสมาชิกข่ายอย่างต่อเนื่อง มีการลงพื้นที่เพื่อติดตามประเมินผล ซึ่งผลที่ได้รับสร้างความภาคภูมิใจให้กับตอนของ และสร้างความสัมพันธ์ให้กับ

สมาชิกในชุมชน คุณมยูรี กล่าวว่า “ตอนนี้มีอะไรก็แบ่งปันกัน สมาชิกที่เข้าอบรมจากเดิม ไม่รู้ว่าเราทำอะไร ก็เข้าใจมากขึ้น และเวลาไม่ปัญหามักโกรมาปรึกษาตลอดเวลา เวลาเจอะอะไรก็จะมาเล่ามาบอกให้เสมอ” และ คุณวรรณพิภา บอกว่า “นักวิจัยเราเวลาไปตามที่ไหน พบลูกศิษย์ก็มีการเข้ามาทักทายกันมากขึ้น จากเดิมต่าง คนต่างอยู่ ตอนนี้เจอกันตามไถ่เรื่องราวซึ่งกันและกันมากขึ้น”

นอกจากที่ได้มีการเผยแพร่ความรู้ ขยายเครือข่ายผ่านการเข้ามาร่วมอบรมแล้ว เป็นการเผยแพร่ ความรู้ระดับบุคคล การทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง การเป็นที่ปรึกษาให้กับสมาชิกเพื่อบ้าน การแบ่งปันทั้งผลผลิต ปัจจัยการผลิต และองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กับสมาชิก ซึ่งคุณสามารถ หนึ่งในลูกศิษย์ กล่าวว่า “ตอนเองดีใจที่ได้ เข้าร่วมโครงการ ซึ่งหากใครต้องการพัฒนาพืชต่าง ๆ หรือWARE เวียนมาที่บ้านสามารถเก็บพืชผักของตนเองได้ เลย” ซึ่งเห็นการแบ่งปันในสังคมในชุมชนมากขึ้น นำไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันต่อไป

ทางเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี ได้มีการทำสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น การทำสื่อในการนำเสนอให้เข้าใจง่ายขึ้น การทำคู่มือในการอบรมของศูนย์ปราชญ์ฯ การทำสื่อวีดีโอเพื่อให้เห็นภาพการ ปฏิบัติจริง ซึ่งทางกลุ่มพยาบาลคิดกันหาวิธีการที่ทำให้มีการสื่อสาร เผยแพร่ความรู้ที่มีอยู่ให้กับคนอื่นให้ มากขึ้น เพื่อขยายเครือข่ายการทำเกษตรอินทรีย์ให้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

บทสรุป

โครงการการศึกษาทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี อำเภอเลี้ยง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาทบทวนการทำการเกษตรที่ผ่านมาของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี 2) ศึกษาแนวทางการทำการเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำ และ 3) สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีทั้งด้านการผลิต การตลาด ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการทำการเกษตร เกษตรกรเป็นการเกษตรแบบธุรกิจทำเพื่อจำหน่าย ใช้ปัจจาระเคมีจนลีนนิกถึงความปลดภัยของผู้บริโภคและตัวเอง ต่อมานมีใช้สารเคมีมากขึ้น ทำให้เกิดภาวะขาดทุนอย่างถาวร คือ ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ ซึ่งรายเพิ่มเพดานการกู้ขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด ต้องกลับมาทบทวนการทำเกษตร สมัยก่อนที่พึงพาตัวเองและใช้ภูมิปัญญาห้องถิน แบบอินทรีย์ เพื่อเป็นทางเลือกลดต้นทุนเพื่อผลกำไร

หลังจากที่ทีมวิจัยเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีได้รวมกลุ่มทีมวิจัย ทบทวนปัญหาชุมชนและตนเอง พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการทำการเกษตร คือ ต้นทุนการผลิตด้านเกษตรสูง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านปัจจัยเคมี ยาม่า แมลงต่างๆ แหล่งน้ำในชุมชนมีน้อย ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบุดบ่อ หรือการสูบน้ำมาใช้ ภาวะราคาผลผลิต การเกษตรที่ตกต่ำไม่คุ้มทุน ซึ่งนำมาสู่ภาวะหนี้สินของเกษตรกร รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมลงไป และสุขภาพของเกษตรกรแย่ลง ซึ่งตัวเกษตรกรเองก็ได้ใช้ความรู้ภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่ พยายามหาทางออก ซึ่งเกษตรอินทรีย์เป็นความสนใจเดิมที่มีอยู่ แต่เนื่องจากคำโฆษณา และประสิทธิภาพที่เห็นได้ทันทีของสารเคมี ทำให้เกษตรกรนั้นหันไปใช้สารเคมีมากขึ้น ละเลยภูมิปัญญาดั้งเดิม ดังนั้นเพื่อพัฒนาสู่การทำเกษตรยั่งยืน ปลดภัยกับชีวิต และไม่เพิ่มหนี้สินให้กับตนเอง ดังนั้นจึงได้รวมกลุ่มเพื่อลดการใช้สารเคมี ได้ไปศึกษาดูงานการทำเกษตรอินทรีย์ของศูนย์ศึกษา และศึกษาทางเลือกที่สำเร็จของการเกษตรที่ปฏิบัติจริงประสบความสำเร็จเพื่อจะได้เห็นแนวทางและจะได้นำมาศึกษาและประยุกต์ใช้กับพื้นที่ทดลอง ได้ทำการทดลองปฏิบัติในแปลงของตนเอง รวมทั้งการหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การเข้าร่วมอบรมกับสถาบันวิชาการ การนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการตลาด มีการทดลองเปิดตลาดผักอินทรีย์บริเวณตลาดจตุจักร อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และตลาดชุมชนบ้านแม่ดีน อำเภอเลี้ยง จังหวัดลำพูน นอกจากนี้การเชื่อมโยงกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการขยายการตลาดผลผลิตอินทรีย์ทั้งภายในและต่างประเทศ สร้างรายได้และกำลังใจให้กับทีมวิจัยเป็นอย่างมาก รวมทั้งทำให้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลีได้รับเลือกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (ศูนย์ประชุมเรียนรู้ชาวบ้าน) เกิดการเกาะกลุ่มที่เข้มแข็ง และมีหน่วยงานภาคีต่างๆ เข้ามาร่วมการสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

แนวทางการทำการเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี เป็นการพัฒนาการทำเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งจากการที่ได้เรียนรู้จากพื้นที่ต่างๆ มีการนำรูปแบบการเกษตรต่างๆ มาใช้ในพื้นที่ของตนเอง เช่น เกษตรกรรมผสมผสาน เกษตรอินทรีย์

แต่ละคนมีการพัฒนาการผลิตของตนเองเน้นเกย์ตรอินทรีย์มากขึ้น โดยมีแนวคิดว่า “ปัญกทุกอย่างที่กิน กิน ทุกอย่างที่ปัญก” เหลือจากการกิน การแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน แล้วจึงนำไปขายต่อไป แนวคิดการผลิตของ เกย์ตรอินทรี คือ อยากให้ผู้บริโภคได้กินผักผลไม้ที่ปลูกด้วย ดังนั้นนักวิจัยพยาบาลผลิตเกย์ตรอินทรีให้มี ผลผลิตที่ดีมีประโยชน์และมีความปลอดภัยทั้งต่อผู้บริโภคเองและลั่งแผลล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “ระบบการเกย์ตรกรรมยั่งยืนจะไม่ยึดติดที่รูปแบบการผลิต มีการพัฒนารูปแบบการเกย์ตรบนฐานของ “ภูมิ นิเวศ สังคม วัฒนธรรม” นั้น ๆ รวมทั้งบนฐานทรัพยากรในแต่ละด้านที่เกย์ตรรและภูมินิเวศสังคมนั้น ๆ มี อยู่ ดังนั้นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญในการทำเกย์ตรแบบยั่งยืนนั้น คือ ตัวของเกย์ตรรเองที่ต้องมีใจรัก มีความ มุ่งมั่นอดทน เปิดใจพร้อมจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ลงมือทำด้วยตนเอง และทำทันทีเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้ง การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเกย์ตรอินทรีคุณนำลีทั้งด้านการผลิต การตลาด เป็นการเกากลุ่มกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายและเป็นการอนุนเสริมกำลังใจ การแลกเปลี่ยนทั้งความคิด ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกในกลุ่ม การมีเพื่อนร่วมทางในการพัฒนาเกย์ตรอินทรี ของตนเองต่อไป

ทางเครือข่ายเกย์ตรอินทรีคุณนำลี ได้พยาบาลสร้างความร่วมมือทั้งด้านการผลิต และการตลาดมา โดยตลอด เนื่องจากการทำเกย์ตรอินทรี โดยเฉพาะการส่งขายภายนอกชุมชน ไม่สามารถที่ทำคนเดียวได้ ต้องมีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ เช่น การทำตลาดสำไยอินทรีที่ผ่านมา มีการ เชื่อมโยงกับเครือข่ายสำไยอินทรีจังหวัดเชียงใหม่ รวมกันเป็น “เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสำไย ภาคเหนือ” ด้านการปลูกผักอินทรี มีการเชื่อมโยงกับทางพื้นที่แม่ว่าง แม่เจ่น จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากการรวมกลุ่มเฉพาะสมาชิกของเครือข่ายเกย์ตรอินทรีคุณนำลี ไม่เพียงพอ กับการ ส่งผลผลิตตามปริมาณที่ตลาดต้องการ และการเชื่อมโยงกับเครือข่ายพื้นที่อื่นทำให้ได้เพื่อน ได้เครือข่าย ตลาดที่กว้างมากขึ้น ซึ่งทางเครือข่ายเกย์ตรอินทรีคุณนำลีพยาบาลที่เชื่อมเครือข่ายกับภายนอกชุมชนผ่าน ทางฐานข้อมูล ฐานเพื่อนที่มีอยู่ และพยาบาลที่จะขยายเครือข่ายในพื้นที่ให้มีความสนใจและเข้าร่วมเครือข่าย เกย์ตรอินทรีคุณนำลีมากขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมทั้งด้านการผลิตและการตลาด อันส่งผลให้การทำเกย์ตร อินทรีมีความแพร่หลายมากขึ้น ตลาดผักอินทรีเป็นตลาดที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้านตลาด ภายในชุมชนของเครือข่ายเกย์ตรอินทรีคุณนำลี เป็นลักษณะมาซื้อกันเองที่ส่วนที่บ้าน ลูกค้าประจำมาสั่งซื้อ การนำไปขายตามตลาดนัด และการไปอุดหนุนต่าง ๆ ที่ได้รับการขอความร่วมมานายจากหน่วยงาน องค์กร ต่างๆ ในพื้นที่ เป็นต้น ตอนนี้ตลาดผักอินทรีนี้มีมากทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชน ทางเครือข่าย พยาบาลพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม เพราะการทำเกย์ตรไม่สามารถหยุดอยู่กับที่ได้ เกย์ตรกรรมคือวิถีชีวิต (การกินการอยู่) ต้องมีการพัฒนา มีเชื่อมประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของ ผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งต้องใช้เวลาต้องใช้กำลังกายกำลังใจในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

สรุปบทเรียนที่ได้รับ

นักวิจัย

- นักวิจัยแต่ละคนมีภาระหน้าที่หลากหลายในชุมชน เช่น เป็นผู้นำหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล ประธานกองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน เลขาหมู่บ้าน ฯลฯ ทำให้การดำเนินกิจกรรมประชุมไม่ค่อยพร้อมกัน
- นักวิจัยได้เรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัย การทำวิจัยเป็นเรื่องที่ต้องใช้เหตุใช้ผล มีลำดับขั้นตอน ใช้การสังเกตการณ์ บันทึกสิ่งที่ได้พบเห็น วิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบข้อมูลเดิม น่าวิเคราะห์ร่วมกัน ได้รู้จักการเปรียบเทียบความรู้เดิม กับความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ที่เป็นของตนเอง
- ความเปลี่ยนแปลงแนวคิด พฤติกรรมของนักวิจัย เช่น มีการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น มีจิตใจที่เมตตา มีคุณธรรมมากขึ้น คือ อยากเห็นผู้บริโภคได้กินอาหารที่ปราศจากสารพิษ มีความตระหนักรถต้องพิจารณาของสารพิษจากการเกษตร ซึ่งการเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกที่จะสามารถลดต้นทุนได้ และปลดภัย ต่อผู้ผลิต ผู้บริโภคและสร้างความสมดุลแก่สิ่งแวดล้อม เกิดความเอื้ออาทรแบ่งปันเพื่อนบ้าน
- นักวิจัยมีความเสียสละ ทั้งเวลาและเงินในการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้รับความจริงใจจากสมาชิกเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กลุ่มน้ำลีทุกคน

ชุมชน/สังคม

- ในชุมชนเกิดความตื่นตัวภายในชุมชน โดยเกิดจากความตระหนักรถของพิษภัยจากการใช้สารเคมี (สารพิษตกค้างในเลือด) ก่อปรกับทางภาครัฐให้การสนับสนุนและประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ ทำให้ทางเครือข่ายมีความสนใจและตื่นตัวในการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น ชุมชนเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์เนื่องจากเห็นทีมวิจัยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน
- การเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรในท้องถิ่น ในการสนับสนุน การผลิต การตลาด และการพัฒนาเครือข่าย เช่น GTZ เอิร์ทเชพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) เทศบาลตำบลแม่ตีน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน สหกรณ์จังหวัดลำพูน เกษตรจังหวัดลำพูน พาณิชย์ จังหวัดลำพูน เป็นต้น
- การขยายเครือข่ายฯ การรับสมัครสมาชิกที่สนใจเพิ่ม เพื่อหาแนวทางในการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจ ชุมชน (รัฐบาลรองรับ) สำหรับการซ่อมเหลือสนับสนุนสมาชิกต่อไป รวมไปถึงการขยายผลไปยังเยาวชนในตำบลแม่ตีน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการวิจัย

ปัจจัยที่อื้อต่อการดำเนินงาน	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> -ทีมวิจัยมีความเข้าใจ และเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน - ชุมชน และแกนนำ ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญ ให้ความร่วมมือและสนับสนุน - เกษตรอินทรีย์ เป็นประเด็นที่สำคัญเนื่องจาก เรื่องการกินการอยู่ของตนเอง - องค์กรภายในและภายนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรในท้องถิ่น ให้การสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ภารกิจของทีมวิจัยมีมาก คือ แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่หลายอย่าง ทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่সম্পন্ন ไม่สำเร็จ และพร้อมเพรียง - ทีมวิจัยอยู่ต่างพื้นที่ คือ ตั้งแต่อำเภอทุ่งหัวช้าง ตำบลศรีวิชัย ตำบลแม่ตีน อำเภอคลื่ ทำให้ เสียเวลาในการเดินทางมาร่วมกิจกรรมของเครือข่าย - ทีมวิจัยขาดทักษะการบันทึก เก็บรวบรวม ข้อมูลที่ดี ทำให้การจัดทำรายงานล่าช้า

ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ

- การทำเกษตรอินทรีย์ ต้องมีความอดทน เกษตรกรที่ทำต้องมีความขยัน และไม่ย่อท้อ พร้อมที่จะ เรียนรู้และเรียนรู้ จากการทำโครงการระยะที่ผ่านมา มีทั้งสมาชิกที่ออกไป และมีสมาชิกใหม่ที่สนใจจะเข้าร่วม ซึ่งแต่ละคนมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป สิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดการกลุ่มกัน คือ การมีแนวคิด ตรงกัน มีเวลา ต้องมีการแลกเปลี่ยนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
- การสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญ หากครอบครัวเข้าใจและให้ความร่วมมือกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ดีขึ้น หากครอบครัวไม่เข้าใจเกิดปัญหาความไม่เข้าใจตามมา ดังนั้นหากต้องการทำเกษตรอินทรีย์จริง ๆ ต้องทำให้สมาชิกครอบครัว ครอบครัวเข้าใจก่อน ถึงจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนอื่น ๆ ตามมา
- การมีพื้นที่เลี้ยงคนสนับสนุน เป็นแรงกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้โครงการวิจัยดำเนินงานอย่างจริงจังมากขึ้น
- การได้เรียนรู้ และเปลี่ยนกับพื้นที่อื่น ๆ เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกเครือข่ายฯ เพิ่ม กำลังใจในการกลับมาพัฒนาแปลงเกษตรของตนเองมากขึ้น

ภาคผนวก

- คู่มือการฝึกอบรม “ศูนย์เรียนรู้ประชุมชุมชนเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ลุ่มน้ำลี”

รายงานวิจัยเพื่อท่องเที่ยว

ฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี
จังหวัดลำพูน

โดย

นางวรรณพิภา ปัญญากรณ์ และคณะ

มีนาคม 2552

สัญญาเลขที่ RDG49N0023

รายงานวิจัยเพื่อท่องถินฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาเกณฑ์ทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ลุ่มน้ำลี จังหวัดลำพูน

คณะกรรมการ

1. นางวรรณทิพา	ปัญญากรณ์	หัวหน้าโครงการ
2. นายอินแก้ว	เจื่อนควบ	ทีมวิจัย
3. นายบรรเลง	จิระเมทา	ทีมวิจัย
4. นายพิชัยชัย	ปิงชัย	ทีมวิจัย
5. นายฉลวย	แก้วเล็ก	ทีมวิจัย
6. นายนนัส	ก้ายมา	ทีมวิจัย
7. นายกรองรัก	อินมลี	ทีมวิจัย
8. นายเชิด	เพื่องฟูลอย	ทีมวิจัย
9. นางสุพิน	มีรักษา	ทีมวิจัย
10. นางมยุรี	สมบูรณ์โสด	ทีมวิจัย
11. นายสมควร	มาจันทร์	ทีมวิจัย
12. นายสมัย	แก้วภูศรี	ทีมวิจัย

บอกรเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ค้นในชุมชน ได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเก่งขึ้นในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากการวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้ง เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวลา” (การประชุม เสาร์วัน พูดคุยกันเดียง) เป็นวิธีการ เพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหาร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการทำ “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสมำเสมอ เพื่อ “ตลอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็สามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติด กับรูปแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือ ธรรมชาติที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกอ.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าว มาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พนว่าชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่าการเรียนร่ายงานเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักรถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกอ.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเก็บรวบรวมงานวิจัยให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอองค์ความรู้ในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะ

ช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการลดความเรียนโครงการวิจัย ถูการเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อห้องถิน อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการ โดยทั่วไปหากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติม ได้จากพื้นที่

สก.ฝ่ายวิจัยเพื่อห้องถิน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ 1	ความเป็นมา	1
	คำถ้ามวิจัย	3
	วัตถุประสงค์	3
	พื้นที่การศึกษา	3
	ระยะเวลาการดำเนินงาน	3
	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
	คำจำกัดความของเครือข่ายลุ่มน้ำลี	4
บทที่ 2	วิธีการและผลการดำเนินงาน	5
บทที่ 3	ประเมินความรู้จากการทำกิจกรรม	
	- สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	64
	- การทำเกย์ตรที่ผ่านมาของเครือข่ายเกย์ตรอินทรีลุ่มน้ำลี	73
	- องค์ความรู้ในการอนุนเสริมประเด็นเกย์ตรอินทรีของเครือข่าย	76
	เกย์ตรอินทรีลุ่มน้ำลี	
	- องค์ความรู้ แนวทางการทำเกย์ตรแบบยั่งยืนของเครือข่ายเกย์ตร	89
	อินทรีลุ่มน้ำลี	
	- การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเกย์ตรอินทรีลุ่มน้ำลีทั้งการ	91
	ผลิตและการตลาด	
	- การบริหารจัดการกลุ่ม	105
	- การขยายเครือข่าย	108
บทที่ 4	ผลสืบเนื่องจากการวิจัย	111
บทที่ 5	บทสรุป	174
	บทเรียนที่ได้รับ	176
	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการวิจัย	177
	ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ	177
	ภาคผนวก	178

คำนำ

รายงานโครงการวิจัย “การศึกษาเกย์ตราทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์คุณนำร่อง จังหวัดลำพูน” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการรายงานโครงการ ซึ่งได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการ เริ่มจาก การศึกษาของทีมวิจัยชาวบ้านที่ทบทวนข้อมูลบริบทชุมชน วิถีการทำการทำเกษตรที่ผ่านมา โดยใช้เวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ของทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูล การตรวจหาสารพาราในเลือด การตรวจสอบคุณภาพดิน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละพื้นที่ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ สร้างเคราะห์กำหนดแนวทางในการพัฒนาการทำเกษตรทางเลือกอย่างยั่งยืนของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์คุณนำร่อง ล้วน

อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากการร่วมกันศึกษาของทีมวิจัยและชาวบ้านก็ยังถือว่าไม่สมบูรณ์ ยังคงต้อง อาศัยความเพียรพยายามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อันจะนำมาซึ่งการร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาของชาวบ้านและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

การจัดทำรายงานครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้เกิดจากความร่วมมือหลายส่วน อาทิ ทีมงานวิจัยทุกคน ที่ปรึกษาทีมวิจัยทุกท่าน สถาบันวิจัยหริภุญชัย สำนักงานประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน และทาง โครงการวิจัยพร้อมรับข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่จะทำให้การวิจัยเกิดความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะเป็น ประโยชน์ต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องสืบไป

คณะวิจัย